

Esteitä opintopolulla? Vastauksia ja väittämiä opintojen edistymisestä Oulun seudun ammattikorkeakoulussa

SUSANNA MARTIKKALA, OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sisällys

1. JOHDANTO	4
2. OPINTOJEN ETENEMINEN – AJANKOHTAISTA AIHEESEEN LIITTYEN	6
3. UMPIKUJIA VAI OIKOPOLKUJA? OPINTOJEN EDISTYMISEEN LIITTYVÄT TEKIJÄT TARKASTELUSSA	9
3.1 OPINTOJEN EDISTYMISTÄ TUKEVAT TEKIJÄT	9
3.1.1. Yksilöllisyyden huomioiminen ohjauksessa ja henkilökohtainen ohjaus	9
3.1.2. Opiskelijan motivaation tukeminen ja sitoutumisen vahvistaminen	10
3.1.3. Oppimisympäristö opintojen etenemisen vauhdittajana	11
3.2. OPINTOJEN EDISTYMISTÄ EHKÄISEVÄT TEKIJÄT	12
3.2.1. Ohjauksen riittämättömyys	12
3.2.2. Motivaatio-ongelmat	13
3.2.3. Oppimisympäristöön liittyvät puutteet	13
3.2.4. Työelämäyhteyden puutteellisuus	14
3.3. YHTEENVETO OPINTOJEN EDISTYMISTÄ EHKÄISEVISTÄ JA TUKEVISTA TEKIJÖISTÄ	15
4. OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJAPALAUTEKYSELYT	17
4.1. OHJAUS – TUKEA, HOLHOUSTA VAI HEITTEILLEJÄTTÖÄ?	18
4.2. MOTIVAATION TUKEMINEN JA SITOUTUMISEN VAHVISTAMINEN TÄRKEÄSSÄ ROOLISSA	23
4.3. TOTEUTUUKO HYVÄ OPPIMISYMPÄRISTÖ?	25
4.4. YHTEYS TYÖELÄMÄÄN	27
4.5. YHTEENVETO PALAUTEKYSELYJEN TULOKSISTA	29
5. POHDINTAA – VASTAUKSIA JA VÄITTÄMIÄ	30
LÄHDELUETTELO	36
LIITTEET	

1. Johdanto

Useiden selvitysten mukaan opintojen ohjaus, laadukas opetus sekä toimivat Hops-käytännöt vaikuttavat opintojen suotuisaan etenemiseen. Mitkä tekijät Oulun seudun ammattikorkeakoulussa vaikuttavat suotuisasti opintojen etenemiseen, mitkä tekijät sen sijaan ehkäisevät opintojen etenemistä?

Tämän selvityksen tarkoituksena on kartoittaa opintojen etenemistä edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä Oulun seudun ammattikorkeakoulussa (Oamk). Selvityksessä tarkastellaan aluksi kirjallisuuskatsauksen kautta valtakunnallisia tuloksia opintojen edistymiseen liittyen, jonka jälkeen peilataan tuloksia Oamkin opiskelijapalautekyselyihin. Erityisesti hyvä ohjaus sen kaikissa muodoissaan nousee tärkeäksi opintojen edistymistä tukevaksi tekijäksi niin aiemmissa tutkimuksissa kuin tässäkin selvityksessä. Ohjauksen puute, kohdentamattomuus tai riittämättömyys vaikuttaa opintojen etenemiseen ehkäisevästi.

Tässä selvityksessä käsitellään Oamkin opiskelijapalautekyselyjä kokonaisuutena siten, että aineistosta pyritään löytämään koko ammattikorkeakoulua koskevia teemoja. Palautekyselyistä on esillä teemoja myös yksikkötasolla – koulutusohjelmakohtaisia tuloksia ei tuoda esille tässä selvityksessä. Opiskelijoiden aitoja huolenaiheita tai kiitoksia tuodaan esille vapaapalautteiden muodossa, vapaapalautteista ei käy ilmi opiskelijan opiskeluyksikkö tai koulutusohjelma. Opiskelijan ääni kuvastaa aidosti opiskelijan tuon hetkisiä tunnelmia opiskelustaan Oulun seudun ammattikorkeakoulussa.

Selvityksen tarkoituksena on antaa suuntaviivoja em. aiheeseen. Tämän hetkisen tilanteen kartoittaminen on tärkeää, jotta voidaan kiinnittää jatkossa erityistä huomiota kehittämistä vaativiin tekijöihin.

2. Opintojen eteneminen – ajankohtaista aiheeseen liittyen

Ammattikorkeakoululain (351/2003) mukaan ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta. Opetuksen tulee tukea yksilön ammatillista kasvua ja antaa opiskelijalle valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimiseen. Tavoitteena on luoda edellytykset osaamista tuottavalle opetukselle, edistää ammattikorkeakouluopintojen etenemistä sekä ennaltaehkäistä opiskelua haittaavia tekijöitä niin, että opinnot on mahdollista suorittaa säädettyssä ajassa (Oulun seudun ammattikorkeakoulun strategia 2010).

Valtakunnallisesti opintojen edistymisen problematiikkaan on kiinnitetty huomiota ainakin jo 2000-luvun alusta lähtien. Ammattikorkeakoulusektorilla opetusministeriö on tukenut ammattikorkeakoulujen opintojen etenemisen edistäminen -hanketta (OPED) ja vahvistanut näin opintojen ohjauksen kehittämistyötä. (Moitus, Huttu, Isohanni ym., 2001, s. 17–18.)

Vuosina 2000–2002 Oped-projekti keräsi tietoa siitä, kuinka ohjauksessa voitaisiin ehkäistä erityisesti opintojen pitkittymistä ja keskeyttämistä. Vuonna 2003 Oped-Laatu projekti keskittyi opintojen ohjauksen laadun määrittelyyn. Vuonna 2004 alkanut Oped-Exo -projekti jatkoi Oped-toimintaa. Oped-Exon keskeisenä kokonaisteemana oli opiskelijan ohjaaminen asiantuntijuuteen.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu on ollut mukana Oped-projektin osahankkeessa aiheella Opintojen edistäminen ja tukeminen Oulun seudun ammattikorkeakoulussa. Aiheen myötä Oamkissa toteutettiin opintojen ohjauksen itsearviointia niin henkilökunnan kuin opiskelijoiden toteuttamana. Itsearviointia käsitellään muun muassa ohjausta käsittelevän luvun yhteydessä. Lisäksi Oamk on ottanut osaa Ohjausrenkaan toimintaan, jonka tavoitteena on ollut opiskelun ohjaustoimintojen kartoittaminen ja ohjauskäytänteiden selvittäminen. (Kokko, 2002, s. 19.) Oped-Laatu -projektissa Oulun seudun ammattikorkeakoulu on ollut mukana toimintaryhmässä 4. Toimintaryhmän tavoitteena oli kehittää mittareita opintojen ohjauksen laadun arviointiin. (Kallinen, 2004, s. 12.)

Oped-Laatu projektissa korostuvat seuraavat tekijät opintojen edistymistä tukeviksi tekijöiksi: Jo rekrytoinnista lähtien tiedon koulutusalaista on oltava todenmukaista ja antaa siihen liittyvistä työtehtävistä oikea kuva. Opettajien opetustaito ja motivoitukyky herättävät aktiivisuutta opiskelijoissa, niin ikään opetushenkilöstön mahdollisuudet vastata opiskeluvaikeuksissa olevien opiskelijoiden tarpeisiin tukevat opiskelijoita opintopolulla. Motivaation herättäminen valittuun ammattialaan vahvistuu edelleen työelämäyhteyksiä lisäämällä ja hyödyntämällä niitä opetuksessa. Ohjauksesta vastaavien henkilöiden yhteistyö ja selkeä opintojen ohjauksen koordinointi selkeyttävät edelleen opintojen ohjauksen järjestelmää. Tavoitteena on yksilöllinen ja ammatillista kasvua tukeva laadukas ohjaus. Kolehmainen (2004b) mukaan ammattikorkeakouluissa tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

1. Asennemuutos: Tavoitteena toiminta opiskelijan parhaaksi
2. Rekrytoinnin rehellisyys
3. Motivoiva ja opiskeluun aktivoiva toimintatapa
4. Opiskeluvaikeuksissa tukeminen
5. Ohjauksen toimijoiden välinen yhteistyö
6. Suuntaus yksilölliseen ja ammatillista kasvua tukevaan ohjaukseen
7. Työelämäyhteyksien vahvistaminen ja hyödyntäminen opetuksessa

(Kolehmainen, 2004b, s. 24–26)

Korkeakoulujen hallinto ja ohjaajat listaavat usein suoritusaikoja hidastavina tekijöinä eniten opiskelijalähtöisiä asioita. Opiskelijat sen sijaan näkevät, että opintoja hidastavat myös opetusjärjestelyt kuten: opintojaksojen ajallinen päällekkäisyys, opintojaksojen järjestäminen harvoin sekä erilaiset rajoitteet opintojaksoille pääsemisessä. Myös korkeakoulujen resurssipula vaikuttaa opiskelijoiden mukaan opintojen etenemiseen. (Vuorinen, Karjalainen, Mylly ym. 2005, s. 23.) Opintojen edistymättömyydestä todetaan, että opintoja hidastaviin tekijöihin korkeakouluilla ei ole juurikaan mahdollista vaikuttaa. Suoritusaikoja hidastavina tekijöinä mainittiin muun muassa opiskelijoiden työskentely opintojen ohella, opiskelijoiden ihmissuhdeongelmat, oppimisympäristön aloittamisen hidastuminen, oppimisvaikeudet, terveydelliset ongelmat, jaksamisen ongelmatilanteet ja kuumentuneet työmarkkinat. Erityinen haaste korkeakoululle ovat ns. passiiviset opiskelijat, joita ei tavoiteta esimerkiksi normaalien tiedotuskanavien avulla ja jotka eivät osallistu ohjaus- ja opetustilanteisiin.

Tavoitteet toiminnaksi

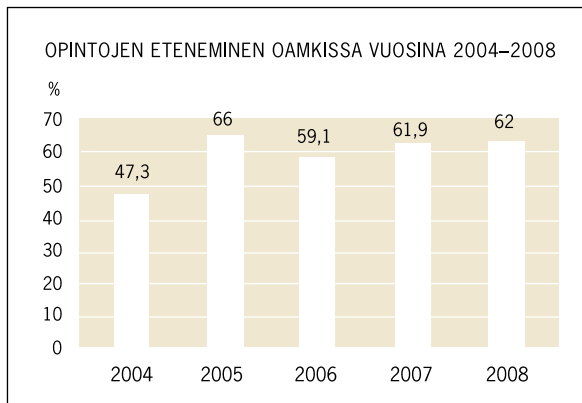
Oulun seudun ammattikorkeakoulussa oppimisedellytyksiin liittyen keskeisiksi kehittämiskohteiksi on linjattu muun muassa opintojen läpäisyn sekä edistymisen seurannan tehostaminen (Opetus ja oppiminen, kehittämissuunnitelma vuoteen 2010). Kehittämissuunnitelmassa todetaan, että opintosuunnitelmat rakennetaan siten, että opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella 60 opintopistettä lukuvuodessa. Opetusmenetelmien selkeällä esiintuomisella sekä opintojaksojen kuormittavuusanalyysillä varmistetaan opintojaksojen vaatiman työmäärän ja laajuuden oikea suhde. Vaihtoehdot suoritusmahdollisuudet tukevat eri tavoilla oppivia opiskelijoita ja edistävät osaltaan opintojen läpäisyä. Muun muassa iltaisin, viikonloppuisin sekä kesäisin järjestettävät opinnot antavat opiskelijoille vaihtoehtoisuutta suorittaa opintojaan, myös virtuaaliopinnot tuovat joustavuutta opintoihin. Lisäksi eri koulutusohjelmista valittavat opinnot tukevat edelleen opintojen edistymistä.

Lukuvuosittain toteutettavalla seurannalla puututaan opintojen vähäisyyteen ja opintojen hidastumiseen sekä ohjataan rästin jääneiden opintojen suorittamiseen. Henkilökohtaisten opintosuunnitelmien toteutuksella, ohjauksella ja seurannalla varmistetaan, että opinnot etenevät tarkoituksenmukaisella tavalla. Ohjaustyön apuna käytetään Oulun seudun ammattikorkeakoulussa ehopsia, jonka avulla on mahdollista seurata opiskelijoiden

opintojen etenemistä ja opintopistekertymiä. (m.t.) Toimintasuunnitelmissa vuodelle 2007 yksiköt ovat listanneet opintojen edistymisen tukemisen ja seurannan tehostamisen, henkilöstön ohjausvalmiuksien parantamisen, opintosuunnitelmien kehittämisen monipuolistamalla opetustarjontaa sekä yksilöllisen ohjauksen tehostamisen huomionarvoisiksi asioiksi. Samansuuntaisia tavoitteita on asetettu myös vuodelle 2008. Tarkastelen em. tavoitteiden toteutumista pohdintaosuudessa.

Oheisesta kuvioista selviää (kuvio 1), että opintojen eteneminen Oulun seudun ammattikorkeakoulussa (vähintään 45 op vuodessa suorittaneet) on säilynyt miltei samana edellisvuoteen verrattuna. Valtakunnallisesti Oamk on vuonna 2007 opintojen etenemisen suhteen 16., sijoittuen näin ollen listauksessa puolen välin tietämille. Ensimmäisenä listalla on Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, toisena Kajaanin ammattikorkeakoulu ja kolmantena Savonia-ammattikorkeakoulu. (OPM)

Seuraavassa tuodaan esille kirjallisuuskatsauksen kautta tekijät, jotka edistävät opintojen etenemistä ja toisaalta asiat, jotka näyttävät vaikuttavan opintojen etenemiseen ehkäisevästi. Lisäksi tarkastellaan Oulun seudun ammattikorkeakoulun opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelmassa ilmoitettuja kehittämiskohteita opiskelijapalautekyselyjen valossa – samoin kuin toimintasuunnitelmissa esitettyjä tavoitteita. Näitä käsitellään raportissa useaan otteeseen; pohdintaosuudessa em. asioita käsitellään tarkemmin.

Kuvio 1. Opintojen eteneminen Oamkissa, vertailu

3. Umpikujia vai oikopolkuja? Opintojen edistymiseen liittyvät tekijät tarkastelussa

3.1 OPINTOJEN EDISTYMISTÄ TUKEVAT TEKIJÄT

Seuraavassa kuvataan opintojen edistymistä tukevia tekijöitä korkeakouluasteella. Kirjallisuuskatsauksesta ja aiemmista tutkimuksista selviää, että hyvä ohjaus, oppimista tukeva oppimisympäristö, opiskelijan motivoituminen valittuun alaan sekä sitoutuminen opiskeluun tukevat opintojen edistymistä. Myös vahva työelämäyhteys niin opetuksessa huomioituna kuin ohjauksessa yleensä tukee opiskelijaa opinnoissaan edistymisessä.

3.1.1. YKSILÖLLISYYDEN HUOMIOIMINEN OHJAUKSESSA JA HENKILÖKOHTAINEN OHJAUS

Opiskelijan huomioiminen yksilönä – henkilönä, joka erottuu massasta – asettaa ohjaukselle omat tavoitteensa. Opiskelijan tunteminen yksilönä hänen vahvuutensa ja tavoitteensa huomioiden on melkoinen haaste, kun ajatellaan ohjaukseen vaadittavia resursseja ylipäätään. Kirjallisuudessa ja tehdyissä tutkimuksissa korostuu ohjauksen merkitys opintojen edistymisen tukijana. Erityisesti aineistossa korostuu opiskelijan yksilöllisyyden huomioiminen ohjauksessa ja henkilökohtainen ohjaus, myös ohjaus urasuunnitteluun ja työelämään sekä opiskelijan motivaation tukeminen korostuvat. Kolehmais (2004b, s. 23) mukaan opiskelijälähtöisyys ohjauksessa edellyttää opiskelijan yksilöllisten tarpeiden, opiskeluvaihtoehtojen, toivomusten ja toiminnasta annetun palautteen huomioon ottamista.

Ohjaus ammattikorkeakoulussa voidaan ymmärtää hyvin monella eri tavalla. Onnismaa (2007, s. 17) kuvaa ohjauksen ammattikorkeakoulussa pitävän sisällään neuvonnan opintoihin, harjoitteluun ja urasuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Ohjauspalvelut kokonaisuutena katsotaan sisältävän Korkeakoulujen arviointineuvoston raportin mukaan (Moitus, Huttu, Isohanni, ym. 2001, s. 23) opintoasiainhoitajien opiskelijapalvelut, ura- ja rekrytointipalvelut, koulutusalojen ohjauspalvelut, kansainvälisten asioiden toimiston palvelut sekä opiskelijaterveydenhuollon palvelut.

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa opintojen ohjaus on jaettu kolmeen osaan: opiskelun ohjaus, persoonallisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen sekä ammatillisen kasvun ja urasuunnittelun tukeminen. Ohjauksen vastuut ja resurssit määritellään lukuvuosittain tarkistettavassa yksikön ohjaussuunnitelmassa. (Opetus ja oppiminen, kehittämissuunnitelma vuoteen 2010, vrt. Isohanni, 1998, s. 6–7.) Tässä selvitystyössä ei tarkastella persoonallisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen aihepiirejä, sillä opiskelijapalautekyselyissä em. aihepiirejä ei ole kartoitettu.

Laadukkaan opintojen ohjauksen järjestämiseksi vaaditaan niin ohjauksen suunnittelua, ohjaajien valmennusta kuin ohjausresursseja ylipäätään. KKA:n raportista käy ilmi, että korkeakoulut pohtivat opintojen ohjauksen määrän ja opiskelijan autonomisuuden tasapainon suhdetta (2001, s. 23). Arviointiprojekti osoitti, että korkeakoulut ilmoittivat ohjaushenkilöstön määrää koskevat tiedot ohjaustunteita, henkilötuntivuosina ja osa ei pystynyt antamaan näitä tietoja ollenkaan. Yhtä mieltä oltiin kuitenkin siitä, että liian runsas ohjaus voi näyttäytyä holhoamisena, joka ei sovellu korkeakouluopiskeluun.

Opintojen ohjauksen toimijoina ammattikorkeakouluissa ovat pääsääntöisesti opettajat, opintojen ohjaajat ja opettajatuutorit, mutta ohjauspalvelut tulisi nähdä Kolehmais ja Kallisen (s. 26, 2004) tapaan kokonaisvaltaisena ja koko opintojen ajan kestävässä prosessina, joka vaatii koko henkilökunnan tukea. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa opintojen ohjaukseen osallistuvat opiskelijat, opettajat, opettajatuutorit, opintojen ohjaajat, muu henkilöstö ja johto. Opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijan, ammattikorkeakoulun ja työelämän tarpeet. (Opetuksen ja oppimisen kehittämissuunnitelma vuoteen 2010.)

Opettajatuutoreilla tulisi olla taito tai valmius havaita opiskelijoiden ongelmia jo ennen niiden syntymistä: Toisin sanoen, opettajatuutorin valmiudet tunnistaa esimerkiksi opiskelija, jonka opinnot ovat viivästyneet merkittävästi, on ensiarvoisen tärkeää. Näin ohjausta voidaan kohdistaa oikealla tavalla ja oikeaan aikaan juuri tuolle opiskelijalle, joka ohjausta tarvitsee. Tämä edellyttää sitä, että opettajalla on mahdollisuus oppia tuntemaan ohjattavana oleva ryhmänsä. Opiskelijoiden yksilöllisyyden huomioimisen ohjauksessa ratkaisuvaihtoehdoksi on ehdotettu, että sama opettajatuutori voisi seurata omaa ryhmäänsä läpi opintojen (Jaatinen & Lähde s. 62). Esimerkiksi Hämeen ammattikorkeakoulussa jokaiselle koulutusohjelmalle on nimetty oma opinto-ohjaajansa (www.hamk.fi). Näin ohjausta voidaan kohdistaa paremmin ja tukea opiskelijaa juuri niissä asioissa, joissa hän eniten ohjausta tarvitsee.

Vuorovaikutteisuus niin opiskelijoiden kuin opettajien välillä on tärkeää, mutta huomiota olisi kiinnitettävä myös ohjaustyöissä toimivien väliseen yhteistyöhön. Korkeakoulujen arviointineuvoston raportin mukaan (Moitus, Huttu, Isohanni, ym. 2001, s. 33) korkeakouluissa olisi tarpeen kehittää opintojen ohjauksen palvelujärjestelmää kokonaisuutena. Palveluketjun lujittamiseen tulisi opiskelijoiden ja osittain henkilöstön vaihtuvuudenkin takia kiinnittää jatkuvaa huomiota. Jokaisen palveluketjun osan tulisi pystyä neuvomaan, kuka auttaa ja neuvoo opiskelijaa missäkin asiassa.

Opintojen ohjauksen tulisi kattaa koko opiskelijan käymän opintopolun. Ammattikorkeakoulu opiskelijoille tehdyn tutkimuksen¹⁾ mukaan (Markkula, 2006, s. 78) 71 % vastanneista on tyytyväisiä alkuvaiheen ohjaukseen, mutta tämän jälkeen tyytymättömien määrä lisääntyy. Opiskelijat asettavat ohjaukselle erilaisia tavoitteita jos verrataan näitä henkilökunnan tavoitteisiin. Opiskelijat painottavat ohjauksen laadullisia puolia, kun taas henkilökunta painottaa määrällisiä tavoitteita. (ks. myös Moitus, Huttu, Isohanni ym. 2001, s. 24) Opiskelijat toivovat ohjauksen pitävän sisällään hyvää vuorovaikutusta, motivoivaa ja kannustaa ohjauksellista otetta. Opiskelijat toivovat ohjausta myös urasuunnitteluun ja työelämän asettamien haasteiden selkeyttämiseen. (Markkula, 2006; ks. myös Ohjaus ammattikorkeakoulussa -kysely, 2008 & 2006.)

Hopsien laadintaan ja seurantaan liittyvä ohjaus on yksi tärkeimmistä korkeakoulujen kehittämiskohteista (Moitus, Huttu, Isohanni, ym. 2001, s. 48). Henkilökohtainen opintosuunnitelma on opiskelijan laatima suunnitelma tutkinnon suorittamisesta. Prosessiluonteisuus kuvaa Hopsin laadintaa, sillä opiskelija täydentää sitä tarvittaessa esimerkiksi opettajatuutorin tai opinto-ohjaajan ohjauksessa. Noin puolet Hopsin tekoa ajankohtaisena pitäneistä opiskelijoista kokee, että ohjausta on ollut riittävästi tai lähes riittävästi – toisaalta saman verran opiskelijoista pitää Hopsien ohjausta riittämättömänä. (Markkula, 2006, s. 79.) KKA:n raportin mukaan (2001, s. 30) opettajatuutoreiden tehtävänkuvaa tulisi selkeyttää, sillä esimerkiksi Hopsien laadintaan ja seurantaan liittyvät tehtävät voisivat olla yksi selkeä opettajatuutoreille osoitettava vastuualue.

Opiskelijakeskeisiksi ohjauksen tavoitteiksi voidaan lukea myös opiskelijan oman alansa ammatillaiseksi tukemisen (m.t. s. 24). Ammatillisen kasvun käsitettä käytetään kirjallisuudessa hyvin monissa eri merkityksissä, mutta usein sillä tarkoitetaan ammatillista kasvua työelämässä tai ammatillista kasvua osana yksittäiseen työtehtävään oppimista. Lisäksi ammatillisen kasvun käsite voidaan liittää prosessiin yksilön oman ammatillisen orientaation rakentamisessa. Ammatillisen kasvun aihepiirejä käsitellään lisää alaluvussa 3.2.4.

Yksilöllisyyden huomiointi ohjauksessa näkyy lisäksi siinä kuinka pidetään yhteyttä poissaoleviin. Erilaisten ohjauksellisten tarpeiden huomiointi ja löytäminen isosta opiskelijamäärästä voi olla vaikeaa. Kohdistettua ja yksityiskohtaisempaa ohjausta on Korkeakoulujen arviointineuvoston raportin mukaan ollut tarjolla muun muassa poissaolleille, armeijasta palaaville sekä opintoaikansa ylittäneille. (Vuorinen, Karjalainen, Mylly, ym. 2006, s. 24; ks. myös Jaatinen & Lähde, 2005, s. 93.)

Ohjaukseen liittyen tärkeää olisi myös huolehtia eri kanavia myöden tulevien ohjausviestien oikeellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta. Ristiriitaiset viestit hämmentävät opiskelijaa. Järkevää olisi käyttää esimerkiksi pääsääntöisesti yhtä tiedotuskanavaa viestien toimittamisessa, näin välttyttäisiin ristiriitaiselta tai epätarkalta informaatiolta. Myös Moitus, Huttu, Isohanni ym.,

(2001, s. 31) toteavat, että korkeakoulujen olisi syytä kiinnittää huomiota paitsi ohjaustiedon riittävyteen ja yleiseen luotettavuuteen, myös eri kanavia pitkin välitettävän tiedon yhdenmukaisuuteen.

3.1.2. OPISKELIJAN MOTIVAATION TUKEMINEN JA SITOUTUMISEN VAHVISTAMINEN

Opiskelijan valitessaan opiskelupaikan hänellä on tietyt odotukset tulevasta työrupeamasta. Opiskelupaikan valintaa ovat ohjanneet odotukset opiskeltavasta alasta, kiinnostus alaa kohtaan, mahdollisesti opiskelupaikan fyysinen sijainti tai hyvät työllistymismahdollisuudet. Myös monet muut vaikuttimet ovat saattaneet vaikuttaa opiskelupaikan valintaan. Opiskelija on tullut opiskelemaan erittäin innostuneena ja motivoituneena – mitä ammattikorkeakoulu voi tehdä, jotta tuo innostus ja motivoituneisuus säilyvät?

Aineiston mukaan opiskelijan motivaation tukeminen on yksi keskeinen ohjauksessa huomioon otettavista asioista. Kriittisiä vaiheita opiskelijan opiskelu-uralla ovat opintojen aloitusvaihe, opintojen keskivaihe sekä opintojen päättövaihe (Seinä, 2000, s. 28–32; ks. myös Vuorinen, 2001, s. 30) – näihin ammattikorkeakoulu voi vaikuttaa muun muassa hyvällä ohjauksella ja motivoivalla toiminnalla.

Opiskelupaikkaan ja koulutusalaan sitouttamisen tavoitteena katsotaan liittyvän Kolehmainen (2004a, s. 78) mukaan kiinnostuksen vahvistaminen valittuun ammattialaan, motivaation herättäminen opiskeluun sekä siteiden vahvistaminen opiskelupaikkaan, opettajiin sekä toisiin opiskelijoihin. Opintojen alkuvaihe on opintojen käynnistämiseen ja toisaalta sosiaalistumisprosessien yksi opintojen etenemisen kulmakivistä (Seinä, S. 2000, s. 29).

Motivoiva ja rohkaiseva hyväksymisvaiheen informaatio sekä perehdyttämisyksikö opintojen alussa auttaa opiskelijaa löytämään paikkansa yhtenä ammattikorkeakoulun tärkeänä jäsenenä. Ryhmytyminen sekä ns. epäviralliset tutustumistilaisuudet niin opiskelijoiden välillä kuin tutustumiset opiskelijoiden ja opettajien välillä vauhdittavat opintojen aloitusta ja opiskelupaikkaan sitoutumista. Muutamissa korkeakouluissa on esimerkiksi järjestetty leirejä ja illanviettoja, jotka rakentavat yhteisöllisyyttä ja auttavat osaltaan uutta opiskelijaa sitoutumaan opintoihinsa ja korkeakouluun (Moitus, Huttu, Isohanni ym. 2001, s. 44). Myös ammattialaan tutustuttaminen esimerkiksi kiinnostusta herättävillä työelämätapaisilla (alumnit) antavat kattavan ja monipuolisen kuvan opiskeltavasta alasta ja niin ikään konkreettisesti opiskelijan mahdollisia tulevia työtehtäviä. (Kolehmainen, 2004a, s. 78.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tehdyn opintojen ohjauksen itsearviointiraportin mukaan (2001) ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sitoutuminen opintoihin on vaihtelevaa. Usein

¹⁾ Tutkimus selvittää ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia opiskelusta, opintojen ohjaus- ja tukipalveluista sekä omista vaikutusmahdollisuuksistaan. Tutkimukseen vastasi 3 121 nuorten koulutuksessa opiskelevaa perustutkinto-opiskelijaa. Tutkimuksessa olivat mukana kaikki opetusministeriön alaiset ammattikorkeakoulut, myös Oulun seudun ammattikorkeakoulu oli mukana tutkimuksessa. Iältään suurin osa vastaajista on 22–23-vuotiaita (37 %), seuraavaksi suurin vastaajajoukko on 24–25-vuotiaita, joita on neljännes vastaajista. Vastaajista suurin osa on joko ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijoita. Tutkimukseen viitataan useassa raportin kohdassa.

sitoutuminen yksikköön ja ammattikorkeakouluun yleensä jää vähäiseksi, mutta sitoutuminen koulutusohjelmaan on vahvaa. Sitoutumista ammattialaan lisää se, että opiskelijat pääsevät varhaisessa vaiheessa tutustumaan käytäntöön ja näkemään mahdollisia tulevia työtehtäviä.

Opiskelijatuutoreiden panostus opintojen alussa koetaan tärkeänä, unohtamatta myöskään vanhempia opiskelijoita yleensä. Opiskelijoiden mukaan vertaisohjaus sopii erittäin hyvin alkuvaiheen ohjaukseen, mutta usein opiskelijatuutoreiden vastuu alkuvaiheen ohjauksesta on liian suuri. Tulisikin erityisesti pohtia sitä, mikä on selkeästi henkilökunnalle kuuluvaa ohjausta ja mikä osa ohjauksesta voi olla opiskelijatuutoreiden vastuulla opintojen alkuvaiheessa. (Moitus, Huttu, Isohanni ym. 2001, s. 44.)

Opiskelutovereiden tuki nousee suuren arvoon opiskelijan kohdatessaan ongelmia opintojen edetessä. Ohjaus ammattikorkeakoulussa kyselyyn vastanneista 77 % mukaan eniten opintojen edistymistä ovat tukeneet opiskelukaverit (Hiltunen, 2006). Toimintaa opiskelutovereiden kanssa tulisi näin ollen vahvistaa edelleen, jotta ryhmäytyminen ja oman paikan löytäminen mahdollisesti uudessa kaupungissa ja uuteen toimintaympäristöön sopeutuminen olisi helpompaa.

Opiskelijajärjestöt toimivat opiskelijoiden edunvalvojina, mutta järjestävät myös yhteistä toimintaa ja tapahtumia opiskelijoille ja ovat näin ollen yksi tärkeä tekijä opiskelijoiden yhteisöllisyyden lisääjänä. Toinen tärkeä tekijä on myös liikuntapalvelut, sillä liikunnan kautta opiskelijat pääsevät tutustumaan toisiinsa myös vapaa-ajalla. Oulun seudulla Oulun korkeakoululiikunta tarjoaa monipuolisia liikunta- ja hyvinvointipalveluita Oamkin, Oulun yliopiston sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun Oulun toimipaikan opiskelijoille sekä henkilökunnalle. Opiskelijamyönteisen ilmapiirin tietoista rakentamista pidetään tärkeänä opiskelun sujuvuuden turvaajana (Jaatinen & Lähde, 2005, s. 93) ja näin ollen em. toimintoihin panostaminen myös jatkossa auttaa osaltaan opintojen edistymisen tukemisessa.

3.1.3. OPPIMISYMPÄRISTÖ OPINTOJEN ETENEMISEN VAUHDITAJANA

Osa opiskelijoista tulee ammattikorkeakoulun opiskelijaksi suoraan koulun penkiltä ylioppilastutkinto pohjakoulutuksena tai ammatillisesta koulutuksesta – osalla on ammatillisista osaamisesta kun taas toiset hakevat vielä omaa alaansa ja mielenkiinnon kohteitaan. Myös aikuisopiskelijoiden tarpeet asettavat haasteita ammattikorkeakouluille; opettajille ja opetukselle. Heterogeenisten ryhmien läsnäolo vaatii monipuolisia ratkaisuja oppimisympäristön suhteen.

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa oppimisympäristön kuvataan tarjoavan oppijalle muun muassa oppimista vaativia haasteita ja ongelmia, oppimista tukevia rakenteita ja välineitä sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuden. Kaiken kaikkiaan oppimisympäristön tavoitteena on tukea osaamisen kehittymistä. Oamkissa oppimisympäristön toimivuuteen ja tilojen riittävyteen kiinnitetään erityisesti huomiota. Muun muassa opiskelijoille tarjottavat yksilö- ja ryhmätyötilat sekä teknologian, tieto- ja viestintäteknikan ja digitaalisen toimintaympäristön tarjoamien mahdollisuuksien avulla kehitetään edelleen oppimisympä-

päristöjen toimivuutta. (Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelma vuoteen 2010.)

Opettajalla on suuri rooli auttaa opiskelijaa etenemään omien edellytystensä mukaisesti ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman viitoittamana. Opetusjärjestelyissä on otettava huomioon yhä enemmän monimuotoisuus niin etäopetuksen keinoin kuin käyttämällä monipuolisesti tieto- ja viestintäteknikkaa. Myös projektiluonteiset opetusmuodot vastaavat tutkivan otteen käyttöön opetuksessa. Projektit edellyttävät opettajilta suunnitelmallisuutta, monipuolista yhteistyötä elinkeino- ja työelämän suuntaan sekä muuttuvan työelämän tuntemusta. (Mikkola, 2001, s. 84.)

Oppimisprosessi on askelittain etenevä, ennalta suunniteltu ja tavoitteellinen kokonaisuus, jonka aikana opiskelijalle kehittyy osaamista. (Koli, 2003, s. 155.) Opiskelijat kehittävät osaamistaan opiskellessaan niin oppilaitoksen fyysisissä tiloissa kuin työharjoittelun aikana koulun ulkopuolella, verkko-oppimisympäristöissä sekä erilaisissa projekteissa. Selkeä opintosuunnitelma, jossa tutkintoon sisältyvät opinnot ja vaihtoehdot on kuvattu yksityiskohtaisesti ja mahdollisimman selkeästi tukee opinnoissa edistymistä (Vuorinen, Karjalainen, Mylly, ym. 2005 s. 22).

Osaamisperustaisen opintosuunnitelman kehittäminen jatkuu Oamkissa edelleen. Osaamisperustaisten opintosuunnitelmien arviointi ja kehittäminen pohjautuu valtakunnalliseen AHOT (aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen) -hankkeeseen. AHOT:ssa on kyse osaamisen arvioinnista ja sen kehittämisestä määriteltujen osaamistavoitteiden pohjalta (Osaamisperustaisten opintosuunnitelmien arviointi ja kehittäminen -koulutus, 2008.) Tavoitteena on, että arvioinnin aikana ammattialojen kuvaukset, osaamisalueiden ja tavoitteiden analysointi ja määrittäminen sekä opintojen työelämäyhteyksien tarkastelu tulisi käsitteilyyn – seuraavat opintosuunnitelmat julkaistaan v. 2010 ja siihen mennessä arviointi on käyty kokonaisuudessaan läpi (Osaamisperustaisten opintosuunnitelmien arviointi- ja kehittämissuunnitelma, 2008). Koulutusohjelmien osaamistavoitteiden tarkka määrittely ja niin ikään osaamiskriteerien selkeä esiintuominen auttavat opiskelijaa hahmottamaan tutkimuksen sisältöä. Myös oman osaamisen julkituominen esimerkiksi työnhakutilanteessa helpottuu, kun opiskelija pystyy kuvaamaan osaamistaan tarkasti mahdolliselle työnantajalle.

Opetusta arvioitaessa ammattikorkeakouluopiskelijoille tehdyssä tutkimuksessa selviää, että yli puolet pitää opetuksen tasoa joko erittäin hyvänä tai hyvänä. Kokemukset ammattikorkeakoulun opettajista ja opetushenkilökunnasta ovat opiskelijoiden keskuudessa positiiviset. Yli puolet pitää opetushenkilökuntaa innostavana ja motivoivana. Yli 70 % mukaan heitä on helppo lähestyä. Hieman yli 60 % pitää oman ammattikorkeakoulun opetushenkilökuntaa ammattitaitoisina. Tutkimuksesta selviää myös, että kokemukset ammattikorkeakoulun fyysisistä puitteista ovat pääsääntöisesti hyvät. 70 % mukaan atk-tiloja on riittävästi, 40 % vastanneista kokee ryhmätyö- ja lukutilojen olevan riittävät. (Markkula, 2006, s. 35–38.)

Tutkimuksessa opiskelijoita pyydettiin arvioimaan eri oppimis- ja opetusmenetelmien tärkeyttä omalle oppimiselleen neliluokkaisella asteikolla (1= erittäin tärkeä, 4= ei lainkaan tärkeä). Tutkimuksen mukaan perinteiset oppitunnit ja luennot ovat par-

haimpia oppimis- ja opetusmenetelmiä 91 % mukaan opiskelijoista. Harjoittelua parhaimpana oppimistapana itselleen pitää lähes 80 % opiskelijoista. Neljänneksi tärkeimmäksi oppimis- ja opetusmenetelmäksi nousee pienryhmätyöskentely. Hieman yli puolet opiskelijoista kokee, että projekteissa ja kehittämishankkeissa opiskelu on tärkeää omalle oppimiselle. Saman verran opiskelijoista kokee, että yritysvierailut ja ekskursionot ovat tärkeitä. Vajaa kolmannes opiskelijoista pitää virtuaaliopintoja tärkeänä; monimuoto-opetus, jossa opetusta järjestetään verkossa sekä lähiopetuksena on eniten vastaajien arvossa. Vähiten arvostetaan ohjattua verkko-opetusta. (mt. s. 44–55.)²⁾

3.2. OPINTOJEN EDISTYMISTÄ EHKÄISEVÄT TEKIJÄT

Seuraavassa tuodaan esille opintojen edistymistä ehkäiseviä tekijöitä. Ohjauksen puutteellisuus ja työelämän löyhä kytkeytyminen opintoihin vaikuttavat ehkäisevästi opiskelijan opintojen etenemiseen. Myös opiskelijan heikko motivaatio ja sitoutumattomuus valittuun koulutusalaan sekä oppimisympäristöön liittyvät puutteet vaikeuttavat opiskelijan kulkua kohti valmistumista.

3.2.1. OHJAUKSEN RIITTÄMÄTTÖMYYS

Hyvä ohjaus auttaa opiskelijaa etenemään opinnoissaan, joten ei ole ihme, että ohjauksen riittämättömyys näyttäytyy yhtenä keskeisenä opintojen edistämättömyyttä lisäävänä tekijänä. Muun muassa henkilökohtaisen ohjauksen puuttuminen, ohjauksen kohdentamattomuus sekä opintojen loppuvaiheen ohjauksen vähäisyys korostuvat läpikäydyssä aineistossa opintojen edistymistä ehkäisevänä tekijänä. (ks. Kolehmainen, 2004b; Seinä, 2000; Moitus, Huttu, Isohanni ym. 2001.)

Keskeinen kehittämiskohde korkeakouluilla on kehittää selkeitä menettelytapoja, joilla voitaisiin olla aloitteellisia opiskelijoiden suuntaan. Myös em. tilanteiden tunnistaminen vaatii huomiota korkeakouluissa. (Moitus, Huttu, Isohanni, yms. 2001, s. 30.) Oamkissa edistymisen seuranta tehostetaan henkilökohtaisten opintosuunnitelmien toteutuksella, ohjauksella ja edistymisen seurannalla (Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelma vuoteen 2010). Ohjaustyön apuna käytetään ehopsia, jonka avulla voi seurata opiskelijoiden opintojen etenemistä ja opintopistekertymiä ja ottaa raportteja ryhmäkohtaisesti. Lukuvuosittain toteutettavalla monipuolisella seurannalla niin ohjauskeskusteluihin kuin raportoinneihin puututaan opintosuoritusten vähäisyyteen ja ohjataan opiskelija rästiin jääneiden opintojen suorittamiseen.

Tutkimuksen mukaan työelämään ja urasuunnitteluun sekä opiskeluaikaisten motivaatio-ongelmien ja muiden kriisien kohtaamiseen liittyvää ohjausta pidetään kaikkein riittämättömpänä ammattikorkeakouluissa. Noin puolet vastanneista olisi kaivannut enemmän ohjausta Hopsin tekoon (näistä 10 % katsoo, ettei ole saanut Hopsin tekoon lainkaan ohjausta, neuvontaa tai tukea) ja yli 60 % opiskelijoista kokee, että henkilökohtaista ohjausta tulisi olla enemmän. Opinnoissaan pidemmälle ehtineet ovat selvästi useammin tyytymättömiä henkilökohtaisen opintosuunnitelman rakentamiseen liittyvään ohjaukseen ja neuvontaan. Lisäksi noin neljäsosan mielestä ohjauksessa ei huomioida opiskelijan omia tarpeita. Niin ikään opettajien ohjausvalmiuksia tulisi parantaa 69 % mukaan. (Markkula, 2006, s. 79 & 111, ks. myös Jaatinen & Lähde, 2005, s. 76).

Ammattikorkeakoulu opiskelijan silmin -tutkimuksessa (2006) miltei 70 % vastaajista on sitä mieltä, että opettajien ohjausvalmiuksissa on parantamisen varaa ja yli puolet kokee, että opettajilla on niin kiire, ettei heillä ole aikaa ohjata ja tukea opiskelijoilta. Myös SAMOKin tutkimuksessa Ohjaus ammattikorkeakoulussa 2006, opintojen ohjausta toivotaan lisää opinto-ohjaajilta, koulutusohjelmavastaavilta sekä opettajatuutoreilta. 49 % vastaajista kokee, ettei ole saanut tarpeeksi tukea opintoihinsa. Samansuuntaisia vastauksia on niin ikään vuonna 2008 toteutetussa tutkimuksessa.

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa vuonna 2001 tehdystä itsearviointinassa opintojen ohjaukseen liittyvät tiedot, taidot ja asenteet vaihtelivat yksilö- ja yksikkötasolla henkilökunnan osalta. Ongelmat opintojen ohjauksessa liittyivät koulutuksen sisältöön, yleisten ja ammatillisten valmiuksien väliseen painotukseen sekä vaikeuteen tunnistaa oppimisvaikeuksia. Opintojen ohjausjärjestelmä kaipasi kehittämistä niin toimijoiden väliseen tehtävä- ja vastuualueisiin liittyen kuin kokonaisuuden selkiyttämiseenkin liittyen. Itsearviointiraportista käy ilmi, että opettajatuutorikoulutus koettiin tärkeänä uuden tiedon ja osaamisen lisääjänä. (Anttinen, Alamikkela, ym. 2001.)

Yksi opettajatuutoreiden haasteista on ohjata sellaisten opiskelijoiden erityistarpeet, jotka palaavat esimerkiksi äitiyslomalta tai suorittamasta asevelvollisuuttaan. Opettajatuutorilla tulisi olla selkeä käsitys opintosuunnitelmista, jotta hän voi ohjata opiskelijaa parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisesti uudelle opettajatuutorille tämä näyttäytyy erityisenä haasteena, sillä opintosuunnitelmat muuttuvat ja opintojaksot saattavat ajallisesti olla päällekkäin. Opettajatuutorin löytäminen palaavalle opiskelijalle saattaakin olla itsearviointi raportin mukaan joskus haastavaa. (m.t. s. 10.)

Oamkin Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelmassa vuoteen 2010 todetaan, että opiskelijaryhmäkohtaisesti nimetty opettajatuutori lisää opiskelijoiden kokemusta siitä, että hänestä

²⁾ Harjoitteluun on osallistunut reilu 60 % vastaajista. Heistä viitisen prosenttia on suorittanut harjoittelun sekä Suomessa että ulkomailla tai pelkästään ulkomailla. 64 % vastanneista kokee, että harjoittelussa pääsee soveltamaan teoriaa käytäntöön. Virtuaaliopetukseen on osallistunut keskimäärin 45 % opiskelijoista. Neljäsosan mukaan ammattikorkeakouluissa ei ole tarjolla virtuaaliopetusta. 17 % vastaajista ei edes tiedä mitä virtuaaliopetuksella tarkoitetaan. Miellipiteet virtuaaliopetuksen tasosta vaihtelevat, puolet opiskelijoista pitävää virtuaaliopetusta tasokkaana kun taas toinen puolisko pitää virtuaaliopetuksen tasoa huonona. Noin 60 % hankkeisiin osallistuneista kokee, että hankkeet ovat parantaneet opiskelijoiden työelämäyhteyksiä ja yli 80 % kokee, että hankkeet ovat tärkeitä opiskelijoiden ammattitaidon kehittämiseksi. 60 % mukaan hankkeet nivoutuvat muuhun opetukseen ja opintosuunnitelmaan mukaan hyvin. (Markkula, 2006, s. 42–49.)

ja hänen opinnoistaan välitetään. Oamkissa opettajatuutoreiden osaamista kehitetään edelleen järjestettävällä opettajatuutorintikoulutuksella. Oamkin opettajatuutoreille tehdystä kyselystä (2008) selviää, että tuutorit kaipaavat työnkuvansa selkiyttämistä, työkaluja Hops-ohjaukseen sekä käytännön neuvoja haastavista ohjaustilanteista selviytymiseen. Näihin pyritään vastaamaan järjestettävässä opettajatuutorikoulutuksessa.

3.2.2. MOTIVAATIO-ONGELMAT

Joskus jo opiskelupaikan valinnasta lähtien opiskelija on voinut valita opintopolkunsa väärin – opiskeltava ala ei olekaan se, joka opiskelijaa todella kiinnostaa. Harhaanjohtava markkinointi, valintakokeen antama väärä kuvitelma tulevasta opiskelusta, toissijainen opiskelupaikka saattavat osaltaan vaikuttaa siihen, että opiskelijalla ei ole lähtökohtaisesti motivaatiota opiskella. Tällaisiin opiskelijaan itseensä liittyviin ongelmiin ei sinänsä voida vaikuttaa. Esimerkiksi opiskelijan laiskuus tai asioiden viime tippaan jättäminen ovat sellaisia asioita, joista opiskelija on täysin itse vastuussa. Opettaja voi toki vaikuttaa opiskelijan motivoitumiseen mielenkiintoisilla opetusmenetelmillä ja vaihtoehtoisilla opintojen suoritustavoilla.

Useat opiskelijat kokevat jossakin opiskelujensa vaiheessa uupumusta, motivaatio opiskeluun voi olla kadoksissa. Tällaisten motivaation menettäneiden opiskelijoiden tunnistaminen varhaisessa vaiheessa on varmasti haasteellista, mutta auttaa osaltaan opiskelijan tukemista vaikeissa opiskelun vaiheissa. Säännöllisesti käydyt keskustelut opiskelijoiden kanssa, tuki ja ohjaus ohjaavan opettajan taholta (esim. opettajatuutori) auttaa suuresti ohjauksen tehostamisessa (Jaatinen & Lähde, 2005, s. 91).

Tutkimuksen mukaan opintojen alkuvuosina ollaan suhteellisesti tyytyväisempiä saatuun motivaatio-ongelmien ohjaukseen kun taas neljännen tai useamman vuoden opiskelleista opiskelijoista yli 50 % kokee motivaatio-ongelmiin saamansa tuen liian vähäiseksi. Motivaatio-ongelmat ovat yksi keskeisimpiä keskeyttämiseen liittyneitä syitä ammattikorkeakoulussa, joten opiskelumotivaatio-ongelmien liittyvään ohjaukseen olisi syytä panostaa jatkossa enemmän. Ammattikorkeakouluopiskelijoille tehdystä tutkimuksesta käy ilmi, että opintojaksojen päällekkäisyyden opintojen etenemistä vaikeuttavaksi tekijäksi mainitsee 23 % vähintään neljä vuotta opiskelleista opiskelijoista, kun taas ensimmäisen vuoden opiskelijoista ongelmia em. asiassa on vain n. 14 % mukaan. Heikko opiskelumotivaatio on suurin opintojen etenemistä vaikeuttava syy, seuraavaksi useimmiten vastaajat katsovat opintojaksojen ajallisen päällekkäisyyden tai opintojen työläyden hidastaneen opintojaan. (Markkula, 2006, s. 56–57 & 61.)

Myös Vuorisen (2001, s. 27) mukaan opiskelijoiden alhainen motivaatio vaikuttaa keskeyttämistilastoihin. Vuorinen listaa vähäisen tiedon koulutusalaista ja työtehtävistä; toissijaisen hakutoiveen; puutteet alan opinnoissa tarvittavista perustiedoista ja -taidoista sekä heikon opintomenestyksen vaikuttavan alhaiseen motivaatioon. 42 % koulutusalojohtajista kokee motivaation puuttumisen olevan keskeinen keskeyttämiseen vaikuttava syy. Lisäksi työelämään siirtyminen, yliopistoon hakeutuminen sekä vääräksi osoittautunut alavalinta ovat koulutusalojohtajien mukaan suurimpia ammattikorkeakouluopintojen keskeyttämisen syitä.³⁾

83,3 % Ohjaus ammattikorkeakoulussa -kyselyyn vastanneista (2006) kokee, että opintojen aikana on ollut tilanteita, jolloin ei ole ollut opiskelumotivaatiota. Motivaation laskun on aiheuttanut henkilökohtaiset syyt (62,8 %), jokin muu syy (40,8 %) sekä opintorahan vähäisyys (30 %) (ks. myös Ohjaus ammattikorkeakoulussa -kysely, 2008). Eniten opinnoissa etenemistä ovat tukeneet opiskelutoverit (77,3 %), oma perhe (61,9 %), kaverit (36,9 %). Opinto-ohjaajilta eniten tukea ovat saaneet 4,6 % vastaajista sekä opettajatuutoreilta eniten tukea ovat saaneet 9,9 % vastanneista. 18,8 % vastaajista kokee, että opintojen etenemistä eniten ovat tukeneet opettajat.

Korkeakoulujen arviointineuvoston raportin mukaan (2001) opintojen ohjauksen asiantuntijuus tulisi porrastaa, koska opiskelijoiden ohjaustarpeet ovat eriasteisia. Mitä vaativampaa ohjausta opiskelija tarvitsee, sitä koulutetumpaa ohjaushenkilöstöä tarvitaan. Lisäksi suositellaan kehitettäväksi menettelytapoja opiskelijoiden ohjaustarpeiden tunnistamiseksi ja tärkeää olisi myös tarjota kullekin opiskelijaryhmälle heidän tarpeitaan vastaavaa ohjausta. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa ohjausjärjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen on nähty haasteena. Opiskelijoiden huolenaiheet ovat yhä monimutkaisempia, tämä on tullut esille muun muassa yksiköistä tulleen palautteen perusteella. Kehittämishaasteeseen on vastattu siten, että ohjausjärjestelmää kehitetään edelleen opintopsykologitoiminnan käynnistämiseksi.

3.2.3. OPPIMISYMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄT PUUTTEET

Monipuoliset opetusmenetelmät, vaihtelevat opintojen suoritustavat sekä hyvin suunniteltu opintosuunnitelma niin ikään auttavat opiskelijaa motivoitumaan opiskeluunsa. Oppimisympäristöön liittyvät tekijät ovat usein syynä opintojen etenemättömyydelle. Muun muassa opintojaksojen ajallinen päällekkäisyys, joustamattomat koulutusjärjestelyt, lähiopetustuntien niukkuus, suurryhmät, opetusmenetelmien yksipuolisuus sekä pettymys opintojen sisältöön tulevat esille läpikäydyssä kirjallisuudessa sekä tutkimuksissa opintojen etenemistä ehkäisevinä tekijöinä.

³⁾ Vuorinen on tarkastellut keskeisimpiä opintojen keskeyttämisen syitä eri koulutusaloilla ja sekä millaisia opintoihin liittyviä ongelmia keskeyttämisratkaisuun päätyneillä opiskelijoilla on ilmennyt koulutusalojohtajien (N: 102) näkökulmasta. Aineisto on ammattikorkeakouluittain ja alueellisesti kattava. Koulutusaloittain ovat laajimmin edustettuna tekniikka ja liikenne (19 % vastauksista), hallinto ja kauppa (23 %) ja sosiaali- ja terveysala (23 %). Pienimmät osuudet ovat humanistiselta ja luonnonvara-alalta (7 %)

Hämeen ammattikorkeakoulussa tehdyssä tutkimuksesta ⁴⁾ selviää, että oppimisympäristöön liittyvät kysymykset ovat yksi suuri tekijä tarkasteltaessa opintojen etenemiseen vaikuttavia tekijöitä. (Seinä, 2000, s. 35–38.) Muun muassa opintojaksojen päällekkäisyys, hyväksilukukäytänteiden kehittämättömyys, vaihtoehtoisten suoritustapojen niukkuus sekä opintojaksojen vähäinen toistuvuus vaikeuttavat opiskelijoiden sujuvaa etenemistä opinnoissaan. Myös Jaatinen ja Lähde (2005, s. 97) tuovat esille tutkimuksessaan, ⁵⁾ että muun muassa yksipuoliset opetusmenetelmät, puutteelliset valinnanmahdollisuudet ja opintojaksojen huono saatavuus vaikuttavat ehkäisevästi opiskelijoiden opintojen etenemiseen.

Ammattikorkeakouluopiskelijoille tehdystä tutkimuksesta käy ilmi, että opintojaksojen päällekkäisyyden opintojen etenemistä vaikeuttavaksi tekijäksi mainitsee 23 % vähintään neljä vuotta opiskelleista opiskelijoista, kun taas ensimmäisen vuoden opiskelijoista ongelmia em. asiassa on vain n. 14 % mukaan. Heikko opiskelumotivaatio on suurin opintojen etenemistä vaikeuttava syy, seuraavaksi useimmiten vastaajat katsovat opintojaksojen ajallisen päällekkäisyyden tai opintojen työläyden hidastaneen opintojaan. (Markkula, 2006, s. 56–57 & 61.)

Opetuksen tasoon yleensä korkeakoulujen opiskelijat ovat tyytyväisiä, mutta opiskeluvuosien kuluessa tyytymättömien määrä lisääntyy. Näyttää siis siltä, että mitä kauemmin opiskelija on ammattikorkeakoulussa opiskellut, sitä tyytymättömämpiä opetuksen tasoon ollaan – toki opiskeluvuosien karttuessa opiskelijan kriittisyys ja vaatimukset opetuksen suhteen kasvavat. (Markkula, 2006, s. 56–57 & 61.)

Erilaisia opetusmenetelmiä tiedusteltaessa n. 25 % kyselyyn vastanneista kokee, että harjoittelun sisältöpuolella olisi parantamisen varaa ja niin ikään kolmanneksen mukaan harjoitteluun liittyvissä käytänteissä olisi parannettavaa. Tutkimus- ja kehityshankkeet eivät näytä olevan vastaajien ulottuvilla, sillä vain 15 % tutkimukseen osallistuneista ilmoittaa osallistuvansa niihin. 40 % mukaan sopivia hankkeita ei ole omassa ammattikorkeakoulussa tarjolla ja toisaalta 35 % vastaajista ei tiedä mitä tutkimus- ja kehityshankkeet ylipäättään ovat. Sopivia virtuaaliopintoja ei ole ollut 20 % mukaan tarjolla ja 18 % vastanneista ei ole halunnut osallistua virtuaaliopintoja ollenkaan, lisäksi 17 % opiskelijoista ei tiedä mitä virtuaaliopinnoilla tarkoitetaan. (m.t. s. 48–50.)

3.2.4. TYÖELÄMÄYHTEYDEN PUUTTEELLISUUS

Ammattikorkeakouluopiskelun tulisi olla työelämälähtöistä ja opiskelun tulisi nimenomaan tähdätä työelämään. Työelämälähtöisyyden huomioiminen koulutuksessa on opiskelijoiden etu, sillä näin he saavat valmiuksia vastata työelämän odotuksiin. Ammattikorkeakouluopiskelijoita houkutteleekin usein opintojen

käytännönläheisyys. Koulutuksen liika teoreettisuus sekä opintojen ja työelämän vastaamattomuus ovat keskeisiä pettymyksen syitä ammattikorkeakouluopintoihin liittyen. Yli neljäsosa ammattikorkeakouluopiskelijoille teetettyyn kyselyyn vastanneista kokee, ettei ole saanut lainkaan tai vain melko vähän käytännöllistä osaamista opinnoistaan (Markkula, 2006, s. 64 & 108).

Asiantuntijuus

Ammattikorkeakouluihin kohdistuu asiantuntijuusodotuksia (Lauria, 2003, s. 68). Ammatillisessa kasvussa on kysymys erityisesti asiantuntijuuteen kasvamisesta. Asiantuntijuuden yhteydessä puhutaan usein työelämän vaatimuksista, ammatillisista kvalifikaatioista tai henkilön pätevyyydestä vastata työelämän vaatimuksiin. (Kolehmainen, 2004, s. 20.)

Ammatillisen kasvun ohjauksen haaste on ammatin sisältöosaamisen ja yksilön ammatillisen kasvun ohjauksen yhtäaikaista huomioimista. Edellisellä tarkoitetaan ammatin substanssiosaamisen ohjausta ja jälkimmäisellä koko prosessin laajempaa ohjaamista. (Kotila, 2006, s. 19–20.) Tämä asettaa erityisiä haasteita ohjaukselle ja on erittäin tärkeä tekijä mietittäessä opintojen edistymistä tukevia toimenpiteitä. Ammatillisen kasvun ohjaaminen tulee esille muun muassa Ammattikorkeakoulu opiskelijan silmin -tutkimuksessa (Markkula, 2006).

Ammatillisen kasvun tukeminen on vaativa prosessi, jonka huomioiminen tulisi ottaa mukaan opiskelijan polun kaikissa vaiheissa. Työelämän muutokset tuovat paineita ammatillisen kasvun ohjaukseen, jolloin opettajatuutoroinnin merkitys kasvaa. Opettajatuutoroinnilla pyritään Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tukemaan opiskelijan ammatillista kasvua, opintojen etenemistä ja tutkinnon suorittamista normiajassa sekä ennaltaehkäisemään opintojen viivästymistä (Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelma vuoteen 2010). Opettajatuutorointi kohdistuu myös muun muassa opiskelijan ohjaamiseen Hopsin aihepiireihin.

Opintojen vastaavuus työelämän tarpeisiin

Harjoittelulla on suuri rooli auttaa opiskelijaa testaamaan hankkimaansa tietoa käytännössä. Opittujen asioiden soveltaminen käytäntöön vahvistaa opiskelijalle kuvaa todellisesta työelämästä ja niin ikään monipuoliset harjoittelukokemukset lisäävät hyvää suhtautumista valmistumista, tulevaa ammatia ja työelämää kohtaan. Tutkimuksessa (Markkula, 2006, s. 30–34) tiedusteltiin miltä osin ammattikorkeakouluopinnot eivät ole vastanneet opiskelijoiden odotuksia. Toiseksi yleisimmäksi pettymyksen syyksi opetushenkilökuntaan pettymisen jälkeen mainitaan opintojen sisällön ja työelämän vaatimuksien vastaamattomuus (35 %).

Tyytymättömiä ammattikorkeakoulunsa työelämäyhteyksiin ovat kyselyn mukaan kulttuurialan, tekniikan ja liikenteen alan

⁴⁾ Opiskelijoille (N: 306) ja opettajille (N: 30) suunnatussa kyselyssä tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä muun muassa millaisia mahdollisia epäkohtia opiskelija oli havainnut ammattikorkeakoulussa ja millaisilla toimenpiteillä opiskelijoiden ja opettajien mielestä voitaisiin tukea opintojen normaaliaikaisten tutkintojen suorittamista.

⁵⁾ Tutkimuksessa tarkasteltiin opiskelijassa ja oppimisympäristössä olevia tekijöitä, jotka tukevat tai hankaloittavat opintojen etenemistä. Tutkimuksessa haastateltiin Satakunnan ammattikorkeakoulun opetuksesta vastaavia apulaisjohtajia (N: 11) sekä opinnoissaan hitaasti edenneitä (N: 12) ja nopeasti edenneitä opiskelijoita (N: 12).

sekä luonnontieteiden alan opiskelijat. Vastanneista ensimmäisen vuoden opiskelijoista yli puolet katsoo työelämäyhteyksien olevan monipuolisia, mutta vähintään neljä vuotta opiskelleista samaa mieltä on enää 42 % vastanneista. Näin ollen pidemmälle opinnoissa edenneet ovat havainneet puutteita ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksissä esimerkiksi harjoittelupaikkahakujen ja urasuunnitelman yhteydessä. (m.t.) Korkeakoulujen olisi syytä tiivistää yhteistyötä harjoittelupaikkojen kanssa, jotta opiskelijan työharjoittelun sisältö vastaa harjoittelulle asetettuja tavoitteita ja kytkeytyy selvemmin osaksi opiskelijan opintoja. Myös opettajien työelämä tietojen ylläpitämiseen ja päivittämiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. (Moitus, Huttu, Isohanni, ym. 2001, s. 47 & 51.)

Oamkissa opiskelijoiden kiinnittymistä alueellisiin ja kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin lisätään (Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelma vuoteen 2010). Alumnitoiminta on yksi tärkeä väylä työelämäyhteyksien lisäämiseksi. Tieto työelämässä toimivilta on konkreettista ja auttaa opiskelijaa osaltaan tulevaisuuden suunnittelussa ja opintojen määrätietoisessa edistymisessä (Ilkonen, Laiho, ym. 2004, s. 32). Alumnien käyttäminen opintoihin orientoimisessa jo heti opintojen alussa auttaa opiskelijaa näkemään opiskeltavan alan laajempaan kokonaisuuteen. Motivoivat ja innostavat alumnien esittelyt tai työelämävierailut auttavat suuresti opiskeluun asennoitumisessa ja innostuksen herättäjänä.

Työn ja opiskelun yhteensovittaminen

Työssäkäynti opintojen ohella sekä siirtyminen kokonaan työmarkkinoille ovat yksi merkittävimmistä opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen syistä (Opintojen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma, 2007, ks. myös Jaatinen & Lähde, 2005, s. 87 sekä Pekkala, 2004, s. 48). Tulisiko ammattikorkeakoulun vastata yhä enenevässä määrin työssäkäynnin ja opiskelun aiheuttamaan problematiikkaan?

Opiskelijoiden taloudellisen tilanteen parantamiseksi ja opintotuen turvaamiseksi ammattikorkeakoulu voi vaikuttaa ainakin välillisesti opetusjärjestelyillä. Opetustarjontaa tulisi järjestää siten, että opiskelijalla on mahdollisuus edetä opinnoissa normaalisti. Tasaiset, oppimisen kannalta relevantit työkuormat mahdollistavat tavoitteiden mukaisen etenemisen (Jaatinen & Lähde, 2005, s. 87, ks. myös Vuorinen, Karjalainen, Mylly 2005, s. 22.)

Oamkin opiskelijoille tehdyn hyvinvointiselvityksen mukaan (2006) 51,1 % (N: 2 407) vastanneista on työskennellyt opintojen ohessa viimeksi kuluneen lukukauden aikana. Työnteon yleisyys kasvaa sitä mukaa, mitä pidemmälle opinnot etenevät. Eniten töissä opintojen ohella käyvät Kulttuurialan ja Oulaisten terveysalan yksikön opiskelijat. Suurin osuus työssäkävivistä opiskelijoista (37,5 % kaikista vastanneista) kertoo työnteon häi-

rinnan opiskelua kohtalaisesti tai vähän, 15 % mukaan häiriötä ei ollut syntynyt lainkaan.

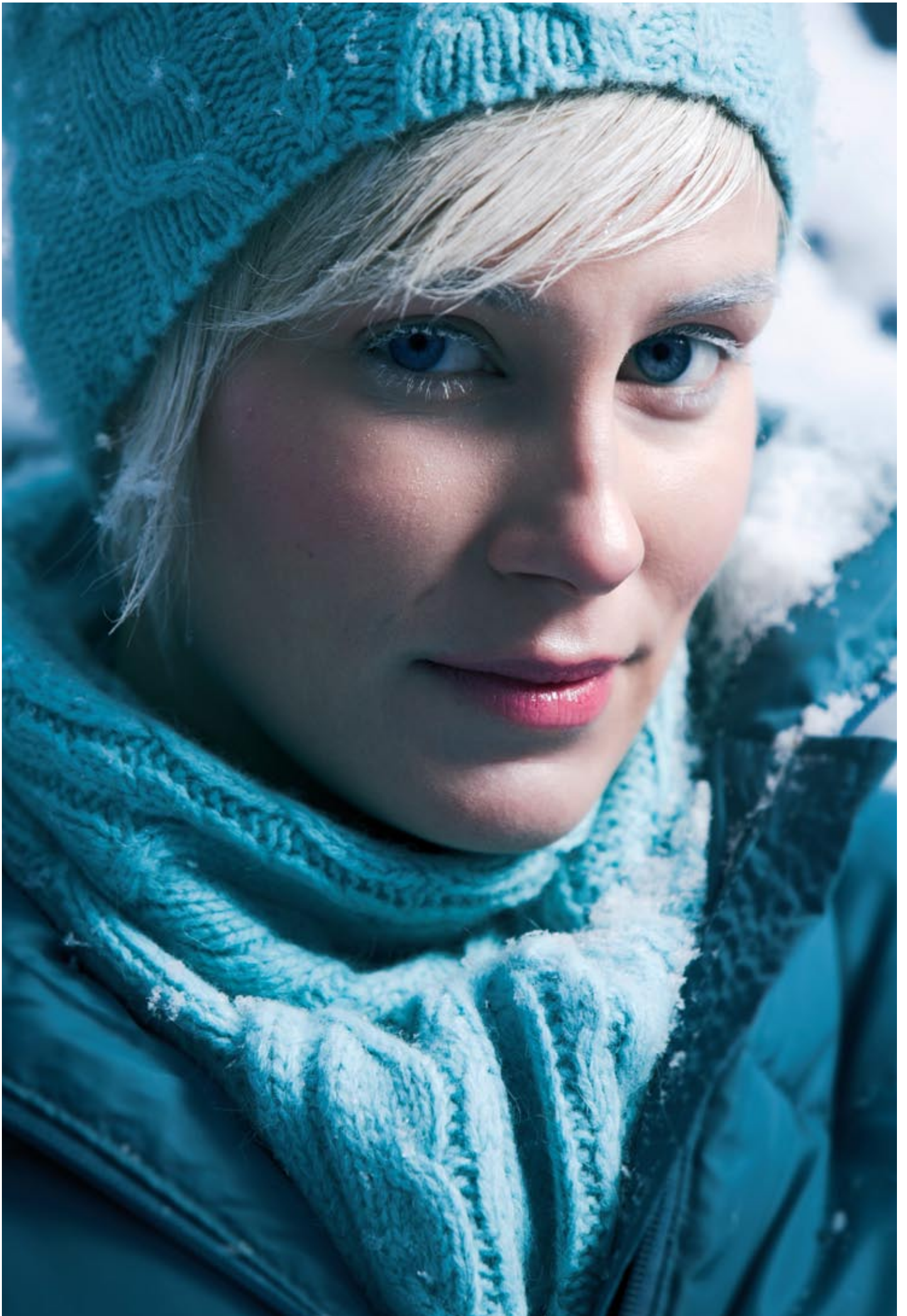
Oulun seudun ammattikorkeakoulun opintojen ohjauksen it-searviointiraportin mukaan (2001) opetustarjonnan lisääminen, opiskelumahdollisuuksien monipuolistaminen ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden aseman vahvistaminen nähtiin haasteena. Osalla ammattikorkeakoulun yksiköitä oli mahdollista vastata työn ohella opiskelevien opiskelijoiden tarpeisiin muun muassa monipuolisilla opetusjärjestelyillä. Tuolloin Oamkissa nähtiin kehitettävää opettajien aseenteissa suhteessa työssäkäyviin opiskelijoihin. (m.t. s. 11.) Nyt opintosuunnitelmallisesti aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa huomioidaan erityisesti aikuisopiskelijoiden tarpeet ja niin ikään juuri työssäkäynti.

3.3. YHTEENVETO OPINTOJEN EDISTYMISTÄ EHKÄISEVISTÄ JA TUKEVISTA TEKIJÖISTÄ

Edellisestä katsauksesta käy ilmi, että opintojen edistymistä tukevia tekijöitä ammattikorkeakouluissa ovat sellaiset teemat, jotka korostavat tavalla tai toisella opiskelijan henkilökohtaisuuden huomioimista. Ohjaus, jonka tavoitteena on opiskelijan ammatillisen kasvun ja niin ikään persoonallisen kasvun tukeminen vaikuttaa positiivisella tavalla opintojen edistymiseen. Opetusjärjestelyt, jotka huomioivat erilaiset oppijat, opiskelijan erilaiset elämäntilanteet muun muassa vaihtoehtoisin suoritustavoin auttavat opinnoissa edistymisessä. Opiskelijan kiinnostuksen herättäminen opiskeltavaa alaa kohtaan sekä sitoutumisen vahvistaminen ovat myös tärkeitä opintojen edistymisen vauhdittajia.

Ohjauksen riittämättömyys, puutteellisuus ja henkilökohtaisuutta aliarvioiva ohjaus näyttäytyvät opintojen edistymistä ehkäisevinä tekijöinä. Ohjauksessa huomionarvoista on ammatillisen kasvun tukemisen aihepiirit ja niin ikään henkilökohtaisen opintosuunnitelman ohjaamiseen liittyvät tekijät. Opiskelun puutteellinen työelämäyhteys ja opiskelijan heikko sitoutuminen opiskeltavaan alaan näyttävät sysäävän opiskelijaa kauemmaksi opintopolulta. Oppimisympäristön puutteellisuus näkyy opintojen pitkeytyksenä. Hyvin konkreetit asiat kuten opintojaksojen päällekkäisyys, vähäiset opintojen suoritumahdollisuudet sekä opetusmenetelmien niukkuus ovat osaltaan vaikuttamassa opintojen edistymiseen ehkäisevästi.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että se mikä imaisee opiskelijan vahvasti mukaan opintielle, on monen tekijän summa. Mielenkiintoista on selvittää millä tavoin em. asiat näyttäytyvät Oulun seudun ammattikorkeakoulussa, onko havaittavissa selkeitä puutteita, joihin olisi hyvä kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota – huomionarvoisia ovat myös tekijät, jotka toteutuvat hyvin ja saavat opiskelijoilta kiitosta.

4. Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijapalautekyselyt

Ohjaus, opiskelijan motivaation tukeminen ja sitoutumisen vahvistaminen, oppimisympäristöön liittyvät teemat sekä työelämäyhteys korostuvat opintojen edistymiseen liittyvinä tekijöinä tehdyssä katsauksessa (kuvattu edellä). Opiskelijapalautekyselyt on läpikäyty em. teemat huomioon ottaen lukuvuodelta 2006–2007 sekä 2007–2008 ja pyritty löytämään opiskelijapalautekyselyistä mahdollisia yhtymäkohtia aiempiin tutkimuksiin liittyen.

Opiskelijapalautekyselyt on toteutettu kahtena lukuvuotena alkuvaiheen, keskivaiheen sekä valmistumisvaiheen opiskelijoille. Vastaaajina palautekyselyissä on ollut yli 4 000 opiskelijaa. Palautekyselyt on toteutettu sähköisesti Zef-tutkimusohjelmalla, jossa tiedustellaan asioita nelikenttää hyödyntäen – kyselyistä selviää, kokeeko opiskelija kysytyn asian itselleen merkittävä ja toteutuuko kysytty asia hyvin vai kaipaako asia kehittämistä. Lisäksi kyselyssä on tiedusteltu opiskelijoiden mielipiteitä vapaapalautteilla.

Vapaapalautteita kahden lukuvuoden aikana tehdyissä kyselyissä on kertynyt yhteensä noin 280 A4-sivua. Vapaapalautteita on tiedusteltu 45 kysymyksen avulla. Vapaapalautteiden suuren määrän vuoksi palautteissa on pyritty löytämään korostuvia asioita tukemaan tai mahdollisesti kumoamaan muussa palautekyselyn aineistossa esiintyviä teemoja.

Suorien lainauksien avulla tuodaan ”opiskelijan ääni” esille kussakin vaiheessa erikseen. Tekstit on erotettu muusta raportista harmaalla sävyllä ja ne on kirjoitettu kursivilla.

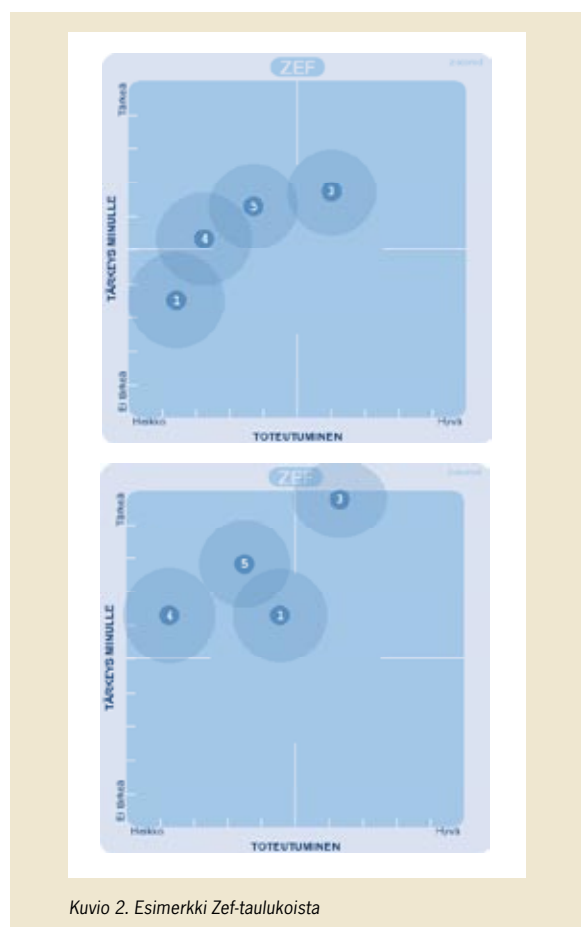
Alku- ja keskivaiheen opiskelijat ovat saaneet kutsun vastata opiskelijapalautekyselyyn sähköpostilla välitetyn linkin kautta. Muutamissa koulutusohjelmissa vastaaminen tapahtui ohjautusti, jolloin opintoasiainpäällikkö (tai muu henkilöstön edustaja) koordinoi kyselyyn vastaamista ja jakoi ryhmätunnukset. Valmistumisvaiheen opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn Asiossa (opintoasioiden hallinto-ohjelmisto) sijaitsevan linkin kautta – heitä on kehoitettu vastaamaan kyselyyn heidän palauttaessaan tutkintotodistushakemusta. Valmistumisvaiheen opiskelijoiden osalta mielipiteitä ei tuoda esille yksikkötasolla, sillä kyselyt on toteutettu ainoastaan yhtenä ryhmänä, kertoen ko. vuonna valmistuvien opiskelijoiden tulokset yhtenä massana. Lukuvuonna 06–07 valmistumisvaiheen kyselyyn vastasi 328 opiskelijaa ja lukuvuonna 07–08 valmistumisvaiheen kyselyyn vastasi 483 opiskelijaa.

Kyselyt eivät ole olleet em. vuosina yhdenmukaiset, joka tekee kyselyiden vertailusta haastavaa – samoja asioita on toki tarkasteltu molempina vuosina tehdyissä kyselyissä, mutta kysymysten asetelut ovat olleet erilaiset (ks. liitteet 1, 3, 5 ja 7). Vertailua tärkeämpää tässä selvityksessä on löytää teemoja, jotka näyttävät Oulun seudun ammattikorkeakoulussa opintojen edistymistä ehkäisevinä ja tukevinä tekijöinä. Liitteissä 2, 4, 6 ja 8 on esillä yksikkökohtaisia tuloksia ohjauksesta, opiskelijan

motivaation tukemisesta ja sitoutumisen vahvistamisesta, oppimisympäristöön liittyvistä teemoista sekä työelämäyhteydestä – liitteisiin viitataan kunkin aihepiiriin osalta erikseen seuraavien lukujen yhteydessä.

Opiskelijapalautekyselyjen analyysin tukena sisällönanalyysi

Opiskelijapalautekyselyt on pyritty käymään lävitse aikaresurssit huomioon ottaen siten, että saadaan kokonaisnäkemys palautekyselyjen tuloksista. Läpikäynnin jälkeen on ryhdytty tietoisesti etsimään seikkoja, jotka liittyvät aiemmin havaitsemiin tekijöihin opintojen edistymistä ehkäisevinä ja tukevinä tekijöinä. Zefin nelikentässä ilmenevät tulokset on kuvattu auki sanallisesti. Esimerkiksi oheisista kuvioista (kuvio 2.) on tuotu esille opettajatuutoreiden antama ohjaus (nro 4) seuraavasti: Opettajatuutoreiden antama ohjaus kaipa kehittämistä alkuvaiheen opiskelijoiden sekä pidemmälle ehtineiden opiskelijoiden mukaan. Opettajatuutoreiden antama ohjaus koetaan tärkeänä.⁶⁾

Kuvio 2. Esimerkki Zef-taulukoista

⁶⁾ Zef-taulukoissa ylös vasemmalle sijoittuvat vastaukset kertovat siitä, että asia kaipa kehittämistä ja on opiskelijalle tärkeä, ylös oikealle sijoittuvat vastaukset kertovat kysytyn asian toteutuvan hyvin ja olevan opiskelijalle tärkeä. Alas vasemmalle sijoittuvat vastaukset kertovat kysytyn asian toteutuvan heikosti, eikä tuo ole tärkeä opiskelijalle, oikealle alas sijoittuvat vastaukset kertovat kysytyn asian toteutuvan hyvin, mutta asiaa ei koeta tärkeänä.

Ensimmäisessä vaiheessa em. kaltaisia tekstejä löytyi 74 kpl. Toisessa vaiheessa ilmaukset on ryhmitelty siten, että ryhmittelyn tuloksena syntyi luokkia samaa asiaa koskevista teemoista. Luokkia syntyi 13 kappaletta. Tämän jälkeen luokkia on tiivistetty edelleen, jolloin jäljelle jäi neljä luokkaa: 1) Työelämäyhteys, 2) motivaatio; sitoutuminen; ryhmäytyminen, 3) ohjaus, 4) oppimisympäristö. Analyysikeino muistuttaa läheisesti sisällönanalyysia, sillä tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysin aikana aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon; hajanaisesta aineistosta pyritään luomaan mielekästä ja yhtenäistä informaatiota (Tuomi & Sarajarvi, 2004, s. 110).

4.1. OHJAUS – TUKEA, HOLHOUSTA VAI HEITTEILLEJÄTTÖÄ?

Opiskelijapalautekyselyissä tiedustellaan ohjaukseen liittyviä kysymyksiä useissa eri kohdissa, muun muassa opettajatuutoreiden antama ohjaus sekä ohjauksen vaikutus opintojen suotuisaan etenemiseen on tarkastelussa lukuisia kertoja. Ohjaukseen liittyviä teemoja on tiedusteltu opiskelijapalautekyselyissä liitteessä 1. esitetyillä tavoilla. Tuloksista selviää, että ohjaukseen liittyviin teemoihin palautekyselyihin vastanneet opiskelijat ovat eniten tyytymättömiä, kun verrataan tuloksia muihin tässä selvityksessä esille nostettaviin teemoihin.

Kuinka alkuvaiheen opiskelijoiden ohjaus toteutuu Oamkissa?

Opettajatuutoreiden sekä suuntautumisvaihtoehtovastaavien (sv-vastaavien) antama ohjaus kaipaa kehittämistä molempina vuosina tehdyissä kyselyissä (kuvio 3.) alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan. Myös opiskelijatuutoreiden antamaan ohjaukseen ollaan tyytymättömiä, tuota ei kuitenkaan koeta tärkeänä päinvastoin kuin opettajatuutoreiden ja sv-vastaavien antamaa ohjausta. Liitteestä 2 selviää, että Raahan tekniikan ja talouden kampuksella, tekniikan yksikössä sekä kulttuurialan yksikössä opettajatuutoreiden antama ohjaus toteutuu kohtuullisen hyvin opintojen alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan lukuvuonna 2006–2007, sen sijaan sosiaali- ja terveysalan yksikössä sekä liiketalouden yksikössä toteutuminen on kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mukaan heikointa (keskivaiheen opiskelijoiden mukaan jokaisessa yksikössä – em. mukaan luettuna – opettajatuutoreiden antamassa ohjauksessa on kehitettävää).

Ryhmämme opettajatuutor ei ole vielä ollut yhteyksissä meihin kuluneen syksyn aikana. Tähän asiaan kannattaisi panostaa tulevina vuosina, vaikka muutkin opettajat auttavat, niin tuutorin olisi silti hyvä neuvoa ryhmäänsä perusasioissa. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

I had already planned my studies quite thoroughly (well, as much as can be done with all the material available online) before even starting my studies this autumn so I haven't really had a need for any guidance. Do we even have tutor students and are they supposed to be of help? Not one has presented themselves to us nor have we been given contact information. Poorly planned and executed. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Ainoa murhehan on epäselvä tiedotus. Ei ole tutoropiskelijoita joilta kysellä eikä ole aikaansa antavaa tutoropettajaa jolta kysellä. Tieto kulkee opiskelijalta opiskelijalle, "talon tavoille" ei opasta kunnolla kukaan eikä mistään löydä kirjallisia ohjeita. KUNNOLLISIA OHJEITA! (07–08, alkuvaiheen opiskelija)

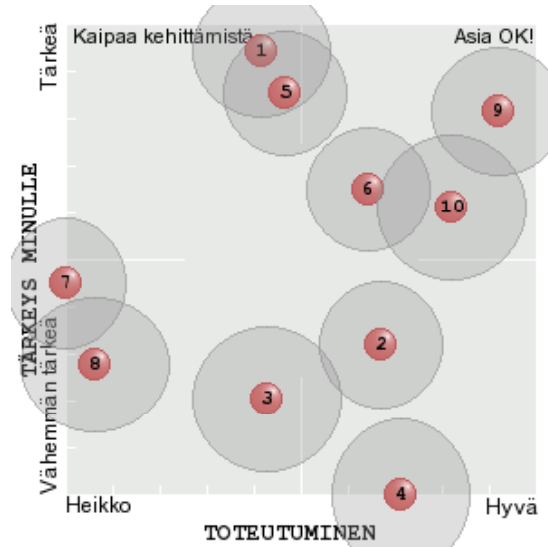
Samana vuonna tehdyssä kyselyssä opiskelijat kokevat vahvasti, että ohjaus, jota he ovat saaneet, ei ole auttanut henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa – myös opettajatuutoreiden antama ohjaus Hopsin laadintaan liittyen kaipaa kehittämistä (em. opiskelijat eivät kuitenkaan koe niin tärkeänä asiana) – toteutuminen on kuitenkin hyvää kulttuurialan yksikössä ja heikointa tekniikan ja luonnonvara-alan yksiköissä. (ks. liite 2)

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA I**

Palautekysely opintonsa aloittaneille opiskelijoille,
2006–2007

Neuvonnan ja ohjauksen toteutuminen

1. Opettajatuutorin antama ohjaus. (642)
2. Opintotoimiston palvelut. (619)
3. Opiskeijatuutoreiden antama ohjaus. (638)
4. Vaihto-opielusta ja kv-harjoittelumahdollisuuksista tiedottaminen. (635)
5. Saamani ohjaus on auttanut hahmottamaan opiskeluni tavoitteena olevaa ammattia ja sen vaatimuksia. (638)
6. Ohjausmateriaali (sähköinen ja painettu). (637)
7. Saamani ohjaus on auttanut henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa. (629)
8. Olen saanut ohjausta HOPSin laadintaan opettajatuutorilta. (634)
9. Asion käytön opastus. (638)
10. Olen saanut tietoa Oamkin tarjoamista hyvinvointipalveluista. (635)
11. Kehittämisehdotuksesi tiedotukseen, ohjaukseen ja neuvontaan. (223)

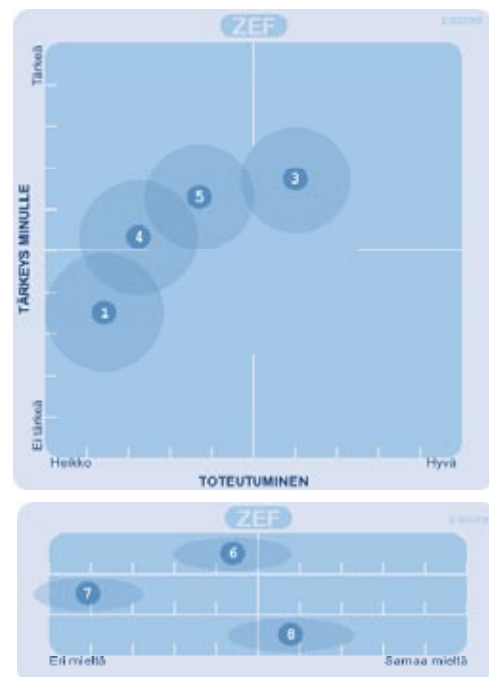

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA I**

Palautekysely opintonsa aloittaneille opiskelijoille,
2007–2008

Osaamistavoitteiden saavuttaminen ja opintojen eteneminen

1. Opinto-ops tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista (786)
3. Opetus tukee koulutusohjelman kuvauksessa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista (746)
4. Opettajatuutoreiden / sv-vastaavien antama ohjaus tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista (743)
5. Saamani ohjaus tukee opinnoissa edistymistäni (740)
6. Seuraan opintojeni edistymistä säännöllisesti (740)
7. Olen tyytyväinen opintojeni edistymiseen (739)
8. Tiedän mistä saan tarvittaessa ohjausta (738)

Kuvio 3. Neuvontaan ja ohjaukseen liittyvät tulokset opintojen alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan lukuvuosina 2006–2007 sekä 2007–2008

Ohjauksen tulisi opiskelijoiden mukaan tukea opinnoissa edistymistä, sillä he pitävät tuota tärkeänä, mutta tuo toteutuu opiskelijoiden mukaan kuitenkin heikosti. Kulttuurialan yksikössä sekä sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä ohjaus on alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan (lv 06–07) auttanut hahmottamaan alan ammattia ja vaatimuksia. Hienoisesti kehitettävää on muiden yksiköiden ohjauksessa – eniten tyytymättömiä on liiketalouden yksikössä ko. vuonna vastanneissa alkuvaiheen opiskelijoissa. (ks. liite 2)

”

Siihen (ohjausta), mitä oikeasti kannattaa valita kaikkien kurssien joukosta. Pitäisi enemmän olla henkilökohtaisia keskusteluja opettajien kanssa, jotka oikeasti tuntevat eri kurssi vaihtoehdot ja voisivat niin neuvoa opintojaksojen valinnoissa. Minulla ainakin jo nyt vähä stressaa se, että miten osaan valita tulevat opintoni oikein. Vaikka tietäisin mihin tähtään, niin en silti tiedä mitä juuri siihen ammattiin kannattaisi opiskella. (07–08, alkuvaiheen opiskelija)

Tällä hetkellä oma hopsini on hakoteillä mutta pääasiassa lisäohjausta tarvitsisi siihen että osaisi valita "suuntautumisopintoja" omalle mielenkiinnolle sopivimmalla tavalla. (07–08, alkuvaiheen opiskelija)

Jos opettajalle on annettu opettajatuutorin tehtävä, hänen olisi valmistauduttava tähän huolella. Nyt kävi niin, että opettaja ei tiennyt sitä vähääkään, minkä oppilaat tiesivät. Hän vetosi uuteen opetussuunnitelmaan. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Koulutuksen alussa (ensimmäisinä päivinä / ensimmäisellä viikolla) pitäisi panostaa huomattavasti enemmän opettajatuutorin tunteihin. Myös opettajatuutoreille tulisi antaa koulutusta / ohjausta, jotta he osaisivat kertoa opiskelijoille oleellisia asioita ja auttaa ALKUUN opiskeluissa (ekoina päivinä minä ainakaan en olisi tarvinnut neljän tunnin luentoja siitä kuinka on rankkaa tehdä opinnäytetyötä!). (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Onko meillä opettajatuutori? En ole ikinä aiemmin kuullut moista sanaa.. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Opettajatuutoria tulisi ainakin perehdyttää enemmän, jotta hän pystyisi neuvomaan eikä vain mainitsemaan asioita. Tutorkoulutukseen osallistujien olisi oltava motivoituneita kyseiseen hommaan. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Hyvin toteutuvia tärkeinä pitämiä asioita opiskelijoiden mukaan ovat kyselyssä 2006–2007: Asion käytön opastus, painettu että sähköinen ohjausmateriaali sekä tiedotus Oamkin tarjoamista hyvinvointipalveluista. Lisäksi muita hyvin toteutuvia asioita ovat opintotoimiston palvelut sekä kv- ja harjoittelumahdollisuuksista tiedottaminen, em. opiskelijat eivät kuitenkaan koe itselleen tärkeinä.

Keskivaiheen opiskelijoiden saama ohjaus

Vuoden 2007–2008 kyselyssä keskivaiheen opiskelijat kokevat tärkeänä pitävistään asioista opinnoissa edistymistä tukevan ohjauksen sekä opettajatuutoreiden/sv-vastaavien antaman opintosuunnitelman laatimista tukevan ohjauksen heikkona (kuvio 4.). Samalle skaalalle vuoden 2006–2007 kyselyssä sijoittuu opettajatuutoreiden antama ohjaus yleensä. Liitteestä 2 selviää, että parhaiten opintojen etenemistä tukeva ohjaus toteutuu liiketalouden yksikössä sekä Raahen tekniikan ja talouden kampuksella (näissäkin toteutuminen vaatii kehittämistä).

”

Opettajatuutorilla tulisi olla oikeasti tietoa ja ymmärrystä mitä tietoa hänen pitäisi meille antaa. Olemme huomanneet että meitä ei ainakaan ole ilmeneerattu läheskään kaikista asioista ja emme me niitä itsekseenkään osaa aina kysellä. Tieto tulee siten yleensä muilta kuin opettajatuutorilta. Ja tutorin sähköpostilla lupaamat vastaukset kestävät luvattoman kauan.... (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Opettajatuutoriin ei ole saanut yhteyttä muuta kuin verkossa. Tuutoritunteilla syntyy aina jonkinlainen kahakka tai väittely ja opettajatuutori tuntuu ennemminkin haukkuvan meitä opiskelijoita, entä kuin puolustavan ja ohjaavan...Opiskelukaverit ne on ohjannu, aina kun on apua tarvinnut!!!! (06–07, keskivaiheen opiskelija)

E-hopsin tekemiseen tarvitsisin ohjausta. Opintojen alussa opiskelijoille (myös minulle) luvattiin että joku (kai opettaja) laatii yhdessä opiskelijan kanssa kullekin henkilökohtaisen E-hopsin. Minun kanssani ei ainakaan kukaan ole laatinut yhtään mitään. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

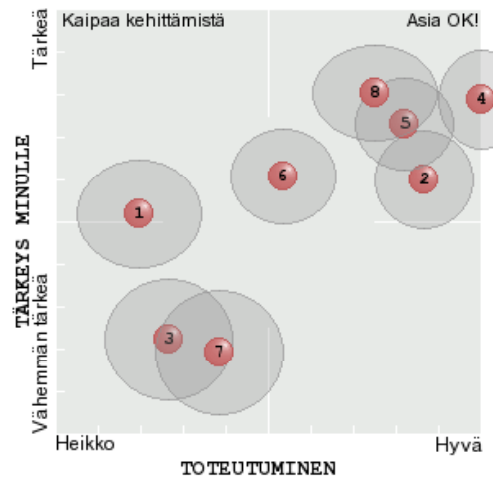
Erityisesti ops:n muutoksen aiheuttamiin kurssijärjestelyihin ohjausta. Lisäksi ulkomaan opiskelijavaihto sekoitti kurssien suoritusjärjestystä, johon haluaisin ohjausta ja opastusta. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA II**

Palautekysely opintonsa keskivaiheessa oleville opiskelijoille, 2006–2007

Neuvonnan ja ohjauksen toteutuminen

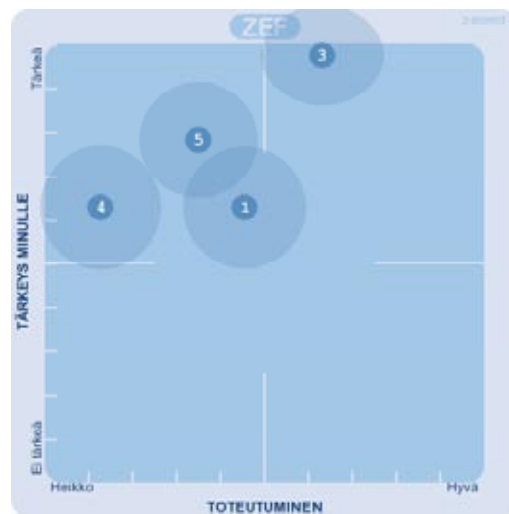
1. Opettajatuutoreiden antama ohjaus. (483)
2. Opintotoimiston palvelut. (473)
3. Opiskelijatuutoreiden antama ohjaus. (477)
4. Yksikön kirjaston palvelut. (480)
5. Olen saanut ohjausta, kun sitä tarvitsen. (481)
6. Neuvonta ja ohjaus auttavat hahmottamaan opiskeltavan alan ammatillisia tavoitteita ja vaatimuksia. (473)
7. Oamkin hyvinvointipalvelut. (453)
8. Asion käyttö. (484)

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA II**

Palautekysely opintonsa keskivaiheessa oleville opiskelijoille, 2007–2008

1. Opinto-opas tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista (445)
3. Opetus tukee koulutusohjelman kuvauksessa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista (427)
4. Opettajatuutoreiden / sv-vastaavien antama ohjaus tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista (426)
5. Saamani ohjaus tukee opinnoissa edistymistäni (426)
6. Seuraan opintojeni edistymistä säännöllisesti (425)
7. Olen tyytyväinen opintojeni edistymiseen (426)
8. Tiedän mistä saan tarvittaessa ohjausta (425)

Kuvio 4. Neuvontaan ja ohjaukseen liittyvät tulokset opintojen keskivaiheen opiskelijoiden mukaan lukuvuosina 2006–2007 sekä 2007–2008

Yksikön kirjaston palvelut sekä opintotoimiston palvelut toteutuvat opiskelijoiden mukaan hyvin (vuonna 2006–2007). Lisäksi samaisena vuonna keskivaiheen opiskelijat ovat sitä mieltä, että he ovat saaneet ohjausta silloin kun ovat sitä tarvinnut. Neuvonta ja ohjaus, joka auttaa hahmottamaan opiskeltavan alan vaatimuksia kaipaa opiskelijoiden mukaan jonkin verran kehittämistä (kysely vuonna 2006–2007).

Harjoittelun aikainen ohjaus erityisesti ammattikorkeakoulun taholta toteutuu kyselyn mukaan heikosti. Harjoittelun jälkeen ei ole käyty ohjauskeskustelua ja lisäksi harjoittelusuunnitelman ja harjoitteluraportin ohjeistukset kaipaavat opiskelijoiden mukaan kehittämistä. Harjoittelun arviointi yhdessä ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajan kanssa ei ole opiskelijoiden mukaan kunnossa. (em. opiskelijat eivät pidä itselleen tärkeinä asioina). Harjoittelun aikainen ohjaus ammattikorkeakoulun taholta toteutuu parhaiten kulttuurialan yksikössä kun taas harjoittelun aikainen ohjaus harjoittelupaikasta toteutuu parhaiten Raahan tekniikan ja talouden kampuksella (lv 06–07).

Harjoittelujen ohjaus- ja palautteen saanti ovat olleet hyvin vaihtelevia. Toisessa paikassa on saanut loistavaa ohjausta ja päivittäin palautetta ja toisessa paikassa taas ei tahdo saada kumpakaan vaikka kuinka yrittäisi olla aktiivinen ja oma-aloitteinenkin. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Harjoittelun jälkeen ei pidetty minkäänlaista erillistä ohjattua tuntia palautteen antamiseen, vaan vaihdoinne kokemuksia luokkakavereiden kesken. Olisin itse halunnut kuulla koko luokan kokemuksia ja opettajan kommentteja harjoittelusta. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Harjoittelua ohjaavan opettajan tulisi toimia oppilaalle tukena ja turvana ja palautetta tulee antaa kriittisesti, mutta myös kannustavasti ja positiivisessa hengessä. Myös opettajien tulee sopia yhtenäiset ohjeet keskenään, jottei eri opettajat vaadi saman kurssin ja samassa harjoittelussa olevilta oppilailta eri suorituksia. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Opitojen valintaan voisi olla enemmän ohjausta, erityisesti vapaasti valittavien opintojen osalta. Hyvin epäselväksi on jäänyt, milloin kurssit olisi parasta käydä. Lisäksi harjoitteluun liittyvien papereiden ja tehtävien kanssa olisi kaivannut ohjausta, tällä hetkellä sitä ei saanut juuri ollenkaan. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Valmistumisvaiheen opiskelijat tyytymättömiä saamaansa ohjaukseen

Valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan molempina vuosina tehdyissä kyselyissä opettajatuutoreiden/sv-vastaavien antamaan ohjaukseen ollaan tyytymättömiä – asiaa ei koeta kuitenkaan tärkeänä. Lisäksi neuvonnan ja ohjauksen ei ole koettu auttavan opiskeltavan alan ammatillisten tavoitteiden ja vaatimusten saavuttamista, ko. asiaa opiskelijat pitävät kuitenkin tärkeänä (vuosi 2006–2007).

Ensimmäisenä vuonna tutor-opettaja pyysi laatimaan (HOPS). Oli ihan hyvä tehdä se silloin, mutta sen olisi voinut tehdä uudelleen myöhemmin toisena tai kolmantena vuonna ja olisi voinut verrata, miten suunnitelmat ovat muuttuneet. (06–07, valmistumisvaiheen opiskelija)

Viimeisten kahden opiskeluvuoden aikana olisin tarvinnut enemmän ohjausta harjoittelujen käytännön järjestelyistä sekä valmistumiseen liittyvistä tehtävistä. Näihin en saanut opettajatuutorilta ohjausta, vaan jouduin itse etsimään tietoa. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Jälkeenpäin ajateltuna enemmän ohjausta olisin tarvinnut ns. omien mielenkiinnon ja vahvuusalueiden löytämiseen. Tähän olisi auttanut esimerkiksi keskustelu jonkun opettajan tai tuutorin kanssa. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Ammattikorkeakoulussa tulisi osata toimia jo aika itsenäisesti. Vaikka saamani (tutor) ohjauksen taso oli heikko (opettaja kertoi ne asiat, jotka oli jo tiedossa), en kokenut sitä menetyksenä. Opinnäytetyön ohjauksessa sitävastoin olisin kaivannut syvempää ohjausta. Jälkiviisaus ei ole kaunista edes opettajalta. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

-- Ehkä vielä enemmän olisi voinut kertoa mahdollisen "toiveammattiin" johtavan opintopolkujen mahdollisuuksista. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Lukuvuonna 2006–2007 valmistumisvaiheen opiskelijat kokevat, että ohjaus ei ole tukenut opinnoissa edistymistä.

Opettajatuutorin vaihtuminen joka vuosi ei ole hyvä asia. Samasta tuutoropettajasta voisi olla enemmän hyötyä, kun hän jo tuntisi opiskelijaa edes vähäsen. Nykyisellään opettajatuutorilla ei ole merkitystä, kun hän vaihtuu joka vuosi. Vaikeampi mennä kysymään neuvoa. (06–07, valmistumisvaiheen opiskelija)

Tuutor opettajia on vain yksi. Niitä tulisi olla kaksi. Tällä hetkellä yhtä opettajaa vaikea saada kiinni joten kaksi olisi siksi tarpeen. (06–07, valmistumisvaiheen opiskelija)

Vuoden 2007–2008 kyselyssä valmistumisvaiheen opiskelijat ovat eniten tyytyväisiä yksikön kirjaston palveluihin sekä opintotoimiston palveluihin (pitävät em. asioita tärkeinä). Lisäksi opiskelijat kokevat, että he ovat saaneet ohjausta silloin kun ovat sitä tarvinnut.

4.2. MOTIVAATION TUKEMINEN JA SITOUTUMISEN VAHVISTAMINEN TÄRKEÄSSÄ ROOLISSA

Motivaation tukemiseen sekä sitoutumisen vahvistamiseen liittyviä teemoja on tiedusteltu opiskelijapalautekyselyissä liitteessä 3. esitetyillä tavoilla. Eniten teemaan liittyviä kysymyksiä on vuoden 2007–2008 kyselyssä.

Alkuvaiheen ja keskivaiheen opiskelijoiden vaihtelevia mielipiteitä sitoutumisesta ja motivoituneisuudesta koulutusalaan

Vuoden 2006–2007 kyselystä selviää, että keskivaiheen opiskelijat kokevat motivaationsa opiskeluun kohtuullisen korkeaksi, mutta opiskelumotivaatio ei ole lisääntynyt kuluneen vuoden aikana. Opiskelijat tuntevat olevansa omalla alallaan ja heitä ei huolestuta opinnoissa edistyminen. Sekä alkuvaiheen että keskivaiheen opiskelijat vuonna 2007–2008 tuntevat vahvasti kuuluvansa opiskeluryhmään.

Luokan hyvä ilmapiiri sekä kivat opettajat ovat tukeneet oppimistani. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Oppimistani parhaiten on tukenut oma asenne, hyvät opettajat sekä opiskelijatoverit. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Samaisena vuonna opintojen alun opiskelijat kokevat, että yksikön ilmapiiri on kannustava. Edellisen suhteen tapahtuu suuri muutos keskivaiheen opiskelijoille tehdyssä kyselyssä samana vuonna, sillä he ovat vahvasti sitä mieltä, että yksikön ilmapiiri ei ole kannustava (ainoastaan tekniikan yksikön opiskelijoiden vastauksia on myönteisellä puolella, ks. liite 4).

Samanlainen suuntaus on opiskelumotivaatiota tiedustele- van kyselyn suhteen (lv 2007–2008); alkuvaiheessa opiskelijat ovat motivoituneita opiskelemaan, mutta keskivaiheen opiskelijat ovat vähemmän motivoituneita. (Kuvio 5.) Tekniikan yksikön sekä liiketalouden yksikön keskivaiheen opiskelijat (lv 07–08) ovat vähiten motivoituneita (ks. liite 4). Keskivaiheen opiskelijat seuraavat opintojen edistymistä säännöllisesti, mutta he eivät ole tyytyväisiä opintojen edistymiseen.

Tällä hetkellä opiskelumotivaationi on todella heikko ja olen miettinyt jopa opintojeni keskeyttämistä koulussa. En ole varma onko tämä ala oma alani, enkä ole koulutuksen aikana saanut oikein käsitystä mitä tällä alalla työskentely oikein tarkoittaa ja pitää sisällään. Mielestäni koulutus keskittyy vain siihen, että saamme opinnäytetyön tehtyä ja lähdemme pois koulusta. Työelämän tarpeet eivät mielestäni tule esille koulun opetuksessa. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Olisi mukava tietää mistä saa ohjausta ja apua silloin, kun opiskelu ahistaa ja takkuaa. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

OPISKELIJANA OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA Palautekysely opiskelijoille, lv 2007–2008

3. Olen motivoitunut opiskelemaan (722)
4. Tunnen kuuluvani opiskeluryhmään (424)
5. Yksikön ilmapiiri on kannustava (424)
6. Olen motivoitunut opiskelemaan (424)

Lukuvuosi 2007–2008

Osa I, alkuvaiheen opiskelijat

Osa II, keskivaiheen opiskelijat

Kuvio 5. Lukuvuonna 2007–2008 alku- ja keskivaiheen opiskelijoiden vastaukset motivoituneisuudesta opiskeluun sekä opiskeluryhmään kuulumisesta

Valmistumisvaiheen opiskelijat tuntevat kuuluvansa opiskeluryhmään

Vuonna 2007–2008 tehdyssä kyselyssä valmistumisvaiheen opiskelijat kokivat kuuluvansa opiskeluryhmään, mutta yksikön ilmapiiriä he eivät kokeneet kannustavaksi. Opiskelijat arvioivat, että he ovat olleet kohtuullisen motivoituneita opiskelemaan, enemmän vastauksia on kuitenkin negatiivisella puolella. (Kuvio 6.)

Suurimpana tukena olivat tietysti koulukaverit, joita ilman ei valmistuminen olisi ollut ehkä mahdollistakaan tai ainakin venynyt paljon pitemmälle. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Kolmannen vuoden aikana oli hieman pallo hukassa, mutta opiskelukaverit löysivät sen. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Ensimmäisenä vuonna minulla oli suuria motivaatio-ongelmia ja elämä aika sekaisin muutenkin. Olinkin sitten heti ensimmäisen vuoden kevätlukukauden poissaolevana. Silloin olisin tarvinnut enemmän opintojen ohjausta ja tukea. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Tunsin olevani aika yksin suunnitellessani opintojeni edistymistä. En tiedä olisiko apua saanut enemmän jos sitä olisi itse ollut vaatimassa, mutta ainakaan sitä ei tullut kukaan tarjoamaan. Itse kuitenkin selvisin oman motivaationi ja kiinnostukseni vuoksi yksin hyvin. (valmistumisvaiheen opiskelija, 07–08)

Valmistumisvaiheen opiskelijat ovat tietoisia valmistuneiden sijoittumisesta työelämään, tämän he kokevat myös tärkeänä. Opiskelijat seurasivat opintojen edistymistä säännöllisesti, mutta he eivät ole tyytyväisiä nyt saavutettuun tutkintoon.

OPISKELIJANA OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Osa III, Palautekysely valmistumisvaiheen opiskelijoille, I/2007–2008

1. Tunsin kuuluvani opiskeluryhmääni (495)
2. Yksikön ilmapiiri oli kannustava (495)
3. Olin motivoitunut opiskelemaan (495)

Kuvio 6. Valmistumisvaiheen opiskelijoiden vastaukset motivoitumisesta, opiskeluryhmään kuulumisesta sekä yksikön ilmapiiristä

4.3. TOTEUTUUKO HYVÄ OPPIMISYMPÄRISTÖ?

Oppimisympäristöön liittyviä teemoja on tiedusteltu opiskelija-palautekyselyissä liitteessä 5. esitetyillä tavoilla. Eniten kysymyksiä oppimisympäristöön liittyviin teemoihin on tiedusteltu keskivaiheen ja valmistumisvaiheen opiskelijoilta.

Kokemukset oppimisympäristöstä alku-, keski- ja valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan

Opintojen toteutumiseen liittyvät teemat näyttäytyvät suurilta osin opintojen keskivaiheen opiskelijoilla vuonna 2006–2007 kehittämistä vaativina tekijöinä. (Kuvio 7.) Opintosuunnitelman ajanmukaisuus sekä selkeys kaipaavat opiskelijoiden mukaan kehittämistä. Niin ikään opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen kuin opintojen suoritushetkellä toteutuvat opintokäytännön toteutuminen on heikkoa. Liitteestä 6 selviää, että mahdollisuudet valita opintojaksoja muista koulutusohjelmista toteutuu keskivaiheen opiskelijoiden mukaan luonnonvara-alan yksikössä hyvin kun taas heikointa toteutuminen on kulttuurialan yksikössä (lv 06–07, keskivaiheen opiskelijat).

Oman koulutusalamme opettajapula on jonkin verran hankaloittanut ohjauksen saantia ja oppimista, koska kenenkään ammattiosaamista ei voi tulla kuka vain opettamaan. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Opiskelijoiden erilaiset elämän- ja työtilanteet pitäisi huomioida paremmin. Ryhmä- ja projektitöitä on liikaa. Joidenkin kurssien suorittaminen vaatii huomattavasti enemmän aikaa ja työtä kuin toiset, eli joidenkin kurssien kohdalla työmäärä on kohtuuton. Valmistuminen ei saisi olla kiinni yhdestä kurssista ja yhdestä vähemmän yhteistyöhalukkaasta opettejasta. On kohtuutonta että oppilas joutuu ”opettamaan opettajaa” käytännön asioissa ja että oppilas joutuu maksamaan opettajan ammattitaidottomuudesta omilla arvosanoillaan ja opiskeluaikataululla. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Olisin tarvinnut enemmän ohjausta opintosuunnitelman tekemiseen. Opiskelun alussa ei itse osaa hahmottaa mihin kannattaa painottaa. Olisin kaivannut infotilaisuuksia eri suuntautumisvaihtoehtoja. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Mikäli putoaa annetusta aikataulusta käy kurssien suorittaminen lähes mahdottomaksi. enemmän ohjausta kurssitarjottimesta omakohtaiseen ohjelman suunnitteluun!. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

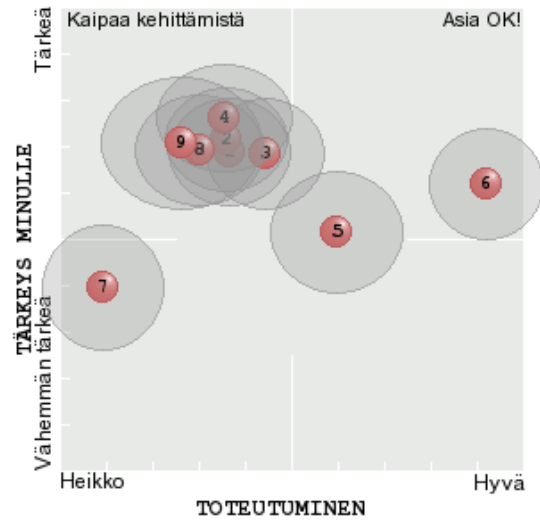
Siirto-opiskelijana olisin kaivannut enemmän ohjausta koulun toimintatapoihin ja käytänteisiin. Lisäksi olisin kaivannut syvällisempää tukea opettajatuutorilta opintosuunnitelman laatimiseen. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA II**

Palautekysely keskivaiheen opiskelijoille, I/2006–2007

Opintojen toteutuminen

1. Opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen. (542)
2. Opintosuunnitelma on selkeä. (536)
3. Opintosuunnitelman sisältö on ajanmukainen. (526)
4. Opintojen suorittamismahdollisuudet tukevat opiskeluni etenemistä. (514)
5. Opintojaksokohtaiset osaamistavoitteet selvitetään opintojakson alkaessa. (513)
6. Opintojakson suoritusperusteet selvitetään opintojakson alkaessa. (512)
7. Opintojaksopalaute huomioidaan opetuksen kehittämisessä. (492)
8. Opetus auttaa hahmottamaan alan ammatillisia vaatimuksia. (508)
9. Opintosuoritukset ja arvosanat kirjataan sovitussa ajassa rekisteriin. (507)
10. Mitä muuta haluat sanoa opintojen toteuttamisesta? (161)

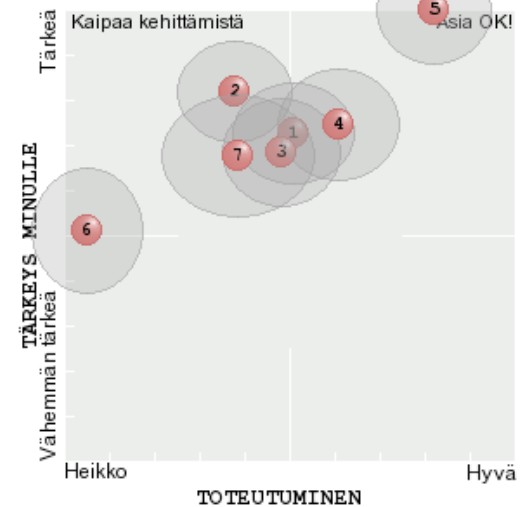

**OPISKELIJANA OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA OSA III**

Palautekysely valmistumisvaiheen opiskelijoille, I/2006–2007

Opintojen toteutuminen

1. Opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen. (287)
2. Opintosuunnitelman sisältö on ollut ajanmukainen. (282)
3. Opintosuunnitelma on ollut selkeä. (282)
4. Opintojen suorittamismahdollisuudet ovat tukeneet opiskeluni etenemistä. (276)
5. Voin valmistuttuani hyödyntää opintojen aikana hankkimaani ammattitaitoa. (277)
6. Opiskelijapalaute-/mielipiteet-/kommentit on huomioitu opetuksen kehittämisessä. (270)
7. Opintosuoritukset ja arvosanat on kirjattu sovitussa ajassa opintorekisteriin. (277)
8. Olen tyytyväinen opintojen toteutukseen. (276)

Kuvio 7. Opintojen toteutumiseen liittyvät aihepiirit opintojen keskivaiheen ja valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan lukuvuonna 2006–2007

Meidän koulutusohjelmassa meidän ryhmässä lukujärjestys int-rassa toimi hyvin, siihen ei tehty yhtäkkisiä muutoksia opiskelijoiden kanssa neuvottelematta. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Vaihto-opiskelun takia jäi yhden syksyn kurssit suorittamatta. Seuraavana syksynä niitä kursseja ei ollutkaan ja jouduin suorittamaan ne keväällä. Se myöhästetty valmistumistani monella kuukaudella. Muuten ihan hyvä toteutuminen. (06–07, valmistumisvaiheen opiskelija)

Opintojaksojen suorittaminen omaan tahtiin vaatii parantamista. Opettajien ajatusmaailmaa nopeasta valmistumisesta on kehitettävä. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Vapaastivalittavien kurssien suoritus ei toimi. Mistään ei näe kunnolla mitä kursseja on menossa. Itse en saanut käytyä kuin pari valitsemaani kurssia. Loput kurssit kävin tilanteen mukaan. Menin niille kursseille, joille satuin pääsemään. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Opetus, joka auttaa hahmottamaan alan ammatillisia vaatimuksia, kaipaava kehittämistä, kuitenkin parhaiten tuo toteutuu kulttuurialan yksikössä sekä sosiaali- ja terveysalan yksikössä (lv 06–07) keskivaiheen opiskelijoiden mukaan (ks. liite 6). Kehitettävää on niin ikään opintosuoritusten ja arvosanojen kirjaaminen sovitussa ajassa rekisteriin, parasta toteutuminen on tekniikan yksikössä (muiden yksiköiden vastaukset ovat kehittämistä vaativalla puolella). Opiskelijat kokevat lisäksi, että opintojaksopalautetta ei huomioida riittävästi opetuksen kehittämisessä. Opintojaksokohtaiset osaamistavoitteet on opiskelijoiden mukaan selvitetty opintojakson alkaessa, samoin kuin opintojakson suoritusperusteet.

Valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan samaisena vuonna (lv 06–07) tehdyssä kyselyssä opintosuunnitelman ajanmukaisuus ja selkeys saavat edelleen moitteita. Opintosuoritusten kirjaamisessa rekisteriin sovitussa ajassa on myös opiskelijoiden mukaan kehitettävää. Opiskelijapalautetta ei ole valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan huomioitu opetuksen kehittämisessä. Hyvin toteutuvia opiskelijoille tärkeitä asioita ovat opintojen suoritusmahdollisuudet sekä se, että opiskelijat voivat valmistuttuaan hyödyntää opintojen aikana hankkimaansa ammattitaitoa. Opetuksen käytännön järjestelyt toteutuvat myös kohtuullisen hyvin.

Hyvin toteutuva ja tärkeä asia vuoden 2007–2008 kyselyssä alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan on koulutusohjelman kuvauksessa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista tukeva opetus (parasta toteutuminen on Raahen tekniikan ja talouden kampuksella, ks. liite 6). Sen sijaan valmistumisvaiheen opiskelijat ovat päinvastaista mieltä, sillä opetus, joka tukee koulutusohjelman kuvauksissa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista kaipaava kaiken kaikkiaan kehittämistä. Valmistumisvaiheen opiskelijat kokevat vuonna 2007–2008 tehdyn kyselyn mukaan, että opinto-opas ei ole tukenut henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista.

Joitain kursseja on mennyt niin ettei tiedä mitä kurssin jälkeen pitäisi osata ja miksi. Tuloksen on ollut sen mukainen. Opetus ja kirjasta piirtoheittimelle kopiointi ovat mielestäni eri asioita. Ei opiskelijan mielestäni aivan kaikkea tarvitse itse itselleen opettaa. -- (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Koulutusohjelman kuvauksesta ei jää mitään käteen. Pakollisten kurssien kuvauksista jotain saa irti, mutta aika vähän. Eipä ole selvää käsitystä, että mitä pitäisi osata kun koulusta valmistuu. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Mielestäni opetusvälineet ja -menetelmät kaipaavat kehitystä. Esi-merkiksi luentojen lisäksi voisi olla enemmän vierailijoita ja tunneilla voisi olla enemmän keskustelua vaativia tehtäviä. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Lukujärjestyksen väljyys on toisaalta hyvä, toisaalta sitä kaipaasi enemmän kontaktitunteja ja sellaista ns. syvällisempää opetusta, ettei mennä vain perusasioita pikaisesti ja loput on oman opiskelun varassa. Lisäksi käytännön tekemistä kaipaasi oikeasti enemmän, puutteen huomaa etenkin harjoittelu/kesätyöpaikkaa hakiessa, kun sitä kysytään ja vaaditaan. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

Omaan ammattiin liittyvä osaaminen on jäänyt heikoksi tiukkojen aikataulujen takia. (07–08, keskivaiheen opiskelija)

4.4. YHTEYS TYÖELÄMÄÄN

Työelämäyhteyteen liittyviä teemoja on tiedusteltu opiskelijapalautekyselyissä liitteessä 7 esitetyillä tavoilla. Muun muassa kysymykset ”Olen tietoinen koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittumisesta työelämään” tai ”Harjoittelu auttaa minua työllistymään koulutustani vastaaviin työtehtäviin” kertovat opiskelijoiden mielipiteitä siitä, kuinka opinnot ja työelämä todella kohtaavat.

Mahdollisen tulevan ammatin vaatimuksista olisi hyvä saada tietoa. Käytännön esimerkkejä, mitä kunkin suuntautumisvaihtoehdon valitseva tekee isona. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Enemmän pitäisi järjestää infoa, mihin työelämässä voi suuntautua, mitä työpaikkoja omalle alalle on olemassa. Usein myös tuntuu, että opettajat kiireisiä ja kyllästyneitä ohjaamaan oppilaita ja saattavat jopa pitää pilkkanaan, jos sattuu kysymään jotain opettajille päivänselvää asiaa. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Opiskelijoiden alussa voisi kertoa tulevasta työstä. Silloin osaisi opiskelussa keskittyä tärkeisiin asioihin. Voisi esimerkiksi kertoa, minkälainen oman ammatin tyypillinen työviikko on. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Työelämäyhteyden toteutuminen alku-, keski- ja valmistumisvaiheen opiskelijoiden mukaan

Hopsiin liittyen vuonna 2006–2007 on tiedusteltu sekä opintojen keskivaiheessa olevilta että valmistumisvaiheessa olevilta onko Hops tukenut ammatillisten valmiuksien saavuttamista. Kummasakin vaiheessa opiskelijat ovat vahvasti sitä mieltä, että Hops ei ole tukenut ammatillisten valmiuksien saavuttamisessa – opiskelijat eivät myöskään koe ko. asiaa tärkeänä.

Hops on hyvä työväline, mutta siihen tulisi liittää myös keskusteluja ja seurantoja opintojenohjaajan tai tuutoropettajan kanssa. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

Hopsia en ole tarvinnut missään vaiheessa, se on mielestäni täysin turha. En ole sitä todellakaan vilkaissutkaan sen jälkeen, kun se on tehty, enkä tekemiseen kiinnittänyt paljoa vaivaa. Tärkeintä on se, että opintoja voi valita sitä mukaa, kun jakso vaihtuu eikä se, että noudattaa opintojen aluksi tehtyä suunnitelmaa, kun ei silloin ole tiennyt vielä yhtään kurseista eikä aihepiireistä tai opettajista mitään. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

Tarvitsin kartoitusta HOPSin suhteen, jotta tietäisin, missä tilanteessa olen opintojen suhteen. En ole mitään HOPSia tehnyt, sitä ei ole minulle 1. vuoden aloituksen jälkeen tarjottu tehtäväksi, enkä ole sitä tehnyt vielä. Kuljen vain virran mukana ja teen sen minkä pystyn ja vähän enemmän. (keskivaiheen opiskelija, 06–07)

Hopsia pitäisi päivittää koko ajan että siitä olisi jotain hyötyä, ei pelkästään opintojen alussa. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

Jo koulutukseni alkuvaiheessa olen aistinnut kanssaopiskelijoissa sen trendin, että hopsilla ei ole juurikaan merkitystä eli varmaan tietty pakollisuus sen toteuttamiseksi ei ole tarvittavaa. Ongelmina on haluttujen kurssien toteutuminen, jossa toteutumisesta päättävien olisi huomioitava ajanhengen vaatimukset toteuttamaan kurssia vaikkakin pienellä osallistujamäärällä. Tällä hetkellä valintoja tehdään keväällä puolisuimmassa ylivalinnoilla ja osaksi kavereita mukailen, mutta lopullinen ”lukujärjestys” itselle tehdään vasta, kun nähdään toteutuneet ja sopivuus lukujärjestykseen ilman pahempia päällekkäisyyksiä ja trendinä on, että ilmoitaudutaan virallisesti kurseille ensimmäisillä tunneilla. Eli lyhyesti sanottuna hopsin tilalla voidaan pitää tätä virallista käytäntöä, että jaksottain jaksojen alussa omaa virallista lukujärjestystä muodostetaan ensimmäisten tuntien tai viikojen aikana vasta. Voisi käyttää nimeä esim. henkilökohtaisesti sopiva jakso-lukujärjestys. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

Olen käynyt ja ottanut opintoja niin paljon kuin on ollut mahdollista, opetustarjonta on ollut laajaa ja on pystynyt ottamaan mitä on halunnut tai ehtinyt. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

Olen laatinut muistaakseni vain I ja II-vaiheen HOPSit. eHOPSia olen kuitenkin seurannut aktiivisesti ja muutenkin pohtinut ja

rakennellut koko ajan omia opintojani tarvettani vastaavaksi. HOPS-keskusteluja on ollut kaksi, mutta muuten tuutoropettajan tai muiden asioista tietävien kanssa on kyllä ollut aikaa keskustella yleensä hetimiten kun keskustelua tarvii. (valmistumisvaiheen opiskelija, 06–07)

2007–2008 vuoden kyselyistä selviää, että opiskelijat ovat opintojensa alku- ja keskivaiheessa epä tietoisia valmistuneiden sijoittumisesta työelämään – tieto olisi heille kuitenkin tärkeä. Eniten epä tietoisia ollaan liiketalouden yksikössä sekä luonnonvara-alan yksikössä, parhaiten työelämään sijoittumisesta ovat tietoisia sosiaali- ja terveysalan yksikön opiskelijat (alku- ja keskivaiheen opiskelijat lv 07–08, ks. liite 8). Sen sijaan samana vuonna tehdyssä kyselyssä valmistumisvaiheen opiskelijat tietävät miten valmistuneet sijoittuvat työelämään ja pitävät tietoa edelleen tärkeänä.

Enemmän tarvitsimme ohjausta opiskelun tavoitteena olevan ammatin ymmärtämiseen, sen vaatimusten ymmärtämiseen ja hahmottamiseen, esim. mitä tulevalle ammatilla tekee, missä voi työskennellä jne. Myös henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa pitäisi olla enemmän ohjausta, jotta voisi paremmin hahmottaa ja saisi tietoa siitä, mitä kurseja on valitsemassa. Etenkin suuntautumisvaihtoehtojen tärkeys on tullut esille, jotta saa valittua oikean vaihtoehdon. Siitä myös tarvitaan informaatiota, jota meillä ei ole vielä ollut. (06–07, alkuvaiheen opiskelija)

Harjoitteluun liittyen 2006–2007 vuoden kyselyssä tiedusteltiin vastaako harjoittelun sisältö opintoja ja tukiko harjoittelu ammatillista kasvua ja kehitti osaamista. Toteutuminen molemmissa em. asioissa on opiskelijoiden mukaan hyvää ja asia koetaan tärkeänä. Lisäksi keskivaiheen opiskelijat ovat sitä mieltä, että harjoittelun sisältö on edistänyt opintoja, mutta tätä opiskelijat eivät olleet kokeneet tärkeänä.

Harjoittelut ovat tukeneet erinomaisesti oppimista ja selkeyttäneet teorian ymmärtämistä käytännössä. (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Harjoittelut ovat mukavia oppimiskokemuksia ja auttavat ammatillista kasvua (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Paranti opiskelumotivaatiota todella paljon (harjoittelu)! Opintojen alkuun tekisi motivaation kannalta hyvää joku vko tai puolitoista, ihan vain jotta näkisi mitä on tultu opiskelemaan (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Tärkein osa koko opiskelua (harjoittelu). (06–07, keskivaiheen opiskelija)

Opinnäytetyöhön liittyvät asiat näyttävät palautekyselyissä toteutukseltaan hyvältä, sillä ainoastaan yksi opiskelijoiden mukaan tärkeänä pidetty asia kaipaa kehittämistä, joka tämäkin liittyy läheisesti harjoitteluun (= ammattitaitoa edistävän harjoittelun oppimiskokemukset autoivat opinnäytetyön tekemisessä). Opinnäytetyön tekeminen on kehittänyt opiskelijoiden valmiuksia soveltaa opinnoissa saatuja tietoja käytännön työelämässä (lv 06–07 & 07–08) ja opinnäytetyöstä on opiskelijoiden mukaan ollut hyötyä työelämälle (lv 07–08). Lisäksi ohjaus- ja seminaarikeskustelut ovat auttaneet opinnäytetyössä eteenpäin (lv 06–07 & 07–08). Opinnäytetyö ei opiskelijoiden mukaan auta heitä työllistymään koulutusta vastaaviin työtehtäviin lukuvuonna 07–08 tehdyn kyselyn mukaan – tuota ei koeta tärkeänä asiana. Opinnäytetyöhön liittyvissä vapaapalautteissa on kuitenkin selkeästi näkyvillä kehittämistä vaativia asioita:

AMK:un tulisi etsiä aktiivisesti mahdollisia opinnäytetyöpaikkoja työelämän puolelta ja tarjota niitä opiskelijoille. Koululla on varmasti paremmat suhteet ”ulkomaailmaan” kuin opiskelijoille. Useimmilla ystäväilläni valmistuminen viivästyy vain sen takia ettei heillä ole opinnäytetyöpaikkaa. Itsekin löysin paikan aivan viime tipassa koulun kautta vaikka olin hakenuut paikkoja hyvin aktiivisesti itsekin. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Kirjallisen työn ohjeita tulisi selkiyttää tai yhdenmukaistaa, tai sitten opettajan tulisi ottaa yksi yhteinen linja ko. asiaan. Jokaisella seminaari-istunnolla on nähtävissä eri opein tehtyjä töitä, ja ajoittain tuntuu, että kaikki tavat ovat oikeita (esim. lähdeviittaukset) vaikka kirjallisten töiden ohjeet tulisi olla hyvin yksiselitteiset. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Mielestäni arviointikriteerejä ja vaatimustasoa eri opettajien välillä kannattaa tarkastaa ja minkä oppimista halutaan opinnäytetyön avulla korostaa koulussa. Tutkimuksen ym. opinnäytetyön teko on tärkeää, mutta haluaisin vielä enemmän painottaa opinnäytetyön aiheissa käytännön läheisyyttä ja työelämän aktiivisempaa osallistumista opinnäytetöiden aiheisiin. Opinnäytetyö pitäisi kehittää mielestäni enemmän ammattitaitoa omalla alalla kuin tutkimuksen tekemisen taitoja. -- Enemmän painottaa opinnäytetyötä AMMATILLISUUDEN työnäytteenä eikä pakollisena suoritteena, pyrkiä saamaan siitä mielekkäämmän opintosuoritteen. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Opinnäytetyöstä olisi hyvä alkaa puhumaan jo 2. vuonna. Monella se tulee kuin yllättäen ja valmistuminen myöhästyy. Täällä on huonot ohjeet raportin asetuksista, toinen tieto tuolla, toinen ihan toisessa paikassa vaikka samaa asiaa. Opettajien pitäisi olla yhtenäisiä noista ohjeista. Varsinkin alkuvaiheen turhaa raportointia voisi vähentää. (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

Opettajien ajankäyttöä ja ohjausresursseja; vaikeaa saada ohjaus- ja palauteaikoja, opettajat eivät ole perehtyneet palautettuihin töihin huolellisesti (useita kertoja korjauttaminen, uusien korjattavien asioiden löytäminen seuraavissa versioissa turhauttaa ja sotkee aikatauluja) - . (07–08, valmistumisvaiheen opiskelija)

4.5. YHTEENVETOA PALAUTEKYSELYJEN TULOKSISTA

Edellä on käsitelty opiskelijapalautekyselyjä ottaen huomioon kirjallisuuskatsauksen antamat viitteet opintojen edistymiseen vaikuttavista tekijöistä. Kyselyn tuloksista selviää tiettyjen teemojen korostuvan opintojen edistymistä ehkäisevinä ja tukevinä tekijöinä. Seuraavassa neljä tekijää, jotka korostuvat palautekyselyissä selkeästi hyvin toteutuvina asioina:

1. Harjoittelun sisältö on edistänyt opiskelijoiden opintojen edistymistä.
2. Opiskelijat kokevat kuuluvansa opiskeluryhmään.
3. Opintotoimiston palvelut toteutuvat hyvin ja ovat tärkeitä opiskelijoille.
4. Opinnäytetyöhön liittyvät teemat toteutuvat opiskelijoiden mukaan hyvin.

Seuraavassa neljä selkeästi korostuvaa teemaa, jotka toteutuvat kyselyn mukaan heikosti ja joissa on opiskelijoiden mukaan kehitettävää:

1. Ohjaukseen liittyvissä asioissa on opiskelijoiden mukaan runsaasti kehitettävää. Ohjaus, joka tukee opintojen etenemistä tai auttaa opiskelijaa suunnittelemaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa toteutuu opiskelijoiden mukaan heikosti. Opettajatutoreiden rooli ohjauksen toimijoina jää kyselyn mukaan vajaaksi, sillä opiskelijat kokevat opettajatutoreiden antaman ohjauksen ja tuen vähäisenä. Opintojen etenemistä ei ole tuettu ohjauskeskusteluissa riittävästi. Ohjaus, joka auttaa hahmottamaan alan edellyttämiä vaatimuksia kaipaa niin ikään kehitettävää. Myös ohjaus harjoitteluun liittyen kaipaa kehittämistä, sillä usein harjoittelun ohjaus ammattikorkeakoulun taholta jää vähäiseksi, lisäksi harjoittelun jälkeinen palautekeskustelu käydään opiskelijoiden mukaan liian harvoin.
2. Hopsin toteutuminen jää kyselyn mukaan heikoksi opiskelijoiden keskuudessa. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ei tue opiskelijoiden opintojen edistymistä eikä myöskään auta opiskelijaa hahmottamaan ammatillisten valmiuksien saavuttamista. Myös Hopsin ohjaus opetushenkilökunnan osalta on jäänyt kyselyn mukaan vähäiseksi.
3. Selkeä puute palautekyselyjen mukaan on opiskelijoiden tietoisuus työelämään sijoittumisesta. Lisäksi oman ammatillisuuden hahmottaminen muun muassa Hopsin kautta jää vähäiseksi (ks. edellinen kohta). Myös opetus, joka auttaa hahmottamaan alan edellyttämää osaamista kaipaa hienoisesti kehittämistä.
4. Opintosuunnitelman ajanmukaisuus ja selkeys kaipaavat kehittämistä, opintosuunnitelma ei ole myöskään tukenut Hopsin laadintaa.

5. Pohdintaa – vastauksia ja väittämiä

Tässä selvityksessä on kuvattu kirjallisuuskatsauksen kautta opintojen edistymiseen vaikuttavia tekijöitä korkeakouluasteella. Tekijät opintojen edistymisestä ovat antaneet viitteitä siitä, mihin tekijöihin kiinnitetään erityisesti huomiota Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijoille tehdyissä opiskelijapalauttekyseilyissä. Opiskelijapalauttekyseilyissä korostuvat selkeästi muutamien asiain, jotka ehkäisevät opintojen edistymistä – toisaalta myös opintojen edistymistä tukevat tekijät on havaittavissa kyselyjen tuloksista.

Yksiköiden toimintasuunnitelmissa korostuvat muun muassa opintojen edistymiseen liittyvät aihepiirit huomionarvoisina seikkoina. Henkilöstön ohjausvalmiuksien parantaminen, opintosuunnitelmien kehittäminen ja opetustarjonnan monipuolistaminen ovat näyttäytyneet tärkeinä tekijöinä yksiköissä. Em. asioihin panostaminen myös jatkossa on tarpeen, sillä opiskelijat kokevat, että oppimisympäristöön liittyvissä tekijöissä on kehitettävää ja niin ikään henkilökunnan ohjausvalmiudet kaipaavat kehittämistä. Vapaapalautteista korostuu, että oppimista ovat tukeneet hyvät tilat ja välineet, mutta sen sijaan opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen sekä opintosuunnitelman ajankäyttö ja selkeys vaativat lisähuomiota. Opintojaksojen ajallinen päällekkäisyys saa erityisesti moitteita vapaapalautteissa. Näin ollen opintojen suunnittelussa tulisi jatkossa yhä enemmän kiinnittää huomiota opintojen joustavuuteen ja vaihtoehtoisten suoritustapojen yleisyyteen.

Seuraavassa kuvataan onnistumisia ja haasteita opintojen etenemiseen liittyen Oulun seudun ammattikorkeakoulussa. Haasteita kuvaavien kappaleiden yhteydessä tuodaan esille myös ratkaisuvaihtoehdot kunkin kohdan osalta erikseen.

ONNISTUMINEN 1.

Opiskelijat kokevat kuuluvansa opiskeluryhmään

Kyselyjen tuloksista selviää, että Oamkin opiskelijat tuntevat kuuluvansa opiskeluryhmään. Opiskelijan tunne siitä, että kuuluu opiskeluryhmään, on varmasti monen tekijän summa. Onkin vaikea sanoa tarkasti, mitkä tekijät eritoten ovat vaikuttaneet opiskelijoiden vastauksiin. Mitä luultavimmin tunteeseen opiskeluryhmään kuulumisesta ovat vaikuttaneet ainakin mukavat luokkatoverit, hyvä yhteishenki ja osaavat opettajat. Oamkissa opetustilat ja opetusvälineet ovat saaneet runsaasti kiitosta, joten tuo vaikuttanee osaltaan myös positiiviseen ryhmähenkeen – puitteet monipuolisten sosiaalisten suhteiden syntymiselle ovat siis kunnossa.

Opiskelutovereiden tuki opintojen eri vaiheissa on suuressa arvossa opiskelijan kohdatessa vaikeuksia. Hyvä ryhmähenki ja yhteenkuuluvuuden tunne auttavat opiskelijaa eritoten silloin, kun opiskelu tuntuu vaikealta. Opiskelutoverilta on helppo kysyä mieltään askarruttavista ongelmista – joskus ehkä helpommin kuin opetushenkilökuntaan kuuluvalta henkilöltä. Keskusteluja opiskeluryhmään kuuluvien kesken syntyy varmasti esimerkiksi koulun käytävillä spontaanisti tai ryhmätöiden yhteydessä, mutta myös ryhmäohjausta olisi hyvä suosia ammattikorkeakoulu-

opiskelijoiden keskuudessa henkilökunnan koordinoimana. Vapaapalautteissa korostui juuri ryhmäohjauksen tärkeys ja myös sen puutteellisuus.

Erityisesti alkuvaiheen opiskelijoiden mukaan opiskeluilmapiiri on kannustava ja opiskelua tukeva. Huomionarvoista kuitenkin on, että lv 07–08 tehdyssä kyselyssä keskivaiheen opiskelijat sekä valmistumisvaiheen opiskelijat ovat vahvasti sitä mieltä, että yksikön ilmapiiri ei ole kannustava. Tähän vaikuttanee se, että opintojen alussa opiskelijaa huomioidaan niin tuutoritapaamisissa (opettajatuutorit ja opiskelijatuutorit), infotilaisuuksissa tai muissa tapahtumissa, jotka pyrkivät sitouttamaan ja motivoimaan opiskelijaan opintoihinsa. Em. tilaisuuksien järjestäminen myös muissa opintojen vaiheissa olisi hyödyllistä, jotta opiskelijat kokisivat opiskelumuotoisen ilmapiirin toteutuvan jatkossakin.

ONNISTUMINEN 2.

Opintotoimiston palvelut

Sekä lukuvuoden 2006–2007 että lukuvuoden 2007–2008 kyselyistä käy ilmi, että opiskelijat ovat tyytyväisiä opintotoimistojen palveluihin. Oamkin opiskelijat löytävät vastaukset opintotoimistosta monenlaisiin kysymyksiin. Opintotoimistojen henkilökunnan kautta organisoituvat monet tärkeät asiat ja henkilökunta onkin päivittäin tekemisissä niin opiskelijoiden kuin opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. Yksikön opintotoimistosta opiskelija saa tärkeää tietoa opintotukiasioista, tenttituloksista, lukujärjestysasioista, tuntien peruuntumisista ja muista opintoasioista yleensä. Opintotoimisto käsittelee lisäksi tutkintotodistushakemukset, joten opintotoimisto on tärkeässä roolissa myös valmistumiseen liittyvissä asioissa.

Opintotoimistot ovat organisoituneet Oamkin yksiköissä hyvin monilla eri tavoilla; usein opintotoimisto sijaitsee keskeisellä paikalla yksikössä, jotta opiskelijoiden on helppo tulla asioimaan opintotoimiston väen kanssa. Yksikön opintotoimisto saattaa olla myös hajautettuna siten, että koulutusohjelmakohtaisesti nimetty toimistosihtööri (tai muu opintotoimiston edustaja) vastaa tietystä opiskelijaryhmästä fyysisesti eri tilassa muihin yksikön toimistosihtöereihin nähden. Rehtorin toimistossa opintotoimiston kautta organisoidaan ajankohtaisia opetukseen ja oppimiseen liittyviä asioita opintoasioiden johtajan viitoittamana. Opintotoimistossa työskentelevät usein toimistosihteerit, opintoasiainsihteerit, suunnittelijat, koulutussihteerit tai koulutussuunnittelijat. Myös opintoasiainpäällikkö / koulutuspäällikkö on vahvasti sidoksissa opintotoimiston työhön yksikössä.

Joissakin vapaapalautteissa korostuu se, että Oamkin opiskelijoille tiedotetaan välillä tärkeistäkin asioista liian myöhään tai he eivät saa tietoa ollenkaan. Esimerkiksi tuntien peruuntumiset hankaloittavat opintojen suotuisaa etenemistä. Tärkeää olisikin kiinnittää jatkossa huomiota siihen, että tiedottamiseen käytetään ennalta sovittuja tiedotuskanavia. Muun muassa opintotoimiston rooli em. asiassa on tärkeä, unohtamatta myöskään opettajan velvollisuutta ilmoittaa esimerkiksi tuntien peruun-

tumiset mahdollisimman aikaisessa vaiheessa eteenpäin. Tiedottaminen ylipäätään (esim. opiskelijoille järjestettävät tapahtumat tai tiedotus tärkeistä opintoihin liittyvistä asioista) tulisi hoitaa koordinoitusti ja siten, että tiedottamiseen käytettäisiin pääsääntöisesti yhtä väylää – sähköpostitse tapahtuva tiedottaminen on toki tehokasta, mutta saattaa puuduttaa opiskelijaa jos tietotulva on valtava ja saman asian ilmoittavat eri tahot useaan kertaan.

Opintotoimiston väen työn arvostus ja työn tärkeyden huomioiminen on yksikössä tärkeää. Opintotoimiston työntekijöiden työpanos on merkittävä monien käytännön asioiden toimivuudelle jokaisena arkipäivänä – valittavan usein asioiden tärkeyttä ei huomata, ennenkuin jokin asia menee pieleen tai jää hoitamatta. Siksi kiitosta olisi hyvä antaa jo siinä vaiheessa kun kaikki toimii lähes moitteitta, tämän selvitystyön valossa hattua voitaneen nostaa kaikille opintotoimistossa työskenteleville henkilöille.

ONNISTUMINEN 3.

Opinnäytetyöhön liittyvät teemat

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa opinnäytetyöhön liittyviin asioihin ollaan palautekyselyjen mukaan tyytyväisiä, muun muassa opinnäytetyön tekeminen on kehittänyt opiskelijoiden valmiuksia soveltaa opinnoissa saatuja tietoja käytännössä ja opinnäytetyöstä on niin ikään ollut hyötyä työelämälle. Myös ohjaus- ja seminaarikeskustelut ovat auttaneet opinnäytetyössä eteenpäin. Vapaapalautteissa korostuvat kuitenkin muutamat seikat, jotka kaipaavat opiskelijoiden mukaan kehittämistä, kuten vahvempi opinnäytetöiden yhteys työelämään ja opinnäytetöiden ohjeistusten yhdenmukaistamisen tärkeys.

ONNISTUMINEN 4.

Harjoittelun sisältö on edistänyt opiskelijoiden opintojen edistymistä

Harjoittelukokemukset ovat kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden keskuudessa positiiviset, sillä opiskelijat kokevat, että harjoittelun sisältö on edistänyt opiskelijoiden opintojen edistymistä. Monissa vapaapalautteissa tuodaan esille, että harjoittelu on ollut opiskelun parasta antia ja auttanut opiskelijaa hahmottamaan tulevaisuuden työkenttää. Harjoittelun aikana opiskelija pääsee kokeilemaan oppimiaan asioita käytännössä, hyvät harjoittelukokemukset vahvistavat usein opiskelijan sitoutumista opiskeltavaa alaa kohtaan. Harjoittelujaksojen kautta opiskelija voi löytää myös mahdollisen tulevan työnantajansa – näin ollen harjoittelujaksojen anti nousee edelleen suureen arvoon.

HAASTE 1.

Hops-ohjaus

Opintojen ohjaus on jaettu Oulun seudun ammattikorkeakoulussa kolmeen alueeseen: opiskelun ohjaus, persoonallisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen sekä ammatillisen kasvun ja urasuunnittelun tukeminen. Palautekyselyistä selviää, että erityisesti ammatillisen kasvun ja urasuunnittelun tukemisen aihepiirit toteutuvat kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mukana heikosti (persoonallisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen aihepiiriin teemoja ei ole tiedusteltu opiskelijapalautekyselyissä ollenkaan).

Henkilökohtainen opintosuunnitelma ei ole vielä kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden keskuudessa tuttu, sillä sen käyttöönotto on ollut esimerkiksi lukuvuonna 2005–2006 aloittaneilla opiskelijoilla vasta alkutekijöissään. Vastauksissa korostuikin se, että Hopsin käytänteet ovat opiskelijoille vielä vieraita, sillä he eivät koe henkilökohtaisen opintosuunnitelman rakentamista tarpeellisenä. Toisaalta myös henkilökunnan keskuudessa Hops on jokseenkin vieras, sillä esimerkiksi ohjaus Hopsin laadintaan on jäänyt vähäiseksi.

Jatkossa tulisi tämän selvityksen tulosten valossa kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että opiskelijoiden ohjauksessa painotettaisiin yhä enemmän ammatillisen kasvun aihepiirejä. Ammatillisen kasvun ohjauksen liittäminen yhä vahvemmin Hops-ohjauksen yhteyteen on huomionarvoista (opettajatuutorikoulutus, 2008).

Ratkaisuvaihtoehdot, hops-ohjaus:

- Opinto-ohjaajan ja/tai opettajatuutorin lukuvuosittaiset henkilökohtaiset ohjauskeskustelut resursoituna työaikaosuunnitelmaan
- Ohjauskeskustelut kytkeytyvät vahvasti ammatillisen kasvun aihepiireihin
- Hops-ohjaus = ammatillisen kasvun ohjaus
- Säännöllinen dokumentointi ja seuranta opiskelijoiden opintopistekertymistä, opinnoissaan viivästyneet opiskelijat kutsutaan opinto-ohjaajan/opettajatuutorin kanssa käytävään keskusteluun.

HAASTE 2.

Opettajatuutorointi

Kyselyyn vastanneet opiskelijat kokevat, että opettajatuutorien tuki ei ole tällä hetkellä riittävää. Opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelmassa todetaan, että ryhmäkohtaisesti nimetty opettajatuutori lisää opiskelijan kokemusta siitä, että hänestä ja hänen opinnoistaan välitetään. Tällä hetkellä yksiköiden käytänteet tuutoroinnin järjestämiseksi vaihtelevat suuresti ja näyttäkään siltä, että kehittämissuunnitelmassa todettu lause ei toteudu (ainakaan siinä laajuudessa, joka sille on tarkoitettu). Jotta opettajatuutorit voisivat tukea opiskelijoita parhaalla mahdollisella tavalla, tulisi resurssit olla riittävät. Myös opettajatuutorien sitoutuminen tehtävään työhön on tärkeää ja niin ikään vapaaehtoisuus tuutorina toimimiseen.

Opettajatuutorien sitoutumista työhön lisää kouluttamismahdollisuus, tuutorien tukeminen vaikeissa ohjaustilanteissa ja arvostus ylipäätään. Opettajatuutorit tekevät tärkeää ja vaativaa työtä opiskelijoiden parissa, joten tuutorien tulisi saada riittävästi tukea ja ohjausta työnsä kehittämiseksi. Opettajatuutoroinnin kehittämiseksi olisi hyvä pohtia muun muassa sitä, voisiko ammattikorkeakoululla olla yhteiset linjaukset opettajatuutoroinnin tavoitteista opiskelijan opintopolun eri vaiheisiin – mitkä tekijät ammatillisen kasvun ohjauksessa ovat tärkeitä opintojen alkuvaiheessa, keskivaiheessa ja loppuvaiheessa? Minkälaisilla menetelmillä ammatillista kasvua voidaan tukea?

Yhtenäisten linjausten myötä tuutorointi vakinaistuisi jokaiseen koulutusohjelmaan ja jokaiseen opiskeluryhmään ja ohjauksen tavoitteissa painotettaisiin samansuuntaisia tekijöitä.

Tärkeää on myös kunnioittaa jo olemassa olevia hyväksi havaittuja yksiköiden toimintatapoja eikä yhtenäistää toimintaa vaan yhtenäistämisen vuoksi. Yhtenäiset linjaukset antaisivat vain suuntaviivoja toiminnan toteuttamiseen ja vahvistaisivat yksiköissä tehtävää toimintaa. Esimerkiksi eräänlainen opettajatuutoreiden ”työkalupakki” voisi olla tarpeen, esimerkiksi Internet-foorumi (henkilökunnan intraa hyödyntävä), jossa olisi tärkeää informaatiota tuutorointiin liittyen – kaikki tieto löytyisi yhdestä paikasta ja olisi kaikkien opettajatuutoreiden saatavilla. Em. asiat ovat nousseet esille myös Oamkissa syksyllä –08 järjestetyssä opettajatuutorikoulutuksessa.

Huomiota olisi kiinnitettävä opiskelijan ja opettajatuutorin tuutorisuhteen määrätietoiseen rakentamiseen ryhmän sisällä. Opettajatuutorin vaihtuminen opintojen edetessä vähentää opiskelijoiden tunnetta välittämisestä. Sama opettajatuutori läpi opintojen olisi ensiarvoisen tärkeää, jotta opiskeluvaiheuksissa tukeminen olisi mahdollista opintopolun kaikissa vaiheissa, tämä seikka nousi esille myös opiskelijapalautekyselyjen vapaapalautteissa. Näin opettajatuutori pystyisi myös rakentamaan tuutorointiaan pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti – alkuvaiheen ohjaus eroaa loppuvaiheen ohjauksesta, joten opiskelijan opintopolun näkeminen kokonaisuudessaan motivoi varmasti myös tuutoria itseään: tuutori pääsee näkemään työnsä tuloksen (joka on toki monen tekijä summa): Opiskelijan oma-aloitteisuus, rohkeus ja itseohjautuvuus kasvavat hyvän tuutoroinnin myötä – opiskelijat valmistuvat ja siirtyvät työelämään.

Tällä hetkellä opetus ja oppiminen kehittämissuunnitelmassa ei kerrota yksityiskohtaisesti opettajatuutoroinnin tavoitteista vaikkakin tuutoroinnin kuvataan tukevan opiskelijan ammatillista kasvua, opintojen etenemistä ja tutkinnon suorittamista normiajassa sekä ennalta ehkäisemään opintojen viivästymistä. Välineet em. tavoitteiden saavuttamiseksi ovat tällä hetkellä yksiköiden omalla vastuulla – mikä ei sinänsä ole negatiivista, mutta toiminnan aukikirjoittaminen auttaisi varmasti opettajatuutoritoiminnan kehittämisessä. Yksiköiden vastuulla on myös resursointi työn tekemiseen – selvityksen tulosten valossa erityisesti tuo tulisi tarkistaa yksiköissä.

Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä (sote) jokaisella ryhmällä on oma opettajatuutori, useimmissa koulutusohjelmissa opettajatuutori toimii saman ryhmän tuutorina koko opintojen ajan. Sotella opettajatuutoreille on resursoitu yksi (1) tunti jokaiselle opiskelijalle / lukukausi. Opintojen alkuvaiheessa ja loppuvaiheessa ohjausta tarvitaan enemmän kuin keskivaiheessa, joten siksi resurssia on mukautettu opiskeluvuosien perusteella. Esimerkiksi ryhmän 20 opiskelijalle ohjausta annetaan seuraavalla tavalla: Ensimmäisenä lukukautena on kaksikertainen resurssi (40 tuntia), toisella lukukaudella puolitoistakertainen resurssi (30 tuntia), kolmantena lukukautena puolet resurssista (10 tuntia), neljäs lukukausi puolet resurssista (10 tuntia), viides lukukausi puolet resurssista (10 tuntia) sekä seitsemäs lukukausi puolitoistakertainen resurssi 30 tuntia. Yhteensä 3,5 vuoden tutkinnon aikana opiskelijaryhmä saa ohjausta opettajatuutorilta yhteensä 140 tuntia.

Tässä selvityksessä ei käsitellä erikseen opinto-ohjaajien roolia opintojen ohjauksen toimijoina, sillä opiskelijapalautekyselyissä ei tiedusteltu erikseen opinto-ohjaajiin kohdistettuja teemoja. Jatkossa olisi kuitenkin tärkeä pohtia myös sitä, millä tavoin opintojen ohjauksen vastuut on jaettu yksiköissä. Koulutusohjelmakohtainen opinto-ohjaaja auttaisi edelleen opiskelijan opintojen tukemisessa. Opinto-ohjaajaksi koulututtanut omaa kattavat taidot ohjata vaativaakin ohjausta tarvitsevia opiskelijoita. Ohjausta tulisikin olla saatavilla porrastetusti, sillä opiskelijat tarvitsevat vaativuudeltaan erilaista ohjausta opiskelun eri vaiheissa – toiset tarvitsevat kattavampaa ohjausta kuin toiset. Opintopsykologitoiminta on myös tärkeässä roolissa, kun mietitään opintojen ohjauksen järjestelmää kokonaisuutena.

Ratkaisuvaihtoehdot, opettajatuutorointi:

- Jokaiselle opiskelijaryhmälle nimetty opettajatuutori, joka toimii ryhmän tuutorina opintojen alusta loppuun saakka
 - Opettajatuutorointi perustuu aitoon haluun toimia ryhmän tuutorina - vapaaehtoisuus tuutorointiin
 - Opettajatuutoreille resursoidaan riittävästi aikaa ohjata opiskelijaryhmiä
 - Hyvä käytäntö: Sosiaali- ja terveystieteiden yksikön opettajatuutoroinnin resurssit 1 tunti/opiskelija/lukukausi, sama opettajatuutori opintojen alusta loppuun saakka
- Opettajatuutoreiden koulutusta niin aloittaville tuutoreille kuin jo kauan työssä toimiville koordinoitusti
 - Opettajatuutoreille asiantuntijaluentoja tärkeistä teemoista vuosittain > opettajatuutoreiden oman toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen
 - Koulutusta, intensiivipäivät
- Toimintaan panostaminen niin amk-tasolla kuin yksikkötasollakin > opettajatuutori-toiminnan arvostus
 - Opettajatuutoroinnin tavoitteet kuvataan koko ammattikorkeakoulun tasolla opintojen alussa, keskivaiheilla sekä loppuvaiheessa olevien opiskelijoiden ohjaamisen tueksi.
 - Opettajatuutoroinnin toimivuus taataan yksikkö/koulutusohjelmatasolla > osastokohtaiset keskustelut tuutoroinnin toimivuudesta lukuvuosittein/lukukausittain.
 - Resursointi 2h /opiskelija / lukuvuosi
 - Opettajatuutoreiden vertaistukitoiminta yksikkötasolla / amk-tasolla > tuutoreiden kokoontumiset asiantuntijan johdolla lukuvuosittein/lukukausittain, opintopsykologitoiminnan hyödyntäminen
 - Internet-yhteisö opettajatuutoreille > ajatusten vaihto, ”työkalupakki”

HAASTE 3.

Opintosuunnitelmien kytkeytyminen ammatilliseen kasvuun

Opiskelijapalautteista käy ilmi, että opintosuunnitelmat eivät näytä tällä hetkellä opiskelijoille selkeinä ja ammatillista kasvua tukevinä. Erityisesti suuntautumisvaihtoehtoa valitessaan opiskelijat kaipaavat tukea ja ohjausta, tämä käy ilmi vapaapalautteista. Jotta opiskelija voisi rakentaa henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa tarkoituksenmukaisella tavalla, tulisi opintosuunnitelman vastata opiskelijoiden tarpeita – tämä asettaa erityisiä haasteita opintojen suunnittelulle yksiköissä.

Ammatilliseen kasvuun vastaa osaltaan osaamisperustainen opintosuunnitelma. Osaamisen kehittyminen tapahtuu vaihteittain opintosuunnitelmissa kuvattujen osaamistavoitteiden kautta. Opintosuunnitelmasta tulee järkevä kokonaisuus, jonka jokainen osanen on tärkeä ammatillisen kasvun kannalta. Henkilökohtainen opintosuunnitelma määrittää sen, mitkä opintojaksot tarkalleen ottaen ovat osana opiskelijan tutkintoa ja tuottavat haluttua osaamista. Opintojaksoissa kuvattujen osaamistavoitteiden avulla opiskelija pääsee seuraamaan oman osaamisensa kehittymistä ja niin ikään suunnittelemaan sen vaihteista muodostumista. Opiskelija hahmottaa selkeästi mitkä opintojaksot tuottavat opiskelijalle hänen haluamaansa osaamista ja mitä osaamista häneltä mahdollisesti vielä puuttuu. Opintojen etenemisen myötä opiskelija kokee varmuutta omista taidoistaan ja osaamisestaan. Varmuus näkyy edelleen rohkeana suhtautumisena työelämää kohtaan ja avoimuutena nähdä myös kehittämistä vaativia tekijöitä omassa ammatillisuudessaan.

Opiskelijapalautteista selviää, että opiskelijat kaipaavat konkreettisia ohjeita oman opintosuunnitelmansa rakentamiseen. Jos opintojaksojen osaamistavoitteet on kuvattu selkeästi ja kattavasti, näkee opiskelija helposti mikä opintojakso auttaa häntä pääsemään tavoitteisiin. Näin ollen Oamkissa tehtävä osaamisperustaisen opintosuunnitelmien kehittämistyö on tärkeä askel eteenpäin. Osaamisperustaisuus on avainsana myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Em. liittyen tehdään parhaillaan valtakunnallisia linjauksia.

Opiskelijapalautteista käy ilmi lisäksi se, että opiskelijat kokevat henkilökohtaisen opintosuunnitelman rakentamisen vaikeaksi. Opintojaksojen ajalliset päällekkäisyydet tai esiintyminen harvoin opetustarjonnassa hankaloittavat suuresti opiskelijan Hopsin rakentamista. Vapaapalautteista käy ilmi myös se seikka, että opintojaksojen työmäärät vaihtelevat suuresti, vaikka kyseessä olisi laajuudeltaan samansuuruinen opintojakso. Opintojaksojen kuormittavuusanalyysi on tarpeellinen toteuttaa opintojaksojen vaatiman työmäärän ja laajuuden oikean suhteen turvaamiseksi. Kuormittavuusanalyysi on mainittu myös opetuksen ja oppimisen kehittämissuunnitelmassa vuoteen 2010, toteutettavaksi yksiköissä.

Ratkaisuvaihtoehdot, opintosuunnitelmien kytkeytyminen ammatilliseen kasvuun:

- Opiskelijoille taataan mahdollisuus suorittaa 60 op vuodessa > käytännön toimivuus tarkistettava koulutusohjelmatasolla
- Osaamisperustaisen opintosuunnitelman kehittäminen ja käyttöönotto
- Opintojaksojen kuormittavuusanalyysi koulutusohjelmakohtaisesti (toteutuuko 1 opintopiste / 27t opiskelijan työtä?)

HAASTE 4.

Opetus, joka auttaa hahmottamaan alan edellyttämää osaamista

Opetus, joka tukee ammatillisten vaatimusten saavuttamista kaipaavien opiskelijoiden mukaan kehitettävää. Näin ollen opettajien tulisi pohtia opetusmenetelmiään ja opintojakson suoritusvaatimuksia kriittisesti. Vastaako opetus opiskelijan ammatillisen kasvun tukemista siinä laajuudessa, joka sille on tarkoitettu? Onko tentti ainut mahdollinen suoritustapa opintojaksolle, voisiko ryhmätöitä tehdä tarvittaessa tai voisiko osan opetuksesta siirtää verkkoympäristöön? Monipuoliset opetusmenetelmät ja opintojen suoritustavat ylläpitävät opiskelijan mielenkiintoa ja tuovat myös vaihtelua opiskeluun.

Yhteistyö koulutusohjelman sisällä opettajien, koulutusohjelmavastaavan sekä osastonjohtajan välillä on tärkeää, jotta opetusta voidaan kehittää kokonaisuutena. Opintojaksojen kuormittavuusanalyysi sekä sisältöjen kriittinen tarkastelu auttaisivat osaltaan löytämään mahdollisia ongelmakohtia opintosuunnitelmien sisällä.

Myös opiskelijoiden palautteet on syytä ottaa huomioon opetuksen kehittämisessä. Koulutusohjelmatiimien (ko-tiimien) opiskelijaedustajilla on ajantasainen tieto opintojaksojen sisällöistä ja toimivuudesta. Ko-tiimien säännölliset kokoontumiset ja ehdotukset opintojen kehittämisestä ovat siis tärkeässä roolissa yksiköissä. Ko-tiimit kokoontuvat yksiköissä vaihtelevasti ja opiskelijaedustus on joissakin koulutusohjelmissa varsin vähäistä. Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta (OSAKO) vastaa osaltaan koulutusohjelmatiimien opiskelijajäsenten osallistumisesta koulutusohjelmatiimien toimintaan, ko-tiimien koolle kutsuminen on toki yksikön henkilökunnan vastuulla.

Ratkaisuvaihtoehdot: opetus, joka auttaa hahmottamaan alan edellyttämää osaamista:

- Vaihtoehtoisuutta opetusmenetelmiin ja opintojen suoritustapoihin
- Opetus kytköksissä yhä enemmän työelämään
- Yhteistyö osastojen sisällä > opintojaksojen kriittinen tarkastelu, opiskelijapalautteen huomioiminen opetuksen kehittämisessä: muun muassa ko-tiimien aktiivinen toiminta

HAASTE 5.

Ohjaus harjoittelun aikana

Opiskelijat kaipaavat lisää ohjausta harjoitteluun liittyen. Erityisesti keskustelija opiskelutovereiden kanssa harjoitteluun liittyvistä asioita harjoittelujakson jälkeen kaivataan lisää. Näin opiskelijat kuulisivat monipuolisia näkökulmia aidoista työtehtävistä ja aidoista tilanteista työpaikoilla. Opiskelijan oman toiminnan reflektointi yhdessä ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajan kanssa ja harjoittelupaikan edustajan kanssa on ihanteellista opiskelijan ammatillisen identiteetin rakentamisen näkökulmasta.

Ratkaisuvaihtoehdot, ohjaus harjoittelun aikana:

- Harjoittelun aikaisen ohjauksen toteutuminen tarkastetaan yksikkö / koulutusohjelmatasolla
- Jokaiselle opiskelijalle palautetta harjoittelun tavoitteiden saavuttamisesta niin ammattikorkeakoulun kuin harjoittelupaikan toimesta
- Harjoittelukokemusten vaihto opiskelijoiden välillä harjoittelun jälkeen ohjatusti

HAASTE 6.

Opiskelijoiden tietoisuus työelämään sijoittumisesta

Opiskelijapalautteista käy ilmi, että opiskelijat eivät hahmota opintojen alku- ja keskivaiheessa kovinkaan selkeästi itseään mahdollisissa tulevissa työtehtävissä. Valmistumisvaiheen opiskelijat ovat sen sijaan jo paremmin tietoisia sijoittumisestaan valmistumisvaiheen jälkeen.

Ammatillisuus kehittyy vaiheittain ja tämän näkeminen niin opetuksessa, ohjauksessa kuin oppimisympäristössä yleensä on tärkeää. Alkuvaiheen ohjauksessa tulisi painottaa opiskelijan kiinnostuksen herättämistä valittuun ammattialaan. Alumni vierailut koulussa tai opiskeluryhmän vierailut alan yritykseen avaavat opiskelijalle työelämää jo opiskelun varhaisessa vaiheessa. Alkuvaiheen ohjauksessa opiskelijalle oman ammatillisen kasvun tavoitteiden pohtiminen esimerkiksi ohjauskeskusteluissa on tärkeää. Opiskelijan hahmottaessaan opiskelun jatkumona joka tähtää työelämään, auttaa opiskelijaa sitoutumaan opiskeluunsa.

Työelämälähtöisyyden huomioiminen niin opetuksessa yleensä kuin ohjauksessa auttaa opiskelijaa motivoitumaan opiskeluunsa myös opiskelun keskivaiheilla. Opintojen loppuvaiheen ohjauksessa tulisi painottaa työelämälähtöisyyttä edelleen.

Ratkaisuvaihtoehdot, opiskelijoiden tietoisuus työelämään sijoittumisesta:

- Työelämälähtöisyyden huomioiminen ohjauksessa, opetuksessa ja oppimisympäristössä
- Alumnitoiminnan kehittäminen > resursointi toiminnan kehittämiseen
- Alumni käyttö opiskelijan opintopolun kaikissa vaiheissa kaikissa koulutusohjelmissa
- Työelämävierailuja järjestelmällisesti opiskelijan opintopolun kaikissa vaiheissa
- Internet-sivuille selkeästi esimerkkejä Oamkista valmistuneista työelämässä toimivista henkilöistä

Tästä selvitystyöstä yleensä

Selvitystyön tarkoituksena on ollut antaa suuntaviivoja opintojen edistymiseen liittyvään aihepiiriin kirjallisuuskatsauksen ja opiskelijapalautteiden läpikäynnin tuloksena. Selvitystyössä on ollut tarkoituksena koota suuresta määrästä palautteita koko ammattikorkeakoulua koskevaa tietoa. Tuloksia tarkasteltaessa on siis otettava huomioon se seikka, että tässä selvityksessä on jonkin verran jouduttu yksinkertaistamaan – jopa kärjistämään – tulosten aukikirjoittamista, jotta voidaan nostaa selkeästi esille kehittämistä vaativia teemoja sekä teemoja, jotka toteutuvat hyvin. Työn ansio on kuitenkin se, että myös yksikkökohtaiset tulokset teemojen osalta on luettavissa selkeästi (liitteet 2, 4, 6 ja 8) ja näin ollen tiedot myös yksikkötasoilta on nähtävissä.

Pohdintaosuuden kehittämis ehdotuksista voi löytyä seikkoja, jotka toteutetaan jo yksiköissä ehdotuksessa esitetyllä tavalla. Näin siksi, että ammattikorkeakoulun käytänteet yksiköiden välillä eroavat toisistaan usein paljonkin – eroja saattaa olla myös yksiköissä koulutusohjelmien välillä. Hyvien käytänteiden jakaminen ammattikorkeakoulun sisällä on järkevää, jotta samaa asiaa ei mietitä alusta alkaen uudelleen toisessa yksikössä. Tähän selvityksen olisi voitu kerätä hyviä käytänteitä jaettavaksi enemmänkin, mikäli aikaresurssit olisivat sen antaneet myöten. Tämä seikka voitaneen ottaa huomioon mahdollisissa jatkotutkimuksissa.

Opiskelijapalautekyselyt on suunniteltu kokoamaan tietoa ammattikorkeakouluopiskelusta yleensä eikä kysymyksiä ole suunniteltu erityisesti kattamaan opintojen edistymiseen liittyviä aihepiirejä. Haastavaa selvityksessä onkin ollut löytää runsaasta aineistosta juuri ne kysymykset tai vapaapalautteet, jotka antavat vastauksia suoraan opintojen edistymiseen liittyvään problematiikkaan. Palautekyselyjen läpikäynti on ollut monimutkaista lisäksi siitä syystä, että eri tavoin muotoilluiden ky-

symysten takia palautekyselyjen vertailu on ollut vaikeaa – myös yksikkökohtaisissa vastaajamäärissä on ollut eroja.

Opiskelijapalautekyselyt on toteutettu Zef-tutkimusohjelmalla. Opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn itsenäisesti tai joissakin koulutusohjelmissa koordinoitusti opintoasiainpäällikön / muun henkilökunnan edustajan johdolla. Tuloksia arvioitaessa on otettava huomioon se seikka, että opiskelijat eivät ole välttämättä huomioineet oikeaa tapaa vastata kyselyyn, sillä Zefin nelikentän hahmottaminen vaatii erityistä huomiota (tärkeys minulle / toteutuminen). Jatkossa kyselyt olisi hyvä toteuttaa ohjatusti, jotta voitaisiin varmistaa tulosten luotettavuus – tai ainakin ohjeistukseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Katsaus tulevaisuuteen

Jatkossa opintojen edistymiseen liittyvien asioiden kartoittamista on hyvä jatkaa, sillä aihe on laaja ja monimutkainen. Muutamia tärkeiden asioiden kartoittaminen tässä selvityksessä on jäänyt vähemmälle huomiolle, kuten siirto-opiskelijoiden opintojen etenemiseen liittyvät pullonkaulat, harkinnanvaraisella lisäajalla opiskelevien opiskelijoiden opintoihin liittyvät pulmat sekä opin-

näytetyönsä vuoksi opinnoissaan pitkittyneet.

”Valmis tutkinto työelämävalttina” -projektin myötä haetaan ratkaisuja opiskelijoiden opintojen viivästymisen syynä oleviin motivaatiovajeisiin sekä pelkoihin, jotka liittyvät työelämään siirtymiseen ja aikuisen vastuunottamiseen. Projekti on Oulun yliopiston koordinoima ESR-projekti, jossa ovat lisäksi mukana Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Vaasan yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu sekä Diakonia-Ammattikorkeakoulun Oulun yksikkö. Projekti on alkanut lokakuun alussa –08 ja päättyy 31.12.2011. Projektissa kehitetään asiantuntijuutta ja toimintamalleja, joilla edistetään opinnoissaan viivästyneiden ja keskeyttäneiden mahdollisuuksia tutkintonsa loppuun saattamiseen.

Tässä selvityksessä esille nostettaviin asioihin voisi paneutua tarkemmin kattavan kyselypohjaisen tutkimuksen kautta, myös haastattelut avaisivat kenttää edelleen ja toisivat tärkeää lisätietoa opintojen edistymiseen liittyvistä ongelmista. Em. ESR-projekti huomio ainakin opinnäytetyössään viivästyneet opiskelijat ja projektissa avataan opintojen viivästymisen ongelmakenttää laajasti myös muutoin.

Lähdeluettelo

AMMATTIKORKEAKOULULAKI 351/2003

ANTTINEN, A., ALAMIKKELÄ, M., ISOTALUS, A., KARHUNEN, J., KUULA, H., MARKKANEN, L. & PAASO, L. (2001). Opintojen ohjauksen itsearviointi – henkilökunnan raportti. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

FRIMAN, M. (2001). Opintojen keskeyttäminen – ongelma vai mahdollisuus? Teoksessa Kokko, P. Kolehmainen S. (Toim.) Mutkatonta opiskelua? Puheenvuoro- ja ammattikorkeakouluopintojen edistämistä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

IKONEN, S., LAIHO, K., MYLLYS, H., SIMULA, A. & TÖYTÄRI, R. (2004). Ohjaus ja opiskelijat. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen R. (Toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-laatu -projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

ISOHANNI, I. (1998). Opintojen ohjausjärjestelmän kehittämissuorituksen loppuraportti. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

JAATINEN P. & LÄHDE S. (2005). Kolme näkökulmaa, kolme todellisuutta. Haastattelututkimus opintojen etenemistä edistävästä ja haittaavista tekijöistä. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

KALLINEN, R. (2004). Oped-laatu projekti. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen R. (Toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-laatu projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

KOKKO, P. (2002). Opedista toimiva verkosto. Teoksessa Kokko, P. & Kolehmainen, S. (Toim.) Yhdessä ammattikorkeakouluopintoja edistäen. Opintojen edistäminen ja tukeminen -projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

KOLEHMAINEN, S. (2004A). Opintojen ohjauksen laatukriteeristö. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen R. (Toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-laatu projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

KOLEHMAINEN, S. (2004B). Opintojen ohjaus on opintojen edistämistä. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen R. (Toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-laatu -projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

KOLI, H. (2003). Oppimisprosessin ohjaus uusissa oppimisympäristöissä. Teoksessa Kotila, H. (Toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima Oy.

KORKEAKOULUJEN ARVIOINTINEUVOSTON RAPORTTI (2001). ks. Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I ym. verkkolähteet

KOTILA, H. (2006). Ohjaaja, valmentaja, konsultti, tutkiva tuutori vai sisäinen yrittäjä. Teoksessa Pekkala, A. & Varjonen, B. (Toim.) Tuutorointi on taitolaji. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

LAURILA, E. (2003). Kohti persoonallisen ammatillisen kasvun ammattikorkeakoulua. Teoksessa Kauppi, A. & Huttula, T. (Toim.) Laatu ammattikorkeakouluun. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja. Helsinki: Edita Prima Oy.

MARKKULA, J. (2006). ks. Verkkolähteet

MIKKOLA, V. (2001) Opettajan työ – mutkatonta muutosta? Teoksessa Kokko, P. Kolehmainen S. (Toim.) Mutkatonta opiskelua? Puheenvuoroja ammattikorkeakouluopintojen edistämistä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

MYLLYS, H. (2002). Vastuu oppimisesta on oppijalla. Teoksessa Kokko, P. & Kolehmainen, S. (Toim.) Yhdessä ammattikorkeakouluopintoja edistäen. Opintojen edistäminen ja tukeminen -projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

ONNISMAA, J. (2007). Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Tampere: Tammer-Paino.

OPINTOJEN KESKEYTTÄMISEN VÄHENTÄMISEN TOIMENPIDE-OHJELMA. KESKUSTELUMUISTIO 8.2.2007. Opetusministeriön monisteita 2007:2.

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJAPALAU-TEKYSELYT vuosilta 2006–2007 sekä 2007–2008.

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTISELVITYS, 2006.

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPETTAJATUUTORINTIKYSELY, 2008.

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN STRATEGIA 2010.

OPETUS JA OPPIMINEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA VUOTEEN 2010, Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

OSAAMISPERUSTAISTEN OPINTOSUUNNITELMIEN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN -KOULUTUS, 2008, Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

OSAAMISPERUSTAISTEN OPINTOSUUNNITELMIEN ARVIOINTI- JA KEHITTÄMISSUUNNITELMA, 2008, Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

PEKKALA, A. (2004). Nollasuorittajat. Mikä hidastaa opintojen etenemistä äärimmillen? Oulun yliopisto. Oulun yliopistopaino.

SEINÄ, S. (2000). Opintojen etenemisen edistäminen. Näkökulmia ja pohdintoja opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

TUOMI, J. & SARAJÄRVI, A. (2004.) Laadullinen tutkimus ja sisältö-analyysi. Helsinki: Tammi.

VARJONEN, B. (2006). Oped-projektitoiminta. Teoksessa Varjonen, B. Kallinen, R. (Toim.) Työvälineitä ohjaukseen. Oped-Exon loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

VUORINEN, P. (2001). Missä vika, kun amk-opinnot keskeytyvät? Teoksessa Kokko, P. Kolehmainen S. (Toim.) Mutkatonta opiskelua? Puheenvuoroja ammattikorkeakouluopintojen edistämisestä. 2001. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

VUORINEN, R. (2005). Opinto-ohjaajista elinaikaisen ohjauksen asiantuntijoiksi. Teoksessa Lerkkanen, J. (Toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston yliopistopaino.

VERKKOLÄHTEET

HILTUNEN, A. OHJAUS AMMATTIKORKEAKOULUSSA – KYSELY 2006. <http://www.samok.fi/content/view/14/16/>

HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU www.hamk.fi

OHJAUS AMMATTIKORKEAKOULUSSA – KYSELY 2008. Alustavia tuloksia. <http://www.samok.fi/images/stories/julkaisut/ohjauskyselyn%20tuloksia%20analysoituina.pdf>

MARKKULA, J. (2006). Ammattikorkeakoulu opiskelijan silmin. Opinnot, opintojen ohjaus ja vaikuttamismahdollisuudet. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö. Otus. http://www.samok.fi/images/stories/julkaisut/amk_opiskelijan_silmin.pdf

MOITUS, S., HUTTU, K., ISOHANNI, I., LERKKANEN, J., MIELI-TYINEN, I., TALVI, U., UUSI-RAUVA, E. & VUORINEN, R. (2001). Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja. http://www.kka.fi/files/161/KKA_1301.pdf

VUORINEN, R. KARJALAINEN, M., MYLLYS, H., TALVI, U., UUSI-RAUVA, E. & HOLM, K. (2005). Opintojen ohjaus korkeakouluissa -seuranta. Korkeakoulujen arviointineuvosto, verkkojulkaisuja 5:2005. http://www.kka.fi/files/197/KKA_0505V.pdf

Opiskelijapalautekyselyissä ohjausta tarkastelevat kysymykset

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2006–2007

alkuvaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden antama ohjaus
- Opiskelijatuutoreiden antama ohjaus
- Saamani ohjaus on auttanut hahmottamaan opiskeluni tavoitteena olevaa ammattia ja sen vaatimuksia
- Saamani ohjaus on auttanut henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa
- Olen saanut ohjausta hopsin laadintaan opettajatuutoreilta

keskivaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden antama ohjaus
- Opiskelijatuutoreiden antama ohjaus
- Olen saanut ohjausta silloin kuin sitä tarvitsen
- Neuvonta ja ohjaus ovat auttavat hahmottamaan opiskeltavan alan ammatillisia tavoitteita ja valmiuksia
- Sain ennen harjoittelua riittävästi ohjausta
- Sain harjoittelun aikana ohjausta harjoittelupaikasta
- Sain harjoittelun aikana ohjausta ammattikorkeakoulusta

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden antama ohjaus
- Sain ohjausta, kun sitä tarvitsin
- Neuvonta ja ohjaus ovat auttaneet hahmottamaan opiskeltavan alan ammatillisia tavoitteita ja vaatimuksia
- Opintojen etenemistä on seurattu ohjauskeskusteluissa

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2007–2008

alkuvaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden/sv-vastaavien antama ohjaus tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista
- Saamani ohjaus tukee opinnoissa edistymistä
- Tiedän mistä saan tarvittaessa ohjausta

keskivaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden / sv-vastaavien antama ohjaus tukee opintosuunnitelman laatimista
- Saamani ohjaus tukee opinnoissa edistymistäni
- Tiedän mistä saan tarvittaessa ohjausta

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutoreiden / sv-vastaavien antama ohjaus tuki opintosuunnitelman laatimista
- Saamani ohjaus tuki opinnoissa edistymistäni
- Arvioin harjoitteluani yhdessä harjoittelupaikan ohjaajan kanssa harjoittelun päätyttyä
- Arvioin harjoitteluani ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajan kanssa harjoittelun päätyttyä
- Ohjaus- ja seminaarikeskustelut auttoivat opinnäytetyötäni eteenpäin

Edellä listattujen lisäksi kaikissa vaiheissa tiedusteltiin vapaapalautteilla opiskelijoiden mielipiteitä, kuten "Kehittämisehdotuksesi tiedotukseen, ohjaukseen ja neuvontaan" tai "Mihin asioihin olisit tarvinnut enemmän ohjausta?"

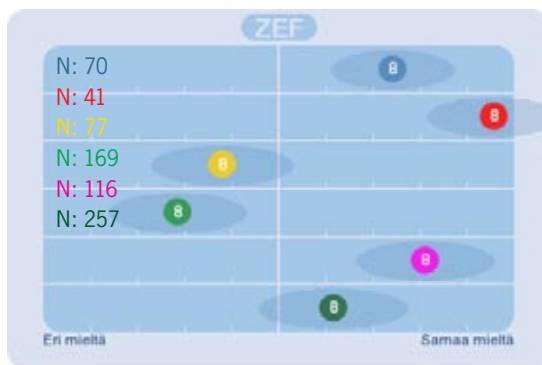
Yksikkökohtaiset vertailut ohjaukseen liittyen

KULTT LUOVA RAAHE SOTE LIIKE OTEK

Tiedän mistä saan tarvittaessa ohjausta

Lv 2007–2008

Alkuvaiheen opiskelijat

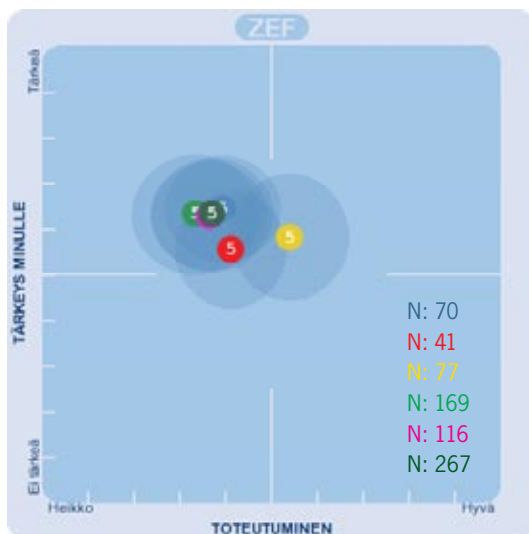
keskivaiheen opiskelijat

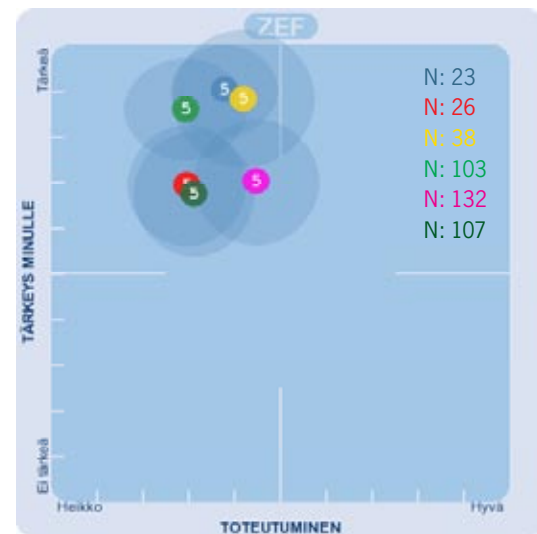
Saamani ohjaus tukee opinnoissa edistymistäni

LV 2007–2008

Alkuvaiheen opiskelijat

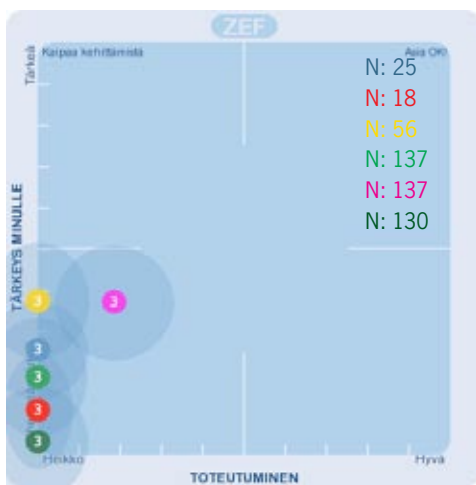

keskivaiheen opiskelijat

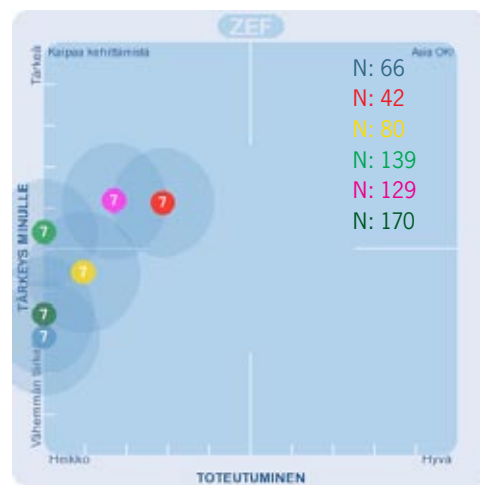
Opintojen etenemistä seurataan ohjauskeskusteluissa

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

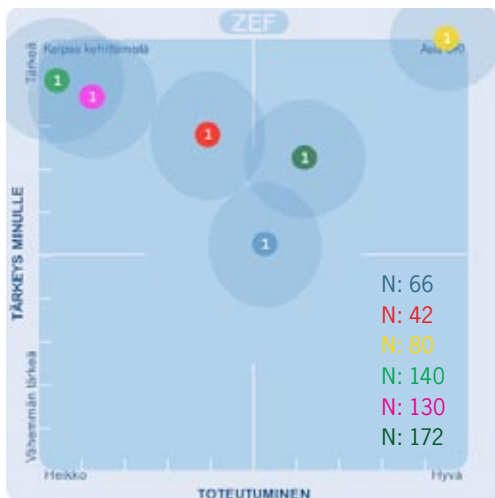
Saamani ohjaus on auttanut henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa

Lv 2006–2007
alkuvaiheen opiskelijat

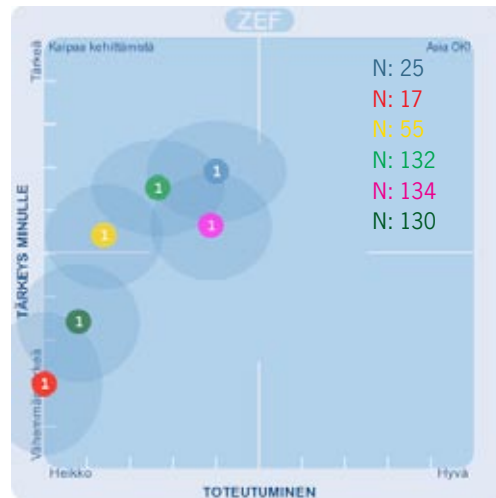

Opettajatuutoreiden antama ohjaus

LV 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

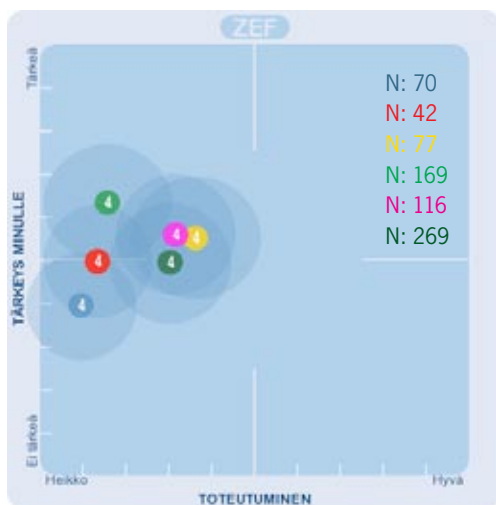

keskivaiheen opiskelijat

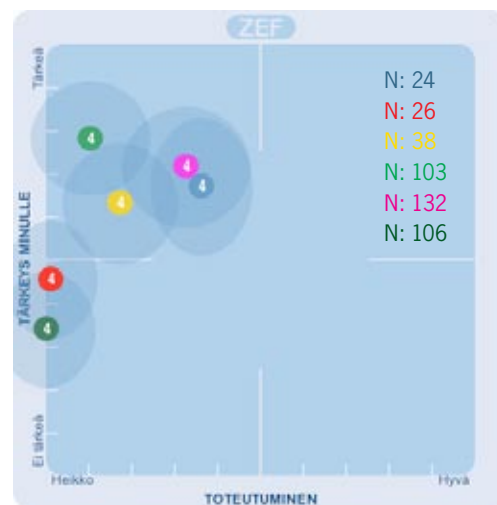

Opettajatuoreiden / sv-vastaavien antama ohjaus tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

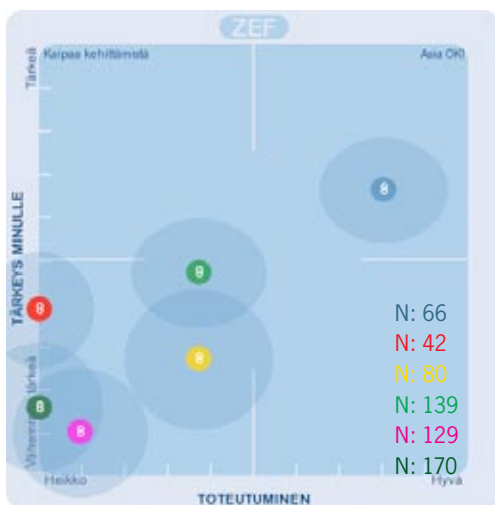

keskivaiheen opiskelijat

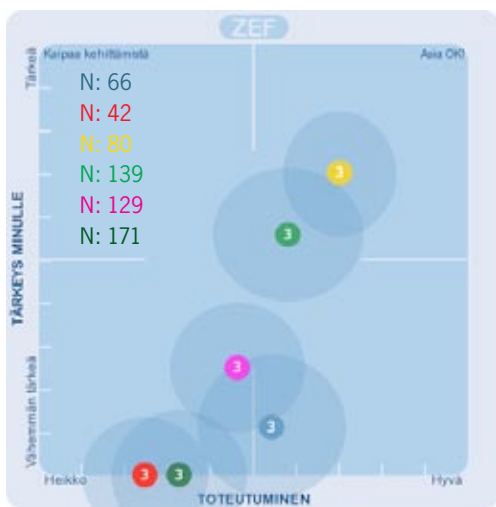
Olen saanut ohjausta HOPSin laadintaan opettajatuutorilta

LV 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

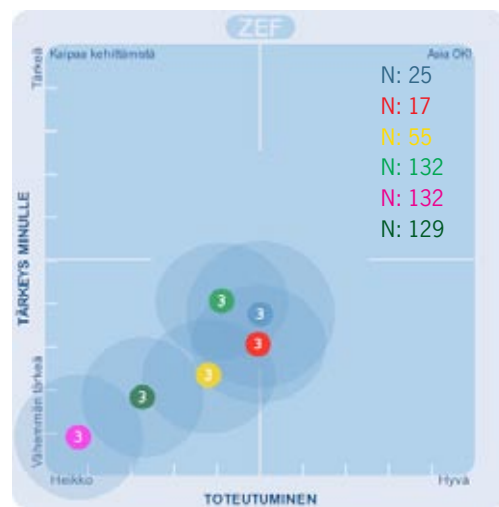

Opiskelijatuutoreiden antama ohjaus

Lv 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

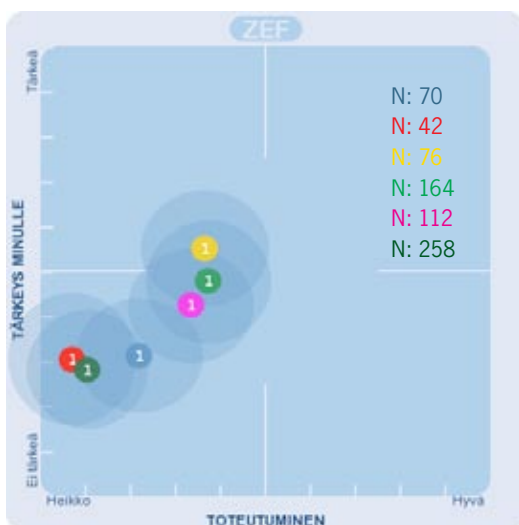

Lv 2006–2007
keskivaiheen opiskelijat

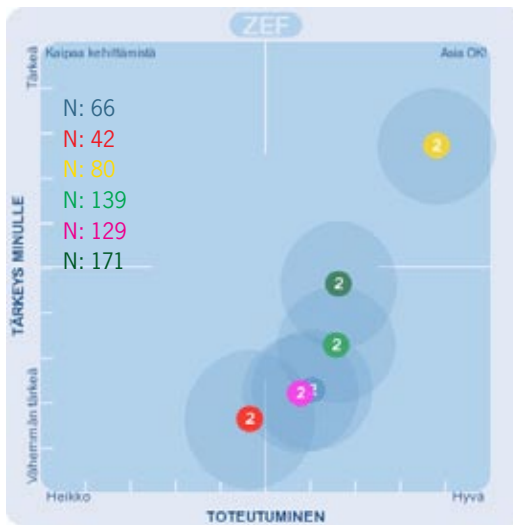
Opiskelijatuutoreiden antama ohjaus tukee opiskelua

LV 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

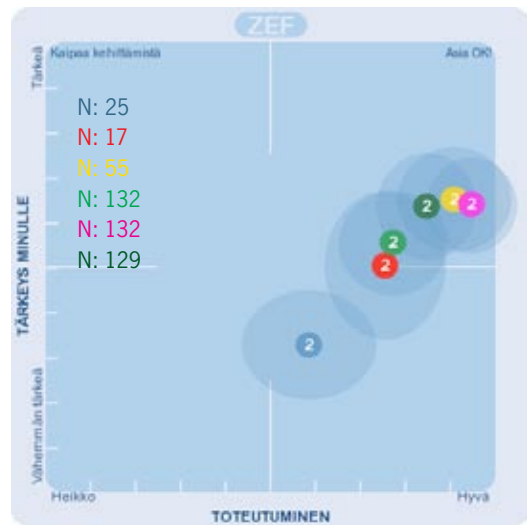

Opintotoimiston palvelut

Lv 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

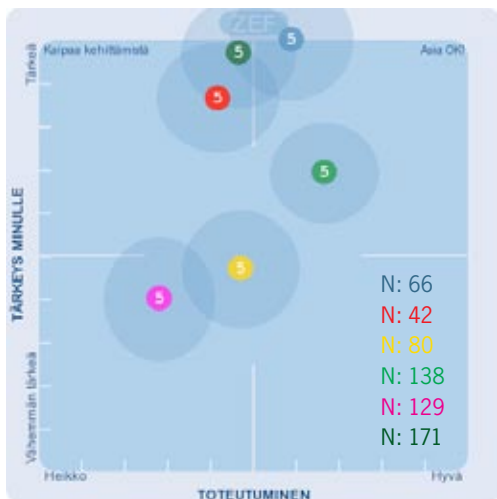

Lv 2006–2007
keskivaiheen opiskelijat

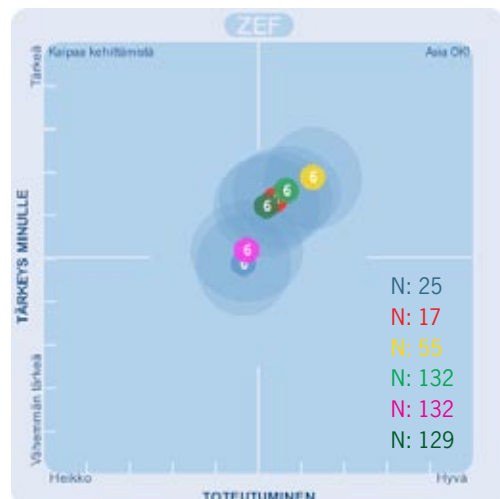
Saamani ohjaus on auttanut hahmottamaan opiskeluni tavoitteena olevaa ammattia ja sen vaatimuksia

LV 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

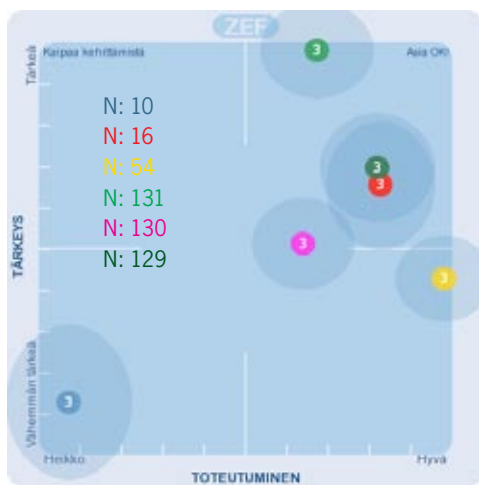
Neuvonta ja ohjaus auttavat hahmottamaan opiskeltavan alan ammatillisia tavoitteita ja vaatimuksia

keskivaiheen opiskelijat

Sain harjoittelun aikana ohjausta harjoittelupaikasta

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

Sain harjoittelun aikana ohjausta ammatti-
korkeakoulusta

Lv 2006–2007
keskivaiheen opiskelijat

Opiskelijapalautekyselyissä motivaatiota ja sitoutumista tarkastelevat kysymykset

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2006–2007

alkuvaiheen opiskelijat:

- Tunnen seuraavat velvollisuudet ja oikeudet (esim. arviointiasteikot, opiskeluoikeusaika ja sen määräytyminen)

keskivaiheen opiskelijat:

- Opiskelu ympäristön ilmapiiri on myönteinen ja opiskelua kannustava
- Tunnen olevani omalla alallani
- Opiskelumotivaationi on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Ei kysymyksiä

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2007–2008

alkuvaiheen opiskelijat:

- Tunnen kuuluvani opiskeluryhmääni
- Yksikön ilmapiiri on kannustava
- Olen motivoitunut opiskelemaan
- Tunnen seuraavat oikeuteni ja velvollisuuteni korkeakoulu yhteisön jäsenenä (esim. arviointiasteikot, opiskeluoikeusaika ja sen määräytyminen)

keskivaiheen opiskelijat:

- Seuraan opintojen edistymistä säännöllisesti
- Olen tyytyväinen opintojeni edistymiseen
- Tunnen kuuluvani opiskeluryhmääni
- Yksikön ilmapiiri on kannustava
- Olen motivoitunut opiskelemaan

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Opettajatuutorien / sv-vastaavien antama ohjaus tuki opintosuunnitelman laatimista
- Saamani ohjaus tuki opinnoissa edistymistäni
- Arvioin harjoitteluani yhdessä harjoittelupaikan ohjaajan kanssa harjoittelun päätyttyä
- Arvioin harjoitteluani ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajan kanssa harjoittelun päätyttyä
- Ohjaus- ja seminaarikeskustelut auttoivat opinnäytetyötäni eteenpäin

LIITE 4

Yksikkökohtaiset vertailut valittuun koulutusalaan sitoutumiseen ja motivoitumiseen liittyen

KULTT LUOVA RAAHE SOTE LIIKE OTEK

Tunnen kuuluvani opiskeluryhmään

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

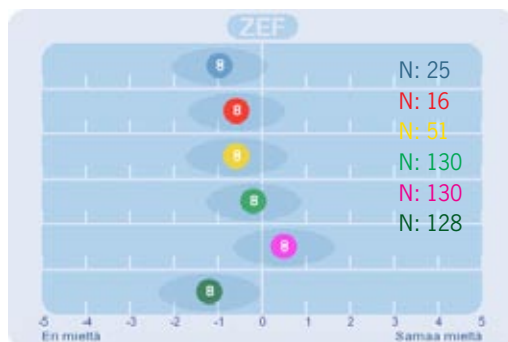

Lv 2007–2008
keskivaiheen opiskelijat

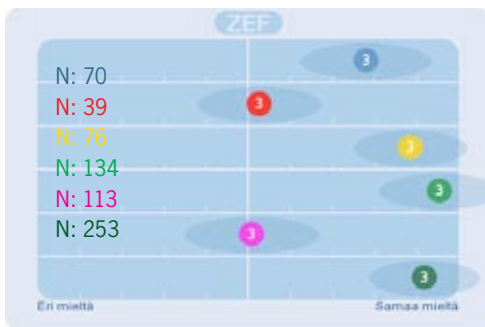
Opiskelumotivaationi on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana

LV 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

Olen motivoitunut opiskelemaan

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

Lv 2007–2008
keskivaiheen opiskelijat

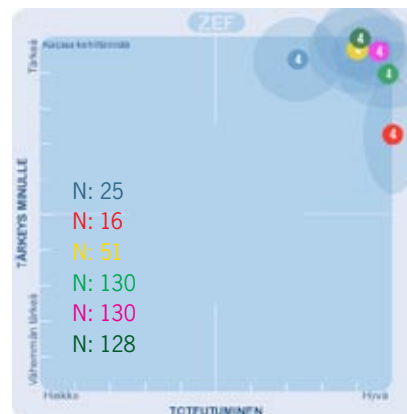
Tunnen olevani omalla alallani

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

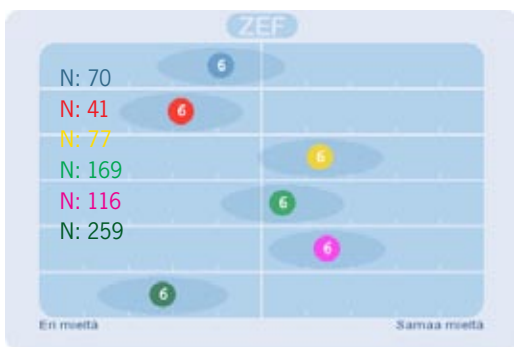
Terveyteni ja elämäntilanteeni

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

Seuraan opintojeni edistymistä säännöllisesti

Lv 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

Lv 2007–2008
keskivaiheen opiskelijat

Olen tyytyväinen opintojeni edistymiseen

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

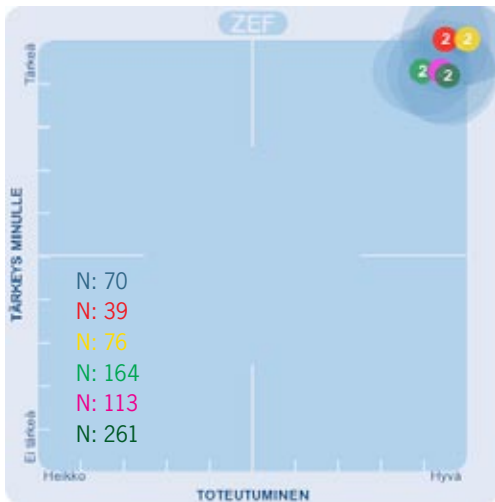

Lv 2007–2008
Keskivaiheen opiskelijat

Yksikön ilmapiiri on kannustava

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

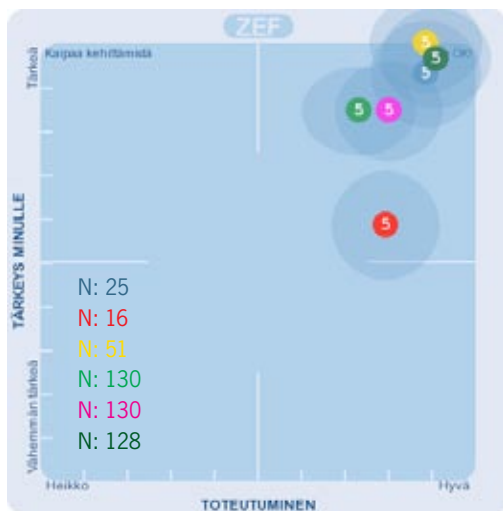

Lv 2007–2008
keskivaiheen opiskelijat

Opiskeluympäristön ilmapiiri on myönteinen ja opiskelua kannustava

Lv 2006–2007
Alkuvaiheen opiskelijat

Opiskelijapalautekyselyissä oppimisympäristöä tarkastelevat kysymykset

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2006–2007

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2007–2008

alkuvaiheen opiskelijat:

- Ei kysymyksiä

alkuvaiheen opiskelijat:

- Opetus tukee koulutusohjelman kuvauksessa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista

keskivaiheen opiskelijat:

- Opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen
- Opetus auttaa hahmottamaan alan ammatillisia vaatimuksia
- Opintosuunnitelma on selkeä
- Opintosuunnitelman sisältö on ajanmukainen
- Opintojen suoritusmahdollisuudet tukevat opiskeluni etenemistä
- Opintosuoritukset ja arvosanat kirjataan sovitussa ajassa rekisteriin
- Minulla on valmius valita opintojaksoja muista koulutusohjelmista
- Asion käyttö

keskivaiheen opiskelijat:

- Opinto-opas tukee henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista
- Opetus tukee koulutusohjelman kuvauksissa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen
- Opintosuunnitelma on ollut ajanmukainen
- Opintosuunnitelma on ollut selkeä
- Opintojen suorittamismahdollisuudet ovat tukeneet opiskeluni etenemistä
- Opintosuoritukset ja arvosanat on kirjattu sovitussa ajassa opintorekisteriin
- Olen tyytyväinen opintojen toteutukseen
- Asion käyttö opiskelussa
- Minulla on ollut mahdollisuus valita opintojaksoja muista koulutusohjelmista

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Mitkä tekijät opinto-oppaassa auttavat hahmottamaan alan edellyttämää osaamista
- Opinto-opas tuki henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista
- Opetus tuki koulutusohjelman kuvauksissa kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista

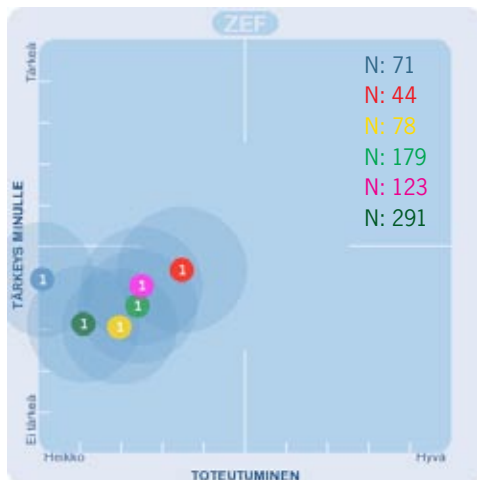
Edellä listattujen lisäksi vapaapalautteilla tiedusteltiin opiskelijoiden mielipiteitä, kuten "Mitkä tekijät ovat vaikeuttaneet oppimistasi?" tai "Mitkä tekijät edistivät oppimistasi?" tai "Mitkä tekijät opetusjärjestelyissä (esim. tilat, lukujärjestykset, välineet, ilmoittautumiskäytänteet) oppimisen näkökulmasta ovat tukeneet oppimistasi?"

Yksikkökohtaiset vertailut oppimisympäristöön liittyen

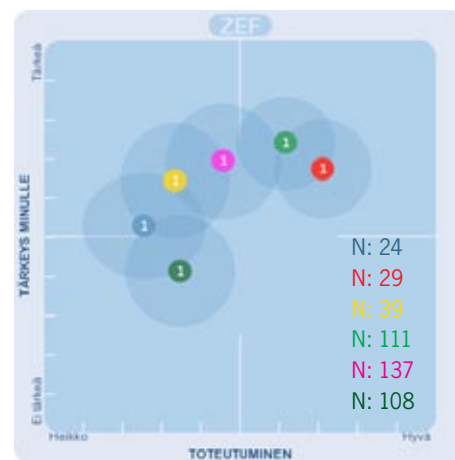
KULTT LUOVA RAAHE SOTE LIIKE OTEK

Opinto-opas tukee henkilökohtaisen opinto-suunnitelman laatimista

Lv 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

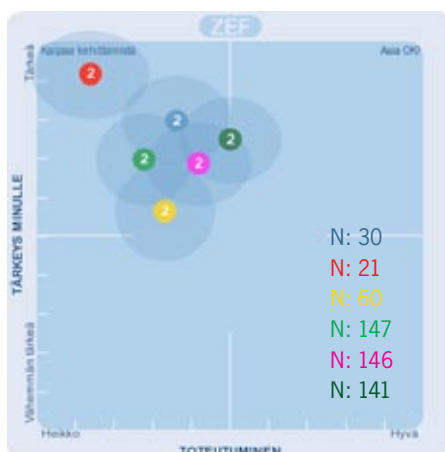

Lv 2007–2008
keskivaiheen opiskelijat

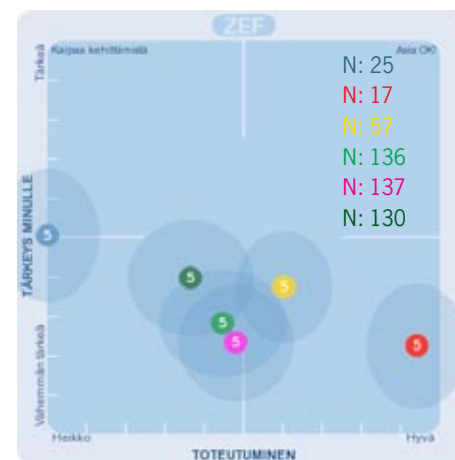
Opintosuunnitelma on selkeä

LV 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

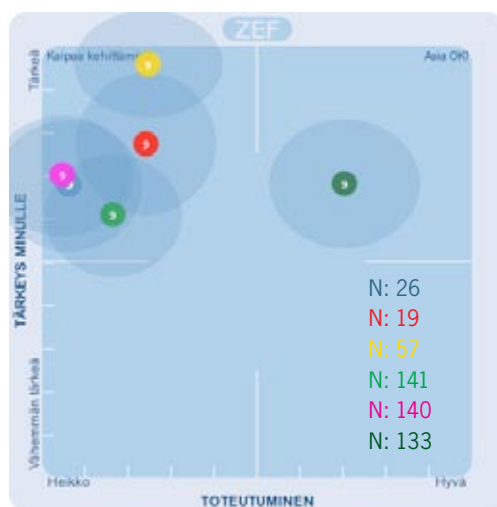
Minulla on mahdollisuus valita opintojaksoja muista koulutusohjelmista

LV 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

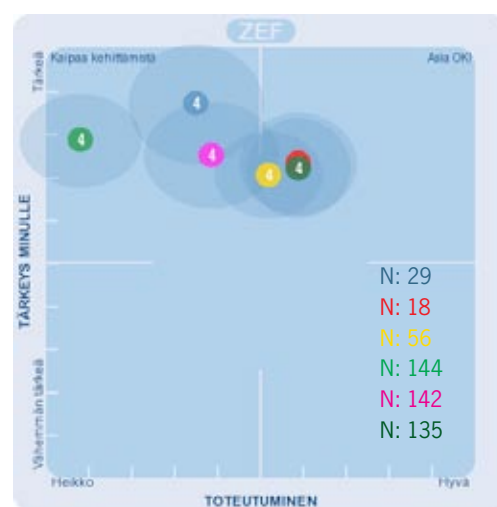
Opintosuoritukset ja arvosanat kirjataan sovitusssa ajassa rekisteriin

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

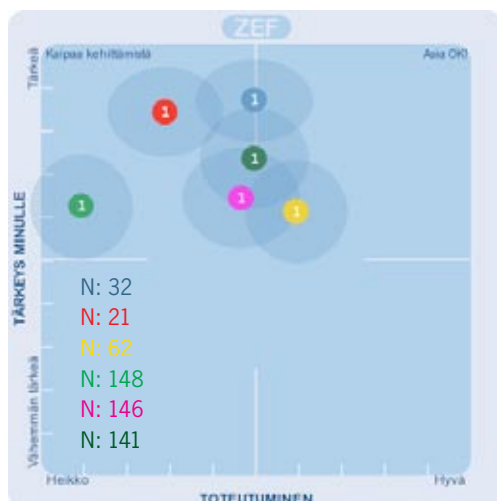
Opintojen suoritusmahdollisuudet tukevat opiskelujeni etenemistä

Lv 2006–2007
keskivaiheen opiskelijat

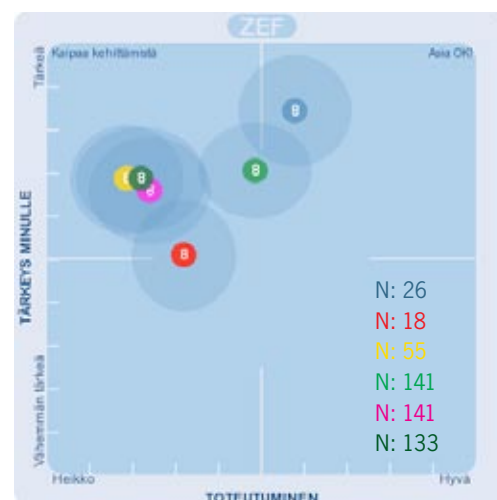
Opetuksen käytännön järjestelyjen toteutuminen

LV 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

Opetus auttaa hahmottamaan alan ammatillisia vaatimuksia

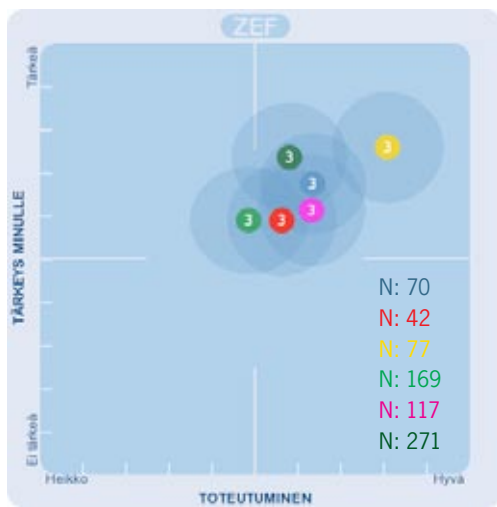
LV 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

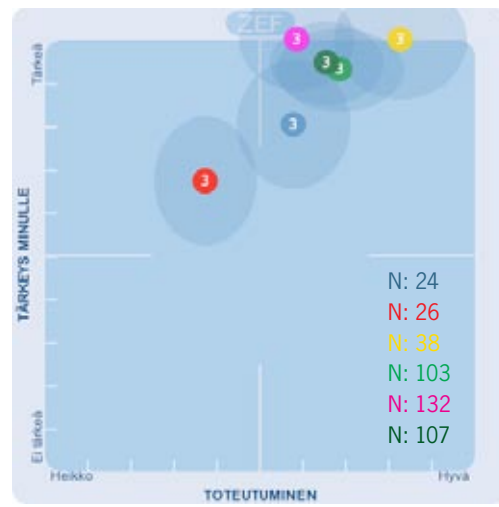
**Opetus tukee koulutusohjelman kuvauksessa
kerrottujen osaamistavoitteiden saavuttamista**

Lv 2007–2008

Alkuvaiheen opiskelijat

Keskivaiheen opiskelijat

Opiskelijapalautekyselyissä työelämäyhteyttä tarkastelevat kysymykset

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2006–2007

alkuvaiheen opiskelijat:

- Ei kysymyksiä

keskivaiheen opiskelijat:

- HOPS tukee ammatillisten valmiuksien saavuttamisessa
- HOPS tukee opintojen etenemistä
- Harjoittelun sisältö edisti opintojani
- Tunnen olevani omalla alalla

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Voin valmistuttuani hyödyntää opintojen aikana hankkimaani ammattitaitoa
- HOPS on tukenut ammatillisten valmiuksien saavuttamisessa
- Harjoittelun sisältö vastasi opintojani
- Harjoittelu tuki ammatillista kasvuani ja kehitti osaamistani
- Opinnäytetyön tekeminen kehitti valmiuksiani soveltaa opinnoissa saatuja tietojani ja taitojani käytännön työtehtävissä

Opiskelijapalautekyselyt lukuvuonna 2007–2008

alkuvaiheen opiskelijat:

- Olen tietoinen koulutusohjelmista valmistuneiden sijoittumisesta työelämään

keskivaiheen opiskelijat:

- Olen tietoinen koulutusohjelmista valmistuneiden sijoittumisesta työelämään

valmistumisvaiheen opiskelijat:

- Olen tyytyväinen tutkintooni
- Olen tietoinen koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittumisesta työelämään
- Harjoittelu auttaa minua työllistymään koulutustani vastaaviin työtehtäviin
- Opinnäytetyön tekeminen kehitti valmiuksiani soveltaa opinnoissa saatuja tietojani ja taitojani käytännön työtehtävissä
- Opinnäytetyö auttaa minua työllistymään koulutustani vastaaviin työtehtäviin
- Opinnäytetyöstäni on hyötyä työelämälle

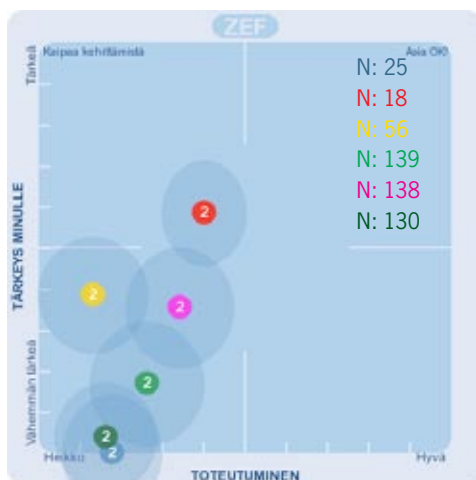
Edellä listattujen lisäksi tiedusteltiin vapaapalautteilla opiskelijoiden mielipiteitä, kuten "Mitkä tekijät opinto-oppaassa auttavat ymmärtämään alan edellyttämää osaamista?"

Yksikkökohtaiset vertailut työelämäyhteyden liittyen

KULTT LUOVA RAAHE SOTE LIIKE OTEK

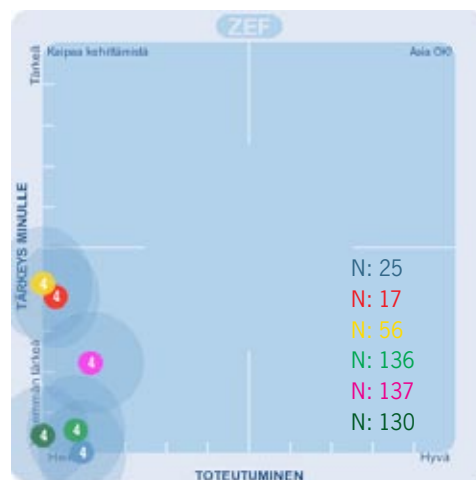
HOPS tukee opintojen etenemistä

Lv 2006–2007
Keskivaiheen opiskelijat

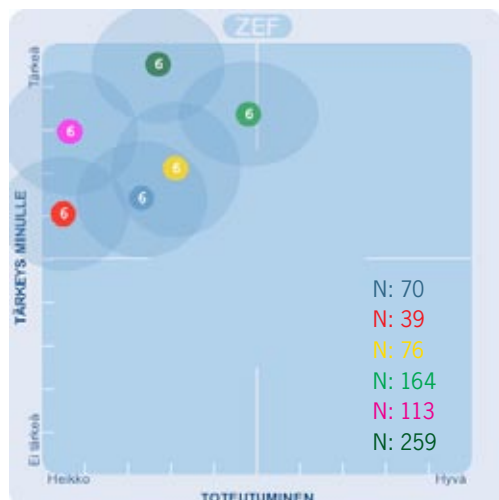
HOPS tukee ammatillisten valmiuksien saavuttamisessa

Lv 2006–2007
keskivaiheen opiskelijat

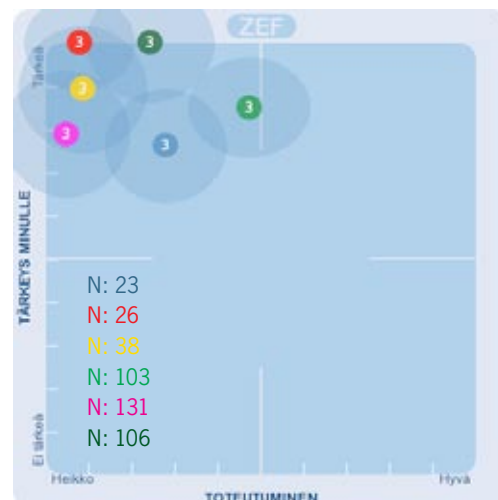

Olen tietoinen koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittumisesta työelämään

LV 2007–2008
Alkuvaiheen opiskelijat

Keskivaiheen opiskelijat

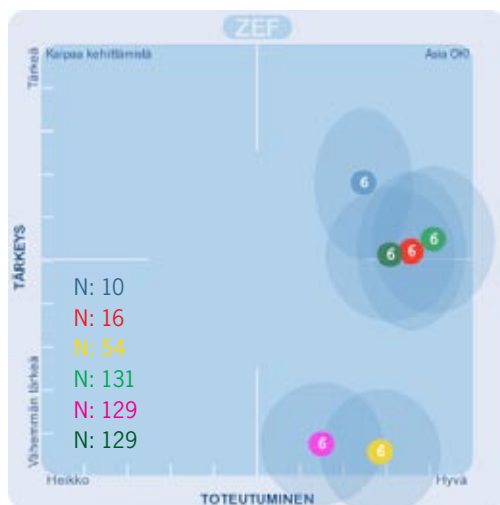

KULTT LUOVA RAAHE SOTE LIIKE OTEK

Harjoittelun sisältö edisti opintojani

Lv 2007–2008

Keskivaiheen opiskelijat

**OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU**

ALBERTINKUJA 20, 90101 OULU
PUH. 010 27 21030, FAX 010 27 21371
www.oamk.fi